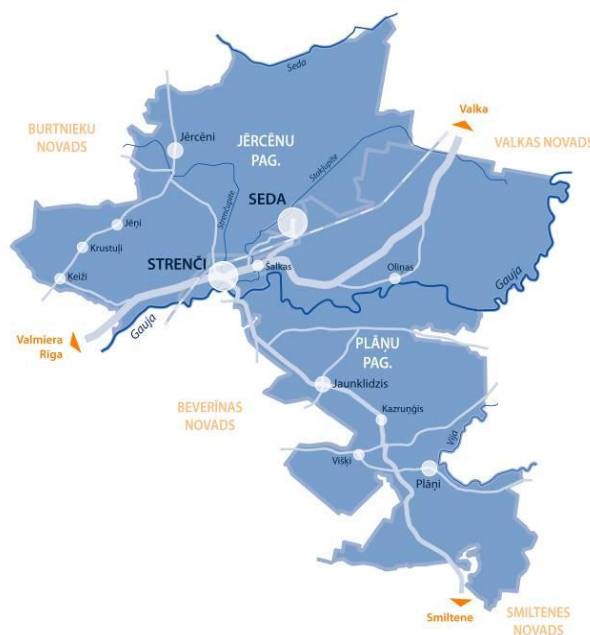

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ!

STRENČU NOVADA ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA 2013.-2019. GADAM AR ATTĪSTĪBAS PERSPEKTĪVU LĪDZ 2020. GADAM

Esošās situācijas apraksts

Strenču novada attīstības programma izstrādāta Eiropas Sociālā fonda līdzfinansētā projekta „Attīstības plānošanas kapacitātes paaugstināšana Strenču novadā”, Nr.1DP/1.5.3.2.0/10/APIA/VRAA/086 ietvaros.

Strenči, 2012.gads

Satura rādītājs

SAĪSINĀJUMU SARAKSTS	4
IEVADS.....	5
1. STRENČU NOVADA STIPRO, VĀJU PUŠU, IESPĒJU UN DRAUDU (SVID) ANALĪZE.....	6
2. FIZIOĢEOGRĀFISKAIS RAKSTUROJUMS UN DABAS RESURSI	8
2.1. ĢEOGRĀFISKĀ ATRAŠANĀS VIETA UN TERITORIJA	8
2.2. RELJEFS.....	10
2.3. ĢEOLOGISKĀ UZBŪVE.....	11
2.4. KLIMATISKIE APSTĀKĻI.....	11
2.5. DABAS RESURSI	12
2.5.1. Meža resursi	12
2.5.2. Zemes dzīles.....	12
2.5.3. Augsne.....	13
2.5.4. Pazemes ūdeņi.....	13
2.5.5. Virszemes ūdeņi.....	13
2.5.6. Purvi.....	14
2.5.7. Aizsargājамie dabas un kultūras pieminekļi un īpaši aizsargājamās dabas teritorijas	14
3. IEDZĪVOTĀJI UN NODARBINĀTĪBA.....	17
3.1. APDZĪVOTĀS VIETAS.....	17
3.2. IEDZĪVOTĀJU SKAITS.....	17
3.2.1. Iedzīvotāju skaita dinamika un migrācija	17
3.2.2. Vecuma un dzimuma struktūra.....	19
3.2.3. Iedzīvotāju skaita prognoze	20
3.3. NACIONĀLAIS SASTĀVS UN PILSONĪBA	23
3.4. IZGLĪTĪBAS LĪMENIS UN VALODU ZINĀŠANAS	24
3.5. NODARBINĀTĪBA UN BEZDARBS	24
4. EKONOMIKA UN UZŅĒMĒJDARBĪBA.....	31
4.1. INVESTĪCIJAS	31
4.2. UZŅĒMĒJDARBĪBA NOVADĀ.....	31
5. DZĪVOJAMĀ FONDA NODROŠINĀJUMS UN APSAIMNIEKOŠANA	33
6. TRANSPORTS UN SAKARI	34
6.1. AUTOTRANSPORTA INFRASTRUKTŪRA	34
6.2. SABIEDRISKAIS TRANSPORTS	37
6.3. SAKARI	40
7. TEHNISKĀ INŽENIERINFRASTRUKTŪRA	41
7.1. ŪDENSAPGĀDE UN KANALIZĀCIJA.....	41
7.2. SILTUMAPGĀDE	42
7.3. ELEKTROAPGĀDE.....	43
7.4. ATKRITUMU SAVĀKŠANA	43
8. PUBLISKĀS TERITORIJAS.....	44
8.1. TERITORIJU LABIEKĀRTOŠANA	44
8.1.1. Ūdeņi	45
8.1.2. Parki.....	45
8.1.3. Purvi.....	45
8.1.4. Atpūtas un tūrisma vietas un objekti	46
8.1.5. Citas publiskās teritorijas.....	48
8.2. KAPSĒTAS.....	48

9. VIDES KVALITĀTE	50
9.1. GAISA KVALITĀTE	50
9.2. VIRSZEMES ŪDEŅU KVALITĀTE	50
9.3. PAZEMES ŪDEŅU KVALITĀTE	52
9.4. NOTEKŪDEŅU ATTĪRĪŠANA UN PALIEKOŠAIS PIESĀRŅOJUMS	52
9.5. RISKA OBJEKTI UN TERITORIJAS, PIESĀRŅOTĀS VIETAS	54
9.6. BIOĻOGISKĀ DAUDZVEIDĪBA.....	55
10. PAŠVALDĪBAS PĀRVALDE	58
10.1. PĀRVALDES STRUKTŪRA UN FUNKCIJAS.....	58
10.2. SADARBĪBA	60
10.3. PROJEKTI.....	61
10.4. E-PĀRVALDE.....	63
10.5. SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA.....	64
11. IZGLĪTĪBAS PAKALPOJUMI	65
12. SOCIĀLĀ DROŠĪBA.....	67
13. VESELĪBAS APRŪPE	68
14. KULTŪRA	69
15. SPORTS.....	71
16. SABIEDRISKĀ DROŠĪBA UN KĀRTĪBA.....	72
17. PIELIKUMI.....	73

SAĪSINĀJUMU SARAKSTS

AAA - Aizsargājamais Ainavu Apvidus
CSDD – Ceļu satiksmes drošības dienests
CSS - Centrālā siltumapgādes sistēma
CSP – Centrālā Statistikas pārvalde
ELFLA – Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai
ERAF – Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ES – Eiropas Savienība
ESF – Eiropas Sociālais fonds
EstLat – Igaunijas-Latvijas pārrobežu sadarbības programma
EstLatRus - Igaunijas-Latvijas-Krievijas pārrobežu sadarbības programma
ĪADT – Īpaši aizsargājamā dabas teritorija
KF – Kohēzijas Fonds
LAD – Lauku attīstības dienests
LIAS 2030 – Latvijas ilgtspējīgās stratēģija 2030. gadam
LSAP - Latvijas Stratēģiskās attīstības plāns
MK – Ministru kabinets
MVU – Mazie un vidējie uzņēmumi
NAI - Notekūdeņu attīrīšanas iekārtas
NAP - Nacionālais attīstības plāns
Norvēģijas FI – Norvēģijas Finanšu instruments
NVA – Nodarbinātības Valsts aģentūra
PMLP – Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde
PNS – Psihoneiroloģiskā slimnīca
PVN – Pievienotās vērtības nodoklis
RAPLM – Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija
SIVN - Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums
SVID analīze – Stipro, vāju pušu, iespēju un draudu analīze
TIC – Tūrisma informācijas centrs
VARAM – Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VAS – Valsts akciju sabiedrība
VRAA – Valsts reģionālās attīstības aģentūra
VSIA – Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību
ZAAO – Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas organizācija
ZBR – Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts

IEVADS

Strenču novada attīstības programma 2013.-2019.gadam ar attīstības perspektīvu līdz 2020. gadam ir pirmais kopējais attīstības plānošanas dokuments novadā ietilpstošajām pašvaldībām pēc administratīvi teritoriālās reformas. Pašlaik novadā ietilpstošajām pilsētām un pagastiem ir izstrādātas atsevišķas attīstības programmas un teritoriju plānojumi, novadam kopumā ir nesen apstiprināts teritorijas plānojums. Līdzšinējie attīstības plānošanas dokumenti ir izvērtēti un integrēti jaunajā novada attīstības programmā.

Attīstības programmas dokuments sastāv no trim daļām (atsevišķiem sējumiem):

- Pašreizējās situācijas raksturojums;
- Stratēģiskā daļa, ietverot rīcību plānu un investīciju plānu;
- Pārskats par programmas izstrādi un sabiedrības līdzdalību (turpmāk – Pārskats)

Pašreizējās situācijas raksturojums satur Strenču novada resursu apkopojumu, to attīstības potenciālu un iedzīvotāju vajadzības. Raksturojumā izmantoti publiskie dati, kādi ir pieejami 2011.gadā, kad programma izstrādāta, kā arī sabiedrības viedokļu apkopojums.

1. STRENČU NOVADA STIPRO, VĀJU PUŠU, IESPĒJU UN DRAUDU (SVID) ANALĪZE

Strenču novada stipro pušu, vājo pušu, iespēju un draudu analīze veikta novadam kopumā, atsevišķi izceļot konkrētas jomas.

STIPRĀS PUSES	VĀJĀS PUSES
Novadam kopumā	
- Atrašanās vieta pie A3 (E nozīmes) autoceļa, Igaunijas tuvumā un Valka – Smiltene – Valmiera trīsstūrī - Dabas resursi (kūdra, māls, smilts, mežs) - Strenču PNS darbība un potenciāls - Dabas vērtības (Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts ar tajā ietilpstošo dabas liegumu „Sedas purvs”, AAA “Ziemeļgauja”, Gauja) - Kultūrvēsturiskais mantojums visa novada teritorijā - Daudznacionālais sastāvs - Ievērojams nemateriālais kultūrvēsturiskais mantojums - Plostnieku svētku tradīcijas	- Nepietiekama iekšējā un ārējā sasniedzamība (sabiedriskā transporta biežums un izmaksas) - Kvalitatīva dzīvojamā fonda nepietiekamība - Zems iekšējās komunikācijas līmenis novadā - Iedzīvotāju skaita samazināšanās un jauniešu izceļošana - Pamatpakalpojumu (ūdens, kanalizācija) nepietiekama kvalitāte - Tūristu vajadzībām atbilstošu pakalpojumu nepietiekams nodrošinājums
Uzņēmējdarbība	
- Strenču PNS darbība un potenciāls - Kūdras ieguves un pārstrādes tradīcijas - Pieejamas zemes platības biznesa attīstībai - Liels tūrisma attīstības potenciāls	- Darba vietu nepietiekamība un atkarība no dažiem lieliem darba devējiem - Kvalificēta un motivēta darba spēka nepietiekamība, darba prasmju un darba kultūras degradācija - Tūrisma infrastruktūras trūkums - Strenču tēla asociācijas ar Strenču PNS
Izglītība, kultūra, sports	
- Kvalitatīvas un plašas pirmsskolas un vispārējās izglītības iegūšanas iespējas - Strenču mūzikas skolas augsts līmenis un atpazīstamība	- Pirmsskolas izglītības iestāžu ēku slikts tehniskais stāvoklis - Zems izglītojamo skaits Strenču novada vidusskolā - vidusskolas klasēs un Plāņu pamatskolā
Sociālā joma un veselības aprūpe	
Uzkrātā sociālās aprūpes un veselības aprūpes kompetence novadā	- Nepietiekama ģimenes ārstu pakalpojumu kvalitāte - Liels trūcīgo iedzīvotāju skaits
Mājokļi, infrastruktūra un vide	
- Pievilcīga dzīves vieta nelielā attālumā no citiem attīstības centriem - Salīdzinoši labi attīstīts un salīdzinoši vienmērīgi sazarots iekšējo ceļu tīkls - Laba sasniedzamība ar sabiedrisko transportu no teritorijām ārpus novada - Realizētie un ieplānotie ūdenssaimniecības projekti	- Pieejamu mājokļu piedāvājuma trūkums - Slikta tranzītielas seguma kvalitāte Strenčos - Nepietiekama satiksmes drošība - Slikta sasniedzamība ar sabiedrisko transportu novada iekšienē - Nepietiekama siltumapgādes sistēmas jauda Sedā

IESPĒJAS	DRAUDI
Novadam kopumā	
- Dzīves vieta Valmierā, Smiltēnē, Igaunijā nodarbinātajiem - Sadarbības tīkls ar Igauniju un apkārt esošām pilsētām dažādu jautājumu risināšanai - E-pārvaldes paplašināšana - Sadarbības iespējas ar Valmieru un Smiltēni	- Valmieras un Smiltēnes piedāvājums izglītības, dzīves vides, nodarbinātības un citās jomās - Ierobežota ārējā finansējuma pieejamība - Energoresursu sadārdzināšanās izraisīta komunālo un transporta izdevumu sadārdzināšanās - Valsts autoceļa A3 sadalošās un drošību apdraudošās ietekmes palielināšanās - Iedzīvotāju skaita turpmāka samazināšanās - Politiskie riski saistībā ar plānošanas reģionu, teritoriju, līmeņu izmaiņām
Uzņēmējdarbība	
- Kūdras kompetences centra izveide - Strenču novada kā garīgās veselības centra attīstība - Iekļaušanās Vidzemes reģiona esošajā tūrisma piedāvājumā, veidojot unikālo tūrisma piedāvājumu (Seda+purvs+Gauja), izmantojot esošo dabas un kultūrvēsturisko mantojumu un četrus gadalaikus - Sadarbības iespējas ar Valmieras biznesa inkubatoru	- Apkārt esošo teritoriju lielāki resursi uzņēmējdarbības attīstībai (darba spēks, ražošanas telpas u.c.) - Darba spēka trūkums
Izglītība, kultūra, sports	
- Atšķirīgs vidusskolas piedāvājums, akcentējot garīgo veselību, dabas resursu (īpaši mežu un kūdras) izmantošanu un tūrismu - Netradicionāla pirmsskolas izglītība uz veselīga un ekoloģiska dzīves veida, kā arī tautas tradīciju pamata (tautas skola) - Plostnieku tēla izmantošana vairākām sabiedrības attīstības aktivitātēm	Skolēnu skaita samazināšanās un skolēnu došanās mācīties citur
Sociālā joma un veselības aprūpe	
Aprūpes un garīgās veselības kompetences izmantošana novada attīstībai	Valsts pasūtījuma samazināšanās medicīnā

2.FIZIOĢEOGRĀFISKAIS RAKSTUROJUMS UN DABAS RESURSI

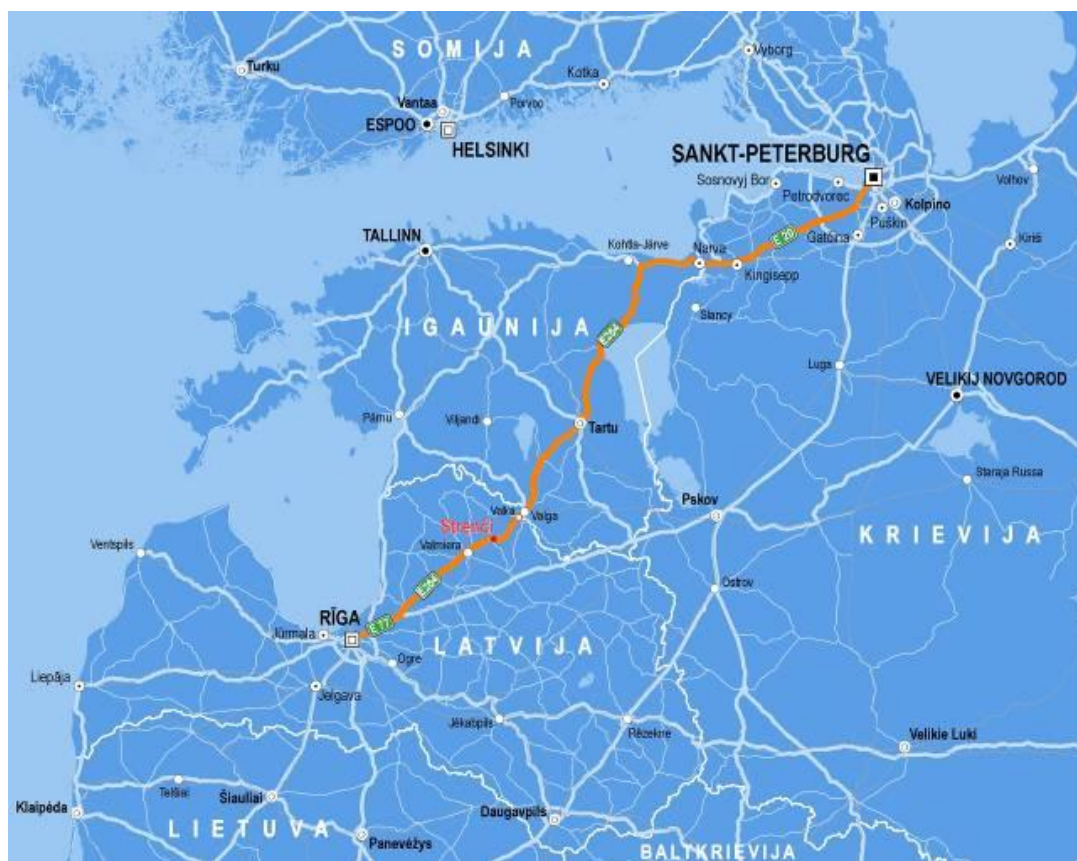
2.1. Ģeogrāfiskā atrašanās vieta un teritorija

Strenču novads atrodas Latvijas ziemeļaustrumos, Vidzemes plānošanas reģionā un aizņem 375.73 km² lielu teritoriju. Strenču novada teritorija robežojas ar Burtņieku, Beverīnas, Smiltenes un Valkas novadu teritorijām. Novads izveidots 2009. gada jūlijā, apvienojot Strenčus, Sedu, Plāņu un Jērcēnu pagastus.

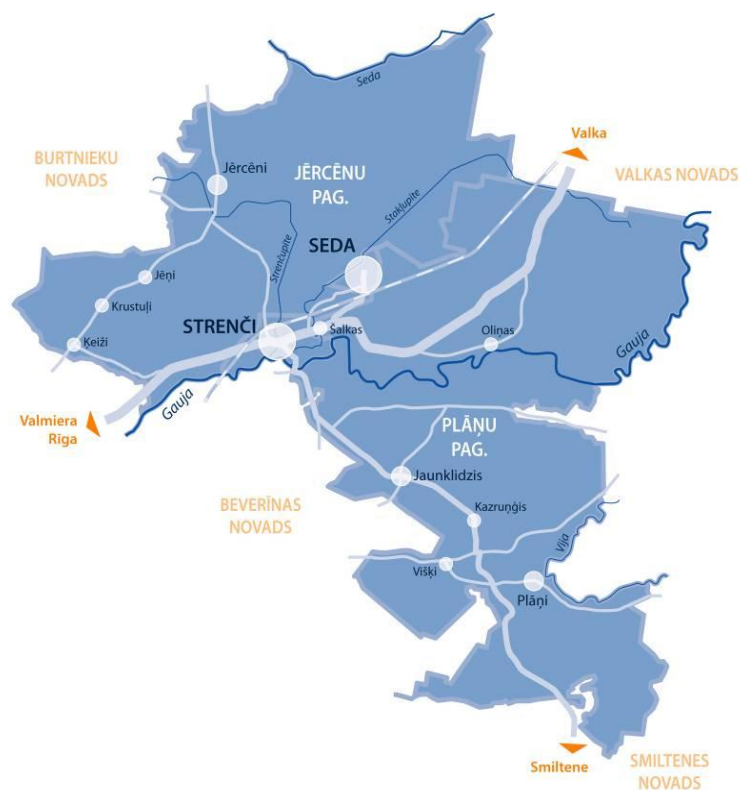
1.attēls.

Strenču novada atrašanās vieta Ziemeļvidzemē

2.attēls. Strenču novada atrašanās vieta Baltijas jūras reģionā

Vislielāko platību no novada teritorijas aizņem Plāņu pagasts – 219 km², t.i., 58.3 % no kopējās novada teritorijas. Otrs lielākais pagasts teritorijas ziņā ir Jērcēnu pagasts, tas aizņem 149.2 km² lielu platību, t.i., 39.6 % no novada teritorijas. Vismazākā platība ir Sedai – 2.03 km², un tas ir 1.4 % no novada teritorijas.

3.attēls. Strenču novada teritorija

1.tabula. Strenču novada galvenie teritoriālie rādītāji

Teritoriālā vienība	Platība km ²	Iedzīvotāju skaits 01.01.2011, PMLP dati	Iedzīvotāju skaits 01.01.2012, PMLP dati	Iedzīvotāju blīvums cilv./km ²	Lielākās apdzīvotās vietas (cilvēku skaits)
Seda	2.03	1540	1519	748.3	
Jērcēnu pagasts	149.2	548	535	3.6	Jērcēni (206)
Plāņu pagasts	219	696	699	3.2	Plāņi (446) Jaunklidzis (204)
Strenči	5.7	1401	1372	240.7	
Kopā/vidēji	375.73	4185	4125	11.0	

Strenču novadu šķērso galvenais autoceļš Inčukalns - Valmiera - Igaunijas robeža (Valka) (A3) (E 264), kurš tiek izmantots kā tranzīta ceļš gan pasažieru, gan kravas pārvadājumiem starp Latviju un Igauniju, reģionālais 1.šķiras autoceļš Strenči - Smiltene (P25), dzelzceļš Rīga – Valga.

Attālums no novada administratīvā centra – Strenčiem līdz Rīgai ir 135 km, līdz Valmierai – 18 km, līdz Igaunijas Republikas robežai un Valkas pilsētai – 26 km, bet līdz Smiltenei - 30 km. Attālums no novada centra Strenčiem līdz Jērcēnu pagasta centram „Jērcēnmuiža” - 8 km, Plāņu pagasta centram „Plāņi” - 17 km, Sedai - 5 km.

Tuvākās pilsētas – Valmiera un Smiltene – nodrošina darba vietas daudziem Strenču novada iedzīvotājiem, kā arī izglītības, kultūras un veselības aprūpes pakalpojumus. Pilsētas darbojas kā novada iedzīvotāju magnēts, tās ir Strenču novada attīstības resurss un konkurents vienlaicīgi – šie faktori novada pašvaldībai detalizēti jāizvērtē un jāņem vērā, plānojot novada nākotnes attīstību.

No austrumiem uz rietumiem gar Strenču daļu plūst Gauja, kas ir garākā Latvijas upe. Gaujai ir neatņemama loma pilsētas attīstībā. Strenči tiek dēvēti par Gaujas plostnieku galvaspilsētu, tādējādi cenšoties saglabāt cilvēku atmiņās šo izzudušo plostnieku arodu.

Novada teritorijā atrodas vairāki aizsargājami dabas un kultūras pieminekļi. Nozīmīga teritorijas daļa atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta teritorijā. Novada teritorijā ietilpst arī daļa no valsts nozīmes īpaši aizsargājamās teritorijas - aizsargājamo ainavu apvidus “Ziemeļgauja” un dabas lieguma „Sedas purvs”, kuras ir arī Eiropas nozīmes dabas teritorijas Natura2000, vienlaikus Sedas tīrelis ir iekļauts Eiropas Savienības nozīmes putniem nozīmīgo vietu sarakstā.

2.2. Reljefs

Strenču novada teritorija ietilpst Ziemeļvidzemes zemienē. Reljefu veido Vidusgaujas ieplaka, Trikātas pacēlums, Tālavas zemene ar Sedas līdzenuma R un Burtnieku līdzenuma DA atzaru, kuram raksturīga drumlinu ainava ar plašiem un līdzeniem pauguriem. Pamatiežus klāj vidēji 10 – 20 m bieza kvartāla nogulumu sega, galvenokārt vidusdevona Burtnieku svītas smilšakmeņi, alerolīti, māli.

Strenčiem raksturīgi specifiski ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie dabas apstākļi, ko nosaka tās atrašanās uz ielejveida iegrauzuma devona iežu virsmā un saistība ar Gaujas un tās pietekas Strenčupītes veidotajiem nogulumiem un reljefu. Pilsētas lielākā daļa izvietota Gaujas ielejā, kura pilsētas teritorijā veido ezerveida ieplaku un sasniedz ap 3,5 km platumu. Ielejas dziļums sasniedz 7 – 10 m. Gaujas palīne ir labi izteikta visā Strenču teritorijā, tās platums sasniedz 0,5 – 1,0 km. Palīenes virsma ir nelīdzena, to saposmo vecupes un dažāda augstuma palīenes segmenti.

Seda atrodas Sedas līdzenumā. Pilsēta izveidota purvainā apvidū, uz ziemeļiem no tās plešas Sedas tīrelis. Ziemeļvidzemes zemienes Sedas līdzenuma reljefs ir nevienmērīgs. Iekultivēti morēnu viļņotie līdzenumi mijas ar morēnu klātiem pamatiežu virsmas pauguriem. Šeit sastopamas arī senielejas, kas veidojušās ledāju kušanas rezultātā. Virsmas augstums aptuveni 55 m virs jūras līmeņa.

Plāņu pagasta ziemeļdaļa atrodas Sedas līdzenumā, dienviddaļa – Trikātas pacēlumā. Sedas līdzenumā pagasta teritorijā ir Vidusgaujas ieplakas smiltāju līdzenums, kas apaudzis plašiem mežiem. Virsmas augstums pagasta ziemeļu daļā 88.4 m vjl., pie Višķiem 73.6 m vjl.

Jērcēnu pagasts atrodas Ziemeļvidzemes zemienes vidusdaļā. Tā teritorijas lielāko daļu aizņem Burtnieku drumlinu lauka austrumu nomale, kuras pamatā atrodas lokāla devona iežu virsmas pacēluma nolaidenums. Drumlini ir pārsvarā 1 – 1,2 km gari, 0,3 – 0,5 km plati, 3 – 8 m, augsti, ziemeļrietumu – dienvidaustrumu virzienā orientēti, lēzeni klaipveida pauguri un vaļņi. Drumlinu un starpdrumlinu ieplaku kulisveida (pamišs) izvietojums un kopīgā orientācija piešķir šai pagasta teritorijas daļai savdabīgu viļņojumu. Zemes virsmas augstums pārsvarā ir 55 – 65 m virs jūras līmeņa. Pagasta teritorijā uz austrumiem un dienvidaustrumiem no drumlinu izplatības areāla ietilpst arī šaura Sedas līdzenuma josla, ko aizņem plakans, vietām viegli viļņots limnoglaciāls līdzenums, kura virsma atrodas ap 47 – 50 m vjl.

Gruntsūdeņu līmeņa dziļums aluviālajos nogulumos mainās no 0,1 – 3,2 m – atkarībā no konkrētās vietas reljefa un attāluma līdz Gaujai. Tā piemēram pirmajā un otrajā virspalu terasēs gruntsūdeņi atrodas 1 – 2 m dziļumā, bet trešās virspalu terases teritorijā – pat dziļāk par 2 m. Arī mūsdienu ģeoloģiskie procesi saistīti galvenokārt ar Gaujas sānu eroziju, kas noved pie krastu izskalošanas un, ilgākā laikā, gultnes izmaiņām, kā arī meandru, vecupju rašanās. Atsevišķās vecupēs attīstīti pārpurvošanās procesi un tās pakāpeniski aizaug.

2.3. Ģeoloģiskā uzbūve

Strenču novada teritorija iekļaujas Baltijas vairoga dienvidu nogāzē, kura, savukārt, ir Austrumeiropas platformas – lielas reģionālas nozīmes ģeoloģiskās struktūras sastāvdaļa. Baltijas vairoga nogāzei, salīdzinot ar citiem Latvijas reģioniem, raksturīgs nepilnīgs nogulumiežu segas vertikālais ģeoloģiskais griezumums un samērā neliels tās biezums. Taču pēc iežu vecuma, sastāva un saguluma apstākļiem un fizikālajām īpašībām vertikālajā griezumā arī te iezīmējas trīs krasi atšķirīgi kompleksi: apakšējais – kristāliskais pamatklintājs, vidējais – pirmskvartāra nogulumiežu sega un augšējais – kvartāra perioda veidojumi.

Nogulumu sastāvā dominē dažāda rupjuma smilts, arī smilts – grants materiāls ar oļiem. Biezums parasti mainās no 2 – 5 līdz 10 m. Ar šiem nogulumiem saistītas dažas smilts – grants atradnes, kas vietām ir gandrīz pilnīgi izmantotas. Limnoglaciālie nogulumi – smalkgraudaina smilts, aleirītiska smilts, māli un aleirīti. Tie uzkrājušies lokālā ledāja kušanas ūdeņu baseinā, kas izveidojās Sedas līdzenuma teritorijā. Nogulumu biezums svārstās no 3 – 4 līdz 10 m. Ar šiem nogulumiem saistās Sedas māla atradne. Limnoglaciālie nogulumi satopami Oliņu, Pūku smilts atradnēs. Aluviālie nogulumi veido Gaujas otro un trešo virspalu terasi. Abu terašu alūvijs būtiski neatšķiras un sasniedz 2 – 5 m biezumu. Tas sastāv galvenokārt no dažāda rupjuma smilts. Šie nogulumi veido derīgo slāņkopu daļēji Sedas II grants atradnēs.

Vietās, kur uzkrājušies lielu laukakmeņu un oļu sakopojumi, sastopamas krāces, kas pazīstamas kā Strenču krāces. Purvu nogulumi izplatīti visā teritorijā un veido augstā un zemā, gan arī pārejas tipa iegulas. Nogulumu sastāvā izdalās grīšļu, koku – grīšļu, koku – niedru, sfagnu, koku – sfagnu, grīšļu – sfagnu un citu veidu kūdra. Nogulumu biezums ļoti mainīgs. Taures purvs (6,5 - 8.2 m). Avotu nogulumi nelielas platības iegulu veidā sastopami upju ieleju un ielejveida pazeminājumos, pauguru nogāzēs vai to piekāpēs. Tās veido miltveida, graudaini, vai vāji cementēti saldūdens kaļķieži biežumā līdz 2,9 m. Pie šiem nogulumiem pieder derīgais slānis Dadžu atradnēs. Ezeru nogulumi sastopami ezeru ieplakās un terasēs, tie iegul zem atsevišķu lielu purvu kūdras. Ja terasēs tos veido dažāda raupjuma smilts, tad dziļākajās vietās parādās dūņaina smilts un aleirīts. Noguluma biezums visbiežāk nepārsniedz 1 - 2 m.

2.4. Klimatiskie apstākļi

Strenču novads atrodas vidēji mitrajā Atlantijas – kontinentālajā klimata joslā, vasaras ir salīdzinoši vēsas un ziemas – maigas. Laika apstākļi nav noturīgi. Mitruma apstākļus nosaka atrašanās ieplakā uz A no ZR Vidzemes pacēluma, kas aiztur daļu nokrišņu. Ziemā jūtama aukstā gaisa uzkrāšanās. Nokrišņu daudzums nesasniedz 650 mm gadā. Siltajā periodā ir ~450 mm, aukstajā no 100 – 150 mm. Klimatiskos apstākļus ietekmē arī Gaujas upes baseins un meža teritorijas. Gada vidējā temperatūra 4,7°C, janvāra vidējā temperatūra no – 6,0 līdz – 7,0°C, jūlija vidējā temperatūra +16,5 – 17,0°C. Bez sala periods ilgst apmēram 135 dienas. Pēdējās pavasara salnas pavasarī gaisā 15. – 20.maijā, pirmās rudens salnas ap 25. – 29. septembri. Pastāvīga sniega sega izveidojas decembra otrā dekādē un saglabājas 110-123 dienas līdz marta beigām, aprīļa sākumam. Sniega segas biezums 25 – 35 cm. Tā saglabājas 110 – 123 dienas. Valdošie ir rietumu, dienvidrietumu un ziemeļaustrumu virziena vēji.

2.5. Dabas resursi

2.5.1. Meža resursi

Meži Strenču novadā aizņem 20382 ha, tai skaitā Plāņu pagastā: 13649ha. Visu īpašuma veidu mežu apsaimniekošanas uzraudzību un aizsardzību veic Ziemeļvidzemes virsmežniecība. Savukārt akciju sabiedrība "Latvijas Valsts meži" (LVM) nodrošina valsts mežu (13883 ha) apsaimniekošanu: Strenču novada teritorijā ir trīs meža iecirkņi: 121.Ērgemes meža iecirknis, 122.Strenču meža iecirknis un 123.Silvas meža iecirknis, kuru robežas ir ārpus novada robežām.

Visbiežāk sastopamas koku sugas teritorijas mežos ir priede, egle un bērzs, bet dominējošie mežu tipi – damaksnis, lāns un vēris. Mežaudžu vecumstruktūrā dominē pieaugušas audzes un vidēja vecuma audzes.

Mežiem ir liela nozīme ne tikai koksnes ieguvē, bet arī vides aizsardzībā, kā arī klimata regulēšanā un rekreācijā. Meža apsaimniekošana, mežizstrāde un kokapstrāde arī nākotnē paredzama kā viena no saimnieciskās darbības pamatnozarēm, tāpat mežu resurss ir atzīts par vienu no galvenajiem novada kā pievilcīgas un veselīgas dzīves vietas aspektiem, tāpēc ir svarīga saprātīga apsaimniekošana un resursu atjaunošana.

Vidzemes reģiona teritorijas plānojums 2007.-2027. gadam nosaka nākotnē vēlamās telpiskās struktūras vairākus komponentus, t.sk. paredzēts stiprināt tos atvērtās telpas elementus un teritorijas, kas īpaši svarīgi visa reģiona ilgtspējīgai attīstībai. Arī mežu zemju teritorijas izdalītas kā atsevišķs areāls ar mērķi nodrošināt meža platību saglabāšanos un atjaunošanu, palielināt mežaudžu produktivitāti, nodrošināt mežizstrādes un mežrūpniecības uzņēmumu darbības saskaņošanu ar ilgtspējīgas attīstības nostādņēm, attīstīt sportu un tūrismu.

Meliorācijas sistēmu tīkla un būvju darbības ilgums tiek prognozēts līdz 50 gadiem. Šajā laikā jāveic meliorācijas sistēmu tīkla un būvju regulāra kopšana, renovācija un rekonstrukcija. Pēdējā laikā veiktie ekspluatācijas pasākumi ir neapmierinoši - apsaimniekošanas dati rāda, ka meliorācijas sistēmu tīkls un būves vairs nestrādā projektētajā režīmā. Tā piem. Jērcēnu pagastā nestrādā 130 ha, t.i. 6 % no kopējās meliorētās platības - Plāņu pagastā 396 ha t. i. 15,7 % no kopējās meliorētās platības. Ir nepieciešama meliorācijas sistēmu tīkla un būvju rekonstrukcija vai renovācija. Strenču novada teritorijā 2011.gadā veiktas sekojošas AS „Latvijas valsts meži” meža meliorācijas sistēmu rekonstrukcijas: Lapsukalns (383;384;387-389;394) 450ha; Oliņas masīvs (278-280;282;289-292;299;301;303;307;308;336;337) 850ha; Vīksnupes (154;170;171;195;196) 345ha.

2.5.2. Zemes dzīles

Smilts un grants

Jērcēnu pagastā atklāta un pētīta tikai viena smilts iegula – Priedkalnu (Priedaines) atradne. Derīgo materiālu iegulā veido nevienmērīga rupjuma smilts. Derīgā slāņa vidējais biezums – 4.7 m, segkārtas – 0.2 m. Atradnes platība – 3.2 ha, krājumu apjoms (A kategorija) – 150.4 tūkst. m³. Rupjākais smilts materiāls izmantojams kā betona pildviela un ceļu segas veidošanai, bet puteklainā frakcija (materiāls) – derīga celtniecības javu izgatavošanai.

Plāņu pagastā atrodas 4 smilts un grants atradnes - "Bērzi", "Oliņas", "Seda - II", "Lapsukalni". Smilts atradnes "Bērzi" platība ir 14 tūkstoši m². Derīgā materiāla daudzums atradnē ir 73.9 tūkst. m³. Segkārtas biezums 0.15 m, derīgā slāņa biezums no 2.05 līdz 13.5 m. Smilts tiek izmantota meža ceļu uzturēšanai un remontam. Atradnes "Oliņas" platība ir 20 tūkst. m². Derīgā materiāla daudzums - 81 tūkst. m³. Segkārtas biezums 0.2 m, derīgā slāņa biezums no 1.8 līdz 4.9 m. Smilts tiek izmantota meža ceļu uzturēšanai un remontam. "Seda - II" -izrakteņu veids smilts - grants, smilts. Platība 180 tūkst. m². Segkārtas biezums 0.7 m, derīgā slāņa biezums smilts - grants vidēji 1.4 m, smilts vidēji 6.1 m. Lapsukalni - smilts dažāda rupjuma, ļoti smalka. Segkārtas biezums 0.2 m, derīgā slāņa biezums 2.2 m.

Māls

Novadā zināma viena bezakmens mālu atradne „Seda – māls”. Derīgo slāņkopu iegulā veido blīvs māla slānis bez karbonātisko iežu ieslēgumiem. Slāņa biezums mainās 0.8-2.8 m robežās (vidēji 1.4 m), maksimālais segkārtas biezums – 1.1 m. Atradnes platība – 5.4 ha, aprēķinātie krājumi (A kategorija) – 78.7 tūkst. m³. Pēc tehnoloģiskajiem paraugu izpētes datiem atradnes māli derīgi ķieģeļu un jumta dakstiņu ražošanai. Taču, ņemot vērā nelielos iegulas apjomus, Sedas-māls atradnes mālu izmantošana pašlaik visticamāk uzskatāma par nerentablu.

Kūdra

Novads ir bagāts ar kūdras atradnēm. Nozīmīgi rūpnieciski iegūstamās kūdras krājumi ir Sedas tīrelī. Tā kopējā platība ir 7582 ha. 6300 ha aizņem zemais purvs, 941 ha – augstais purvs un 341 ha jauktais purvs. Kopš 1954.gada

Sedas tīrelī tiek iegūta pakaišu frēzkūdra, to izmanto arī kā kurināmo. Pašlaik purvs tiek izstrādāts aptuveni 1000 ha platībā. Kopējie kūdras krājumi ir 97,6 milj. m³, no tiem rūpnieciski izmantojami 96,2 milj. m³. Zemā purva kūdra līdz 0,7 m dziļumam ir maz sadalījusies, dziļāk vidēji un labi sadalījusies, zem kūdras sapropelis. Augstā purva kūdra līdz 2 m dziļumam maz sadalījusies, dziļāk labi sadalījusies. Kūdras slāņa vidējais dziļums ir 3 – 5 m, vietām pat 16 m.

Plāņu pagastā atrodas Taures purvs (platība 861 ha) - augstā tipa kūdras atradne, kūdras slāņa vidējais dziļums 3.6 m, kopējie kūdras krājumi 31 miljoni m³; Geides purvs - augstā tipa purva atradne, platība 280 ha, derīgā slāņa biezums vidēji 1.8 m, kopīgie krājumi 545 tūkst. t; Oliņu kūdras atradne - 27 ha augstā tipa kūdras atradne; Muižnieku kūdras atradne - 38 ha augstā tipa kūdras atradne. Pārpurvotās platības un purvi, kuros iegulas dziļums mazāks par 0.7 m - Kreiļu pļavas 20 ha, zemā tipa kūdras atradne, Salāniešu II 30 ha, augstā un zemā tipa kūdras atradnes, Naudītes 36 ha, zemā tipa kūdras atradnes, Augstrožu 50 ha, zemā tipa kūdras 16 atradnes, Zebiņu pļavas 50 ha, zemā tipa kūdras atradnes Baložu 30 ha, zemā tipa kūdras atradnes.

2.5.3. Augsne

Strenču novada teritorijā dominē tipiskās podzolaugsnes ar mālsmilti un smilšmālu (reljefa pacēlumos) un kūdrainā podzolētā glejaugsne ar mālsmiltīm un smilšmālu, purva apvidos - gleja kūdraugsne. Atkarībā no augsnes un ūdens režīma apstākļiem ir izveidojusies arī augu valsts. Teritorija atrodas mērenās joslas mežu zonas jaukto mežu apakšzonā. Nozīmīga teritorijas daļa ir klāta ar mežiem. Limnoglaciālo nogulumu rajonos meži bieži pāriet slapjajos un purvainos meža tipos un purvos ar kūdrainajām podzolētajām glejaugsnēm un purva kūdraugsnēm. Reljefa pazeminājumos augsnes ir auglīgākas un uz tām ir mitras vai slapjas pļavas ar krūmājiem vai zemie purvi.

2.5.4. Pazemes ūdeņi

Pazemes ūdeņi novada teritorijā sastopami dažāda vecuma nogulumiežu slāņkopās. Pēc ūdens apmaiņas intensitātes un tā ķīmiskā sastāva artēziskā baseina griezumā izdala trīs praktiski izolētas hidroģeoloģiskās zonas: aktīvās ūdens apmaiņas zonu, palēninātas ūdens apmaiņas un stagnanto (loti apgrūtināto) ūdens apmaiņas zonu. Nozīmīgākā ir aktīvās ūdens apmaiņas zona, kas aptver kvartāra un pirmskvartāra ūdens horizontus līdz Narvas sprostslānim. Tajā ietilpst kā gruntsūdeņi, tā arī artēziskie ūdeņi. Kopumā teritorija ir labi nodrošināta ar pazemes saldūdens krājumiem, jo jebkurā vietā, tikai dažādā dziļumā, var atrast nepieciešamo ūdens daudzumu. Kvartāra nogulumu ūdens horizonti parasti sastopami lokālās smiltis un grants iegulās, visumā ar labas kvalitātes dzeramo ūdeņi. Diemžēl šīs iegulas bieži ir vāji aizsargātas no piesārņošanas, kas nereti ierobežo to praktisko izmantošanu. Purvos gruntsūdeņi iegul 0,1-0,5 m dziļumā, bet tie ūdensapgādes vajadzībām nav derīgi.

2.5.5. Virszemes ūdeņi

Pēc hidrogrāfiskā iedalījuma Strenču novada ūdensteces un ūdenstilpnes ietilpst Gaujas sateces baseinā. Gaujas sateces baseins aizņem 8900km². Kopumā Gaujai ir ap 300 pieteku, 47 no tām ir garākas par 10 km. Lai nodrošinātu Gaujas upju baseina kvalitātes uzlabošanu ir izstrādāts ūdens baseina apsaimniekošanas plāns (2010.- 2015.). Apsaimniekošanas plāna izpilde ir saistoša visām juridiskām un fiziskām personām baseina apgabalā.

Strenču novada teritorijā ir sekojošas ūdens teces:

Gauja – sākas Vidzemes augstienē, augštecē tā tek cauri Lodes – Taures ezeriem, tad apliec Vidzemes centrālo augstieni, starp Valmieru un Murjāņiem plūst pa Gaujas senleju, lejpus Murjāņiem – pa Piejūras zemieni. Garums – 460km. Gauja ir publiskā upe visā Strenču novada teritorijā saskaņā ar LR Civillikumu;

Seda – sākas Žuldiņu purva ziemeļu daļā pie autoceļa P23. Garums 67,37 km, no tiem regulēti 51,23km jeb 7%, baseina platība 543,9,2 km². Galvenās pietekas Rikanda, Buļlupe.

Lielupe - Gaujas labā pieteka, (augštecē Vīburupe, lejtecē Krāčupe). Garums 17 km, baseina platība 100,2 km².

Strenčupīte – Gaujas labā pieteka. Garums 15 km, baseina platība 33,6 km², sākas uz DR no Sedas tīreļa un ietek Gaujā pie Strenčiem. Baseins atrodas Sedas līdzenumā. Upe regulēta 8,71 km garā posmā. Strenčupīte ir valsts nozīmes ūdensnoteka.

Stakļupīte – Gaujas labā krasta pieteka. Tā tek caur Valkas, Plāņu un Jērcēnu pagastu, sasniedzot 22 km garumu.

Vija - Gaujas kreisā pieteka. Garums 63 km, kritums 98 m, baseina platība 456 km².

Dzērveņu upīte un Vilkpura - Vijas pietekas.

Kamalda – iztek no Spiciera un Niedrāja ezeriem Launkalnes pagastā un ietek Vijā.

Doņupe, Egļupīte un Vadžupīte - Gaujas pietekas Plāņu pagasta teritorijā.

Nārvelis - Abula labā pieteka. Nārveļa garums 10 km, no grīvas 26 km.

Sūnupe, Šūnupe - Sedas kreisā pieteka, baseina platība 40,5km², garums 14 km, upe regulēta 11 km garā posmā, kā arī Ērgļupīte, Austrumu (Austras upīte) strauts (~6 km), Andrupe (~10 km), Purgaile.

Ar ūdenstilpēm bagāts ir Plāņu pagasts: Slāžu ezers - spoguļa platība 1.4 ha, Stulba ezers ar spoguļa platību - 3.7 ha, Zosu akacis, spoguļa platība - 7.1 ha, Dziļā atteka - spoguļa platība 2.2 ha, vidējais dziļums ap 1.5 m, Jaunā atteka - spoguļa platība 2.6 ha, vidējais dziļums 0.7 m, Jērenas atteka - spoguļa platība 4.1 ha, vidējais dziļums 0.5 m, Lielā piena atteka - spoguļa platība 1.2 ha, Liepenes atteka - spoguļa platība 2.0 ha, vidējais dziļums 1.0 m, Soposta spoguļa platība 1.1 ha, Vecgauja - spoguļa platība 2.4 ha, vidējais dziļums 1.0 m, Vecgaujas spoguļa platība 4.8 ha, vidējais dziļums 1.0 m, Viesītes atteka - spoguļa platība 3.0 ha, Zvejnieku atteka - spoguļa platība 5.4 ha, Līkā atteka - spoguļa platība 3.1 ha.

Augšpus Andrupes ietekas Lielupē daļēji nosusināts ir Kalnadzirnavu dzirnezers (platība 9,1 ha) - vienīgais ezers Jērcēnu pagastā. Sedas ezera platība - 21.1 ha. Sedas ezers ir mākslīgas izcelsmes (uzpludināts) caurteces ūdenskrātuve, kas izveidota no Stakļupītes ūdeņiem. Ezera vidējais dziļums ir 1.1 m, maksimālais - 2.0 m, krasti zemi, dibens - daudz celmu, arī virs ūdens, dūņains. Sastopamās zivis: asari, raudas, līdakas, karūsas. Sedas upes uzplūdu ūdeņi pavasaros appludina aptuveni 1185 ha izstrādāto kūdras lauku. Plūdu ūdeņiem atkāpjoties palu ūdeņu izveidotie dīķi saglabājas ~840 ha platībā. Vidējais dīķu dziļums ir no 0,7-1,4 m. Pārējā teritorijā dīķi un mūklāji izveidojušies, pakāpeniski uzkrājoties nokrišņu ūdeņiem, saistībā ar nosusināšanas sistēmas nekopšanu, aizbēršanu un bebru darbību.

Strenčos ir 3 ūdenstilpes - Karūsene ar spoguļa platību - 1,4 ha, Liepatteka - 2,2 ha un Slimnīcas atteka - 3.3 ha.

Visi minētie dabas resursi ir nozīmīgas vērtības, ko pašvaldība pārdomāti var izmantot kā novada attīstības instrumentu.

2.5.6. Purvi

Purvi Strenču novadā aizņem 1051,7 ha jeb 2,8% no teritorijas. Teritorijā atrodas vairāki nozīmīgi (gan pēc platības, gan kūdras ieguves un bioloģiskās daudzveidības) purvi, piemēram, Taures purvs - 861 ha, Pukšu purvs - 369 ha, Geides purvs - 232 ha. Īpaši ievērojams ir Sedas purvs. 1999.gadā 7240 ha platībā Sedas purvā izveidots dabas liegums. Purvs atrodas Latvijas ziemeļu daļā, blakus Sedas pilsētai. Neraugoties uz kūdras ieguvī Sedas purva centrālajā daļā un atrašanos apdzīvotās vietas tiešā tuvumā, tā ir savrupa teritorija, kas ir unikāla ar to, ka pēdējā pusgadsimta laikā tā ir ļoti pārveidota purva rūpnieciskās izstrādes gaitā.

Mūsdienās vērojama ekosistēmu nomaļņa - applūst izstrādātie kūdras lauki un, tiem aizaugot, rodas ūdensputnu ligzdošanai un barības meklējumiem piemērotas plašas platības. Te ligzdo vairāk nekā 100 putnu sugu, kas ir puse no visām Latvijā ligzdojošām sugām. Purvu ekosistēma ir nozīmīga gan klimata, gan ūdens režīma uzturēšanai. Purvos ir izveidojušies specifiska augu un dzīvnieku valsts. Purvi bagāti ar dzērvenājiem, brūklenājiem. Ap purviem, lai saglabātu bioloģisko daudzveidību un stabilizētu mitruma režīmu meža un purvu saskares (pārejas) zonā, tiek noteiktas aizsargjoslas.

2.5.7. Aizsargājamie dabas un kultūras pieminekļi un īpaši aizsargājamās dabas teritorijas

Strenču novada teritorijā atrodas vairāki (t.sk. potenciālie) aizsargājamie dabas un kultūras pieminekļi un īpaši aizsargājamās dabas teritorijas. Nozīmīga novada teritorijas daļa atrodas **Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta (ZBR)** teritorijā. Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts tika izveidots 1997.gadā un ir starptautiskas nozīmes aizsargājama dabas teritorija, kas atrodas īpašā valsts aizsardzībā. Biosfēras rezervāts pārstāv starptautiski atzītas mērenajai mežu joslai raksturīgas sauszemes un Baltijas jūras piekrastes ekosistēmas.

Saskaņā ar 1997.gada likuma „Par Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātu” 14.pantu visas pilsētas un blīvi apdzīvotās vietas tiek iekļautas ZBR neitrālajā zonā, lai veicinātu intensīvu un ilgtspējīgu dabas izmantošanu, tai skaitā arī Strenču daļa. Neitrālajā zonā meži ir apsaimniekojami pēc vispārējā kārtībā apstiprinātiem meža apsaimniekošanas plāniem, to izmantošanu regulē pašvaldību teritorijas plānojumi un šo teritoriju apbūves noteikumi.

ZBR teritorijas daļai Strenčos līdz šim nav veikts bioloģiskās daudzveidības izvērtējums, kā arī tuvākajā laikā netiek plānota tās inventarizācija. Vērtīgākie objekti no bioloģiskās daudzveidības viedokļa ir: Strenčupītes ieleja ar krasta apaugumu, meža teritorija, parkveida teritorija „Birzīte” un vecie koki visā ZBR teritorijas daļā.

Strenču novada domei ir izveidojusies laba sadarbība ar Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta administrāciju un pēc administrācijas pievienošanas Dabas aizsardzības pārvaldei - ar DAP Vidzemes reģionālo administrāciju. Šo sadarbību nepieciešams attīstīt tālāk, lai ZBR izmantotu kā nozīmīgu resursu novada tūrisma un socio-ekonomiskai attīstībai.

Novada teritorijā ietilpst arī daļa no valsts nozīmes īpaši aizsargājamās teritorijas - aizsargājamo ainavu apvidus (AAA) „Ziemeļgauja” un tajā ietilpstošs dabas liegums „Pukšu purvs”, ZBR ietilpstošais dabas liegums „Sedas purvs”, kas ir Eiropas nozīmes Natura2000 dabas teritorija.

Aizsargājamo ainavu apvidus „Ziemeļgauja” ir aizsargājamo teritoriju sistēma, kas nodrošina visu Eiropas Savienības reto un apdraudēto sugu biotopu aizsardzību. Šis apvidus ietver Gauju apmēram 140 km garumā, tās ieleju (no Gulbenes un Alūksnes rajonu robežas līdz Valmierai) un bioloģiski vērtīgās platības ap to. Ainavu apvidus kopējā platība - 21749 ha. Aizsargājamo ainavu apvidū ietilpst daļa no Jērcēnu un Plāņu pagastiem, kā arī daļa Strenču. Ziemeļgaujas ielejai raksturīga mozaīkveida ainava ar ievērojamu biotopu un sugu daudzveidību. Ziemeļgaujas ielejas ainavu apvidus teritorija ir noteikta MK 1999.gada 23. februāra noteikumos ar grozījumiem kas veikti 2004.gada 8.aprīlī Nr.69 „Noteikumi par aizsargājamo ainavu apvidiem”. Strenčos ietilpst ainavu aizsardzības apvidus aptuveni no 63 līdz 75 robežpunktam. Līdz ar to, ka ainavu aizsardzības apvidum nav izveidota atsevišķa administrācija, pārraudzību veic Dabas aizsardzības pārvalde.

Teritorijas dabas vērtības apdraud galvenokārt nepietiekama tradicionālā pļavu apsaimniekošana (pļaušana un ganīšana). AAA „Ziemeļgauja” ir izstrādāts dabas aizsardzības plāns, kur iekļauti pasākumi šī unikālā dabas veidojuma saglabāšanai un tā resursu pārdomātai izmantošanai novada attīstībai.

Dabas liegums „Sedas purvs” izveidots 1999.gadā ar mērķi aizsargāt ūdensputnu ligzdošanai piemērotu teritoriju. Viens no lielākajiem Latvijas purviem. Lielākā daļa lieguma teritorijas atrodas Strenču novadā. Sedas purvā atrodas putnu vērošanas tornis, skatu platforma, ir ierīkota marķēta gājēju taka.

Dabas liegumā Sedas purvs izveidota dabas taka. Taka aprīkota ar virzienu norādēm un nelieliem informatīvajiem stendiem, uz kuriem ir informācija par lieguma dabas vērtībām. Informācija ir latviešu valodā. Dabas taku var iziet gan no Sedas puses, kur tā sākas purvā pie skatu platformas, gan arī no Jērcēnu puses, kur jāmeklē norāde ceļa malā, kas ved uz putnu vērošanas torni. Takas kopējais garums ir 12 kilometri, taču maršrutu var saīsināt, izejot tikai vienu no astoņus vai četrus kilometrus garajiem apliem, kuri abi kopā veido astotnieku.

Vidzemes reģiona teritorijas plānojums 2007.-2027. gadam paredz telpisko interešu saskarsmes teritorijas un potenciālās konflikta teritorijas, t.sk. kā nozīmīga interešu saskares teritorija minēta arī Sedas dabas lieguma teritorija, kas ietver reģionā nozīmīgāko kūdras ieguves teritoriju, taču nozīmīga ir arī dabas aizsardzība un mežsaimniecības, ekotūrisma attīstība šajā teritorijā. Minētie konflikti un to risināšanas veidi ir atrunāti ar dažādiem zonējumiem dabas liegumam izstrādātajā dabas aizsardzības plānā, kurš tiek pārskatīts un aktualizēts.

Strenču novads atrodas Gaujas baseinā. Teritoriju kā valsts nozīmes ūdensnotekas Jērcēnu pagastā šķērso: Austrupīte (posma garums 7585m), Gauja (4294m), Krāčupe (2238m), Lielupe (3227m), Strenčupīte (12226m), Keižu N.-1(6322m), Šūnupe (4526m), Seda (kods 5454), Plāņu pagastā - Gauja (35193m), Kamalda (4421m), Melderupīte (1674m) Vadžupe (8101m), Vija (11491m), Vilkpura upīte (7687m) un Narvelis (7564m).

Īpaši svarīga, neatņemama teritorijas sastāvdaļa ir **Gauja** - pēc garuma otra garākā upe Latvijā (460km), bet pēc baseina platības piektā lielākā (8900km²). Upes baseins ir bagāts ar zemledus straumju gultnēm un gruntsūdeņiem, tādēļ arī ilgstoša sausuma periodos notecē Gaujas baseina upēm ir lielāka nekā salīdzinot ar citām Latvijas upēm. Upes gultni vidustecē un lejastecē pārsvarā veido smilts, vietām grants un oļi, Gauja pie Strenčiem ir meandrējoša ar daudzām vecupēm un salām. Sanešu daudzums Gaujā ir daudz lielāks nekā citās Latvijas upēs, sasniedzot 560 tūkst. gadā. Gaujas sateces baseina mežu īpatsvars ir lielāks nekā citu lielo upju baseinos (47%), bet purvu īpatsvars ir neliels (5%).

Gauju kopumā raksturo labi skābekļa apstākļi, vidēja organisko vielu un mēreni liela biogēnu koncentrācija. Tāpat upei ir raksturīga laba pašattīrīšanas spēja, par ko liecina koncentrāciju samazinājums virzienā uz grīvu. Gaujas asie likumi un plašās sēres rada pavasaros ledus sastrēgumus, tomēr salīdzinoši augstie krasti aiztur pārmērīgu ūdens ieplūšanu apdzīvoto vietu sauszemes teritorijā. Vasarās Gaujas posmu Strenči – Valmiera aktīvi izmanto tūristi atpūtai, jo šis ir viens no krāčainākajiem upes posmiem.

Gaujas aktīvie krasta erozijas procesi ir līdzsvarā ar upes akumulējošo darbību. Kā dabisks krasta izskalošanu ierobežojums ir jāuzskata kopā ar krastu upē iebrūkošie koki. Šādās vietās, kur norit krasta iebrukšana koku izzāģēšana attīsta sānu eroziju vēl spēcīgāk un upes gultnes maiņas ir lielākas nekā dabīgā procesu attīstības gaitā. Tādēļ nav vēlams koku izciršana pie eroziju pakļautiem krastiem, kā arī to izvākšana no ūdens pēc iekrišanas upē. Strenčos jau vairākus gadus tiek organizētas Gaujas krasta nostiprināšanas akcijas. Tiek nostiprināti vēl augošie koki, bet upē iekritušos savieta un nostiprina tā, lai pavasarī tie mazinātu ledus un augstā ūdens līmeņa negatīvo ietekmi.

Strenču teritorijā ir vairākas applūstošas vietas pavasara palos, tās ir no dzelzsbetona tiltam līdz pludmalei, kā arī pie pilsētas pirts.

Ap Gaujas vecupēm esošie meži „Mīlestības vēris” tiek apmeklēti un izmantoti atpūtai. Šajos mežos ir arī maz cilvēku ietekmētas dabas vērtības, kā arī dažādi interesanti dabas un cilvēku veidoti objekti. „Mīlestības vēri” atrodas **četrās Gaujas vecupes**, t.sk. Strenčupīte un Stakļupīte.

Gaujas ūdeņi palu laikā ieplūst arī nelielajā pietekā **Strenčupītē** un pārplūst gandrīz visā tās garumā, kas atrodas pilsētas teritorijā. Strenčupīte pieskaitāma pie Gaujas upes mazajām labā krasta pietekām, kas savu tecējumu uzsāk uz DR no Sedas tīreļa. Pieteka ir 15 km gara, platība 34 km², gada notece 0,008km³, kritums ~13m, ar ūdeņiem bagāta galvenokārt palu laikā līdz ar to, ka Gauja tajā ieplūdina savus ūdeņus. Strenču teritorijā pār upi ir izveidoti vairāki tilti, divi kā pilsētas ielas savienošanas elementi, bet pārējie mazāki kājāmgājējiem .

Stakļupīte tāpat kā Strenčupīte pieskaitāma pie Gaujas labā krasta mazajām pietekām. Tā tek caur Valkas, Plāņu pagastiem un Jērcēnu pagastu, sasniedzot 22 km garumu. Strenču teritorijā tā veido Pilsētas dienvidu robežu. 1976.gadā Stakļupīti mākslīgi, izrokot kanālu, novirzīja ietecēšanai vecajās Gaujas attekās (Karūsenē), lai nodrošinātu ūdens caurteci un neļautu attekām aizaugt. Attekas ir savstarpēji savienotas un vislielākā Slimnīcas atteka ieplūst Gaujā.

Visas Gaujas vecupes atrodas pilsētas dienvidaustrumu daļā un ietilpst aizsargājamo ainavu apvidū „Ziemeļgauja”. Mazākā no tām ir Vardīte. Karūsenē ieplūst Stakļupīte, un ir savienota ar vidējo atteku Liepatteku, bet pati lielākā, kas savienota ar Gauju ir Slimnīcas atteka. Palu laikā pavasarī atteku teritorija ir stipri applūstoša, un no Gaujas upes tiek sanestas smiltis. Ar katru gadu attekas aizaug arvien vairāk, samazinot attekās ūdens caurlaidību it īpaši vasaras mēnešos.

Dabas objekti

Strenču novada Plāņu pagastā atrodas **Rāmnieku smilšakmens atsegums** - valsts nozīmes ģeoloģisks dabas piemineklis, aizsargājamā dabas teritorija kopš 1977.gada, kods 4181), platība 0,6 ha. Tas atrodas Gaujas labajā krastā, Strenču novadā apdzīvotā vietā Oliņas pie Rāmnieku mājām. Atsegumā konstatēts liels skaits bruņuzivju fosilo atlieku. Turpat Gaujas labajā krastā atrodas vairāki Dabas retumu krātuvē iekļauti īpatnēji koki:

- Vecrāmnieku bērzs, kura apkārtmērs ir 2,67 m, stumbra slīpums 90 °, bet pēc 2m stumbrs ceļas vertikāli. Lai noturētos šādā stāvoklī, bērzam pie sakņu kakla ir izveidojušās 3 kājas;
- Vecrāmnieku priede, stumbra apkārtmērs 2,7 m. 5 galotnes.

Strenču novada Jērcēnu pagastā atrodas **Jērcēnu akmens**, kas atrodams sekojot virziena norādei no Jērcēnu centra. Arī tas ir valsts nozīmes ģeoloģiskais dabas piemineklis (aizsargājamā dabas teritorija kopš 2001.gada, kods 4180). Akmens augstums 1,3m, garums 10,5m, platums 10,4m, tilpums 18 m³.

Kaņepju ozols (Strenču novada Jērcēnu pagasts) - valsts nozīmes dabas piemineklis, kulta vieta. Otrais resnākais dižozols Latvijā un Baltijā. Tā apkārtmērs 9,4 m.

Strenču dabas taka (Strenčos) - dabas taka izveidota 2008. gadā, sadarbojoties Strenču pilsētas domei un AS „Latvijas valsts meži”, jo taka atrodas abu institūciju valdījumā esošajās teritorijās. Taka ir marķēta, tajā uzstādītas norādes, lai apmeklētāju plūsma tiktu novirzīta pa pastaigām atbilstošām vietām un tiktu ierobežota patvaļīga pārvietošanās pa dabiskajiem biotopiem.

3. IEDZĪVOTĀJI UN NODARBINĀTĪBA

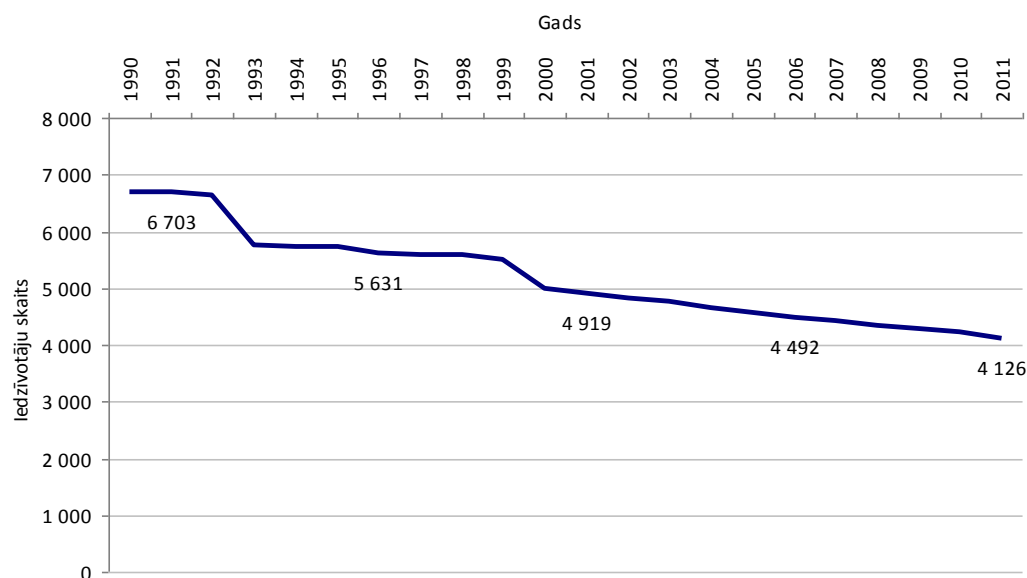
3.1. Apdzīvotās vietas

Teritorijas apdzīvojuma struktūru veido pilsētas Strenči (1401 iedzīvotājs 2011.g.sākumā) un Seda (1540 iedzīvotāji), ciemi Jērcēni (206 iedz.), Plāņi (446 iedzīvotāji) un Jaunklidzis (204 iedzīvotāji), apdzīvotas vietas: Ķeizi (20), Šalkas (50 iedzīvotāji), Višķi (61 iedzīvotājs), Oliņas (24 iedzīvotāji).

3.2. Iedzīvotāju skaits

3.2.1. Iedzīvotāju skaita dinamika un migrācija

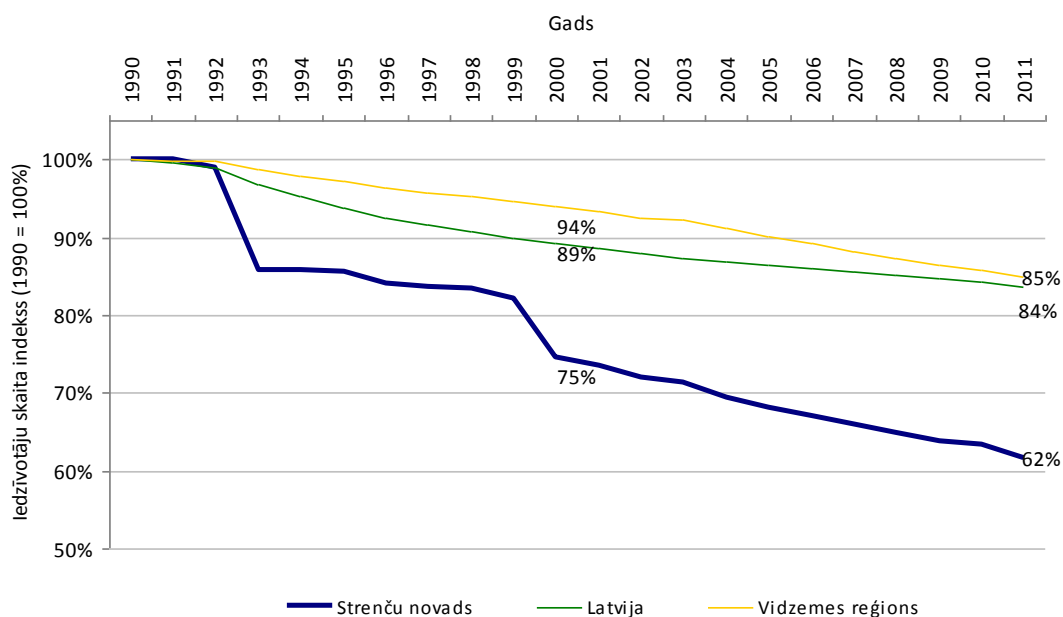
Pēc Pilsonības un Migrācijas lietu pārvaldes datiem Strenču novadā 2011. gada sākumā dzīvoja 4185 iedzīvotāji, no kuriem lielāko daļu veido Sedas un Strenču pilsētu iedzīvotāji (attiecīgi 1540 un 1401 iedzīvotāji). Jērcēnu un Plāņu pagastos pēc oficiālajiem datiem dzīvo attiecīgi 548 un 696 cilvēki. Savukārt, lai apskatītu iedzīvotāju skaita izmaiņas ilgtermiņā, tika izmantoti Centrālās Statistikas Pārvaldes dati, saskaņā ar kuriem 2011.gada sākumā Strenču novadā dzīvoja 4 126 iedzīvotāji.

4.attēls. Iedzīvotāju skaita dinamika Strenču novadā 1990. – 2011. g periodā.

Datu avots: CSP

Salīdzinājumā ar Vidzemes reģionu un Latviju kopumā, iedzīvotāju skaits ir krities daudz straujāk pēdējo 20 gadu laikā (5. attēls).

5.attēls. Iedzīvotāju skaita relatīvās izmaiņas Strenču novadā, Vidzemes reģionā un Latvijā 1990. – 2011. gadā (1990 = 100%)

Datu avots: CSB

Jāatzīmē, ka iedzīvotāju skaits laikā no 2000.līdz 2011. gadam novadā kopumā samazinājās par 17%, taču novada pilsētās – par 15%.

Visai straujš iedzīvotāju skaita samazinājums skaidrojams ar darba vietu trūkumu, vidējās speciālās un augstākās izglītības iestāžu neesamību, kā arī ar urbanizācijas tendencēm, kur lauku teritorijās nav iespējams nodrošināt tikpat daudz darba vietu, kā agrāk. Minētie faktori ietekmē dzimstības un migrācijas rādītājus. Strenču novadā ir ievērojami lielāks negatīvais dabiskais pieaugums uz 1000 iedzīvotājiem, nekā Vidzemes reģionā un Latvijā kopumā (skat. tabulā).

2.tabula. Dabiskās un mehāniskās kustības rādītāji Latvijā, Vidzemes reģionā un Strenču novadā 2009. un 2010. gadā

	Latvija		Vidzemes reģions		Strenču novads	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010
Dzimuši	21677	19219	1971	1781	30	23
Miruši	29897	30040	3265	3201	90	80
Dabiskais pieaugums	-8220	-10821	-1294	-1420	-60	-57
Noslēgtas laulības uz 1 000 iedzīvotājiem	4,4	4,1	3,3	3,4	3,1	2,2
Šķirtas laulības uz 1 000 iedzīvotājiem	2,3	2,2	1,9	1,8	1,2	1
Dzimuši uz 1 000 iedzīvotājiem	9,6	8,6	8,4	7,7	7	5,5
Miruši uz 1 000 iedzīvotājiem	13,3	13,4	13,9	13,8	21,1	19,1
Dabiskais pieaugums uz 1 000 iedzīvotājiem	-3,7	-4,8	-5,5	-6,1	-14,1	-13,6
Iebrauca	42666	40862	4236	4162	130	83
Izbrauca	47366	48774	4948	5245	106	141
Migrācijas saldo	-4700	-7912	-712	-1083	24	-58
Migrācijas saldo uz 1000 iedzīvotājiem	-2,1	-3,5	-3,0	-4,7	5,6	-13,9

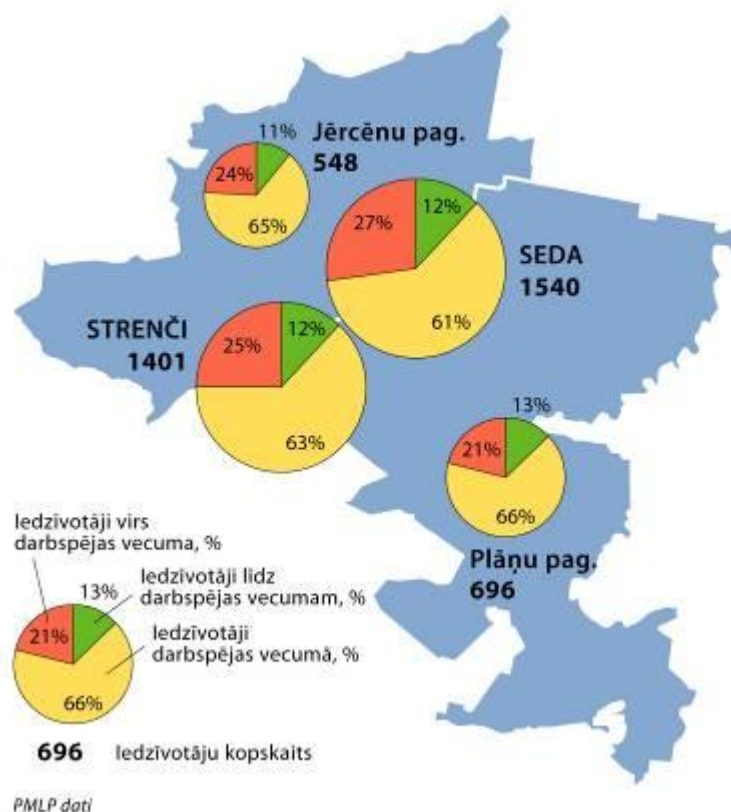
Jāatzīmē, ka sliktāki dabiskās kustības rādītāji skaidrojami arī ar atšķirībām vecumu struktūrā.

Strenču novadā, līdzīgi kā Latvijā, ir negatīvs migrācijas saldo. Ievērojami, ka 2009. gadā tika reģistrēts pozitīvs migrācijas saldo, savukārt 2010. gadā – negatīvs. Pie tam negatīvais saldo ir ievērojami lielāks nekā Vidzemes reģionā un Latvijā, un ir nedaudz lielākā apmērā kā dabiskais pieaugums.

3.2.2. Vecuma un dzimuma struktūra

2011.gada sākumā Strenču novadā 510 jeb 12,2% iedzīvotāju bija līdz darbības vecumam, 2639 jeb 63,0% - darbības vecumā un 1036 jeb 24,8% - virs darbības vecuma (PMLP dati). Demogrāfiskā slodze bija 586 cilvēki uz 1000 iedzīvotājiem.

Novada ietvaros novērojamas vecuma struktūras atšķirības. 3. tabula sniedz datus par iedzīvotāju īpatsvaru galvenajās vecuma grupās, norādot arī salīdzinājumu ar Vidzemes reģionu un Latviju. Jērcēnu pagastā ir zemāks iedzīvotāju skaits līdz darbības vecumam, salīdzinot ar novada vidējo līmeni, savukārt Plāņu pagastā tas ir augstāks. Iedzīvotāju īpatsvars darbības vecumā ir augstāks Jērcēnu pagastā un Plāņu pagastā un zemāks Sedā. Iedzīvotāju skaits pēc darbības vecuma ir augstāks Sedā un zemāks – Plāņu pagastā.

6.attēls.

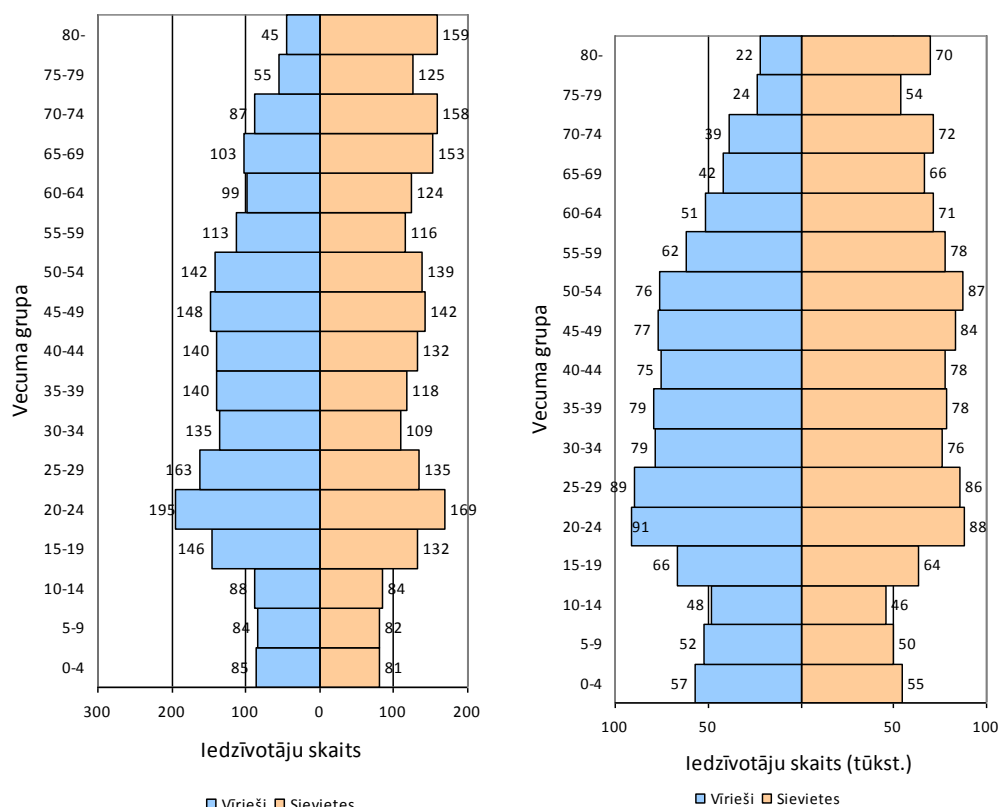
Strenču novada iedzīvotāju skaits un iedzīvotāju vecuma struktūra

3.tabula. Strenču novada pilsētu un pagastu, Vidzemes reģiona un Latvijas iedzīvotāju skaita īpatsvars galvenajās vecuma grupās 2011.g. sākumā

	Līdz darbības vecumam	Darbības vecumā	Pēc darbības vecuma
Strenču novads	12,2%	63,1%	24,8%
Strenči	12,1%	63,4%	24,6%
Seda	12,2%	60,8%	26,9%
Jērcēnu pagasts	10,9%	64,8%	24,3%
Plāņu pagasts	13,4%	65,9%	20,7%
Vidzemes reģions	13,5%	65,7%	20,8%
Latvija	13,7%	65,8%	20,5%

Salīdzinot ar Vidzemes reģionu un Latviju kopumā, Strenču novadā ir ievērojami zemāks iedzīvotāju īpatsvars līdz darbības vecumam un darbības vecumā un lielāks iedzīvotāju īpatsvars pēc darbības vecuma.

Attēlā zemāk parādīta Strenču novada¹ un Latvijas iedzīvotāju dzimumu un vecumu struktūra 2011. gada sākumā. Attēls demonstrē kopīgo Latvijas un Strenču novada problēmu: iedzīvotāju skaits piecu gadu vecuma grupās līdz 20 gadiem ir ievērojami mazāks, nekā 20 un vairāk gados (apmēram par 40-45%), kaut arī sabiedrībā ar stabilu iedzīvotāju skaitu šajās grupās būtu jābūt līdzīgam iedzīvotāju skaitam. Ar šādu vecuma struktūru neizbēgams iedzīvotāju skaita turpmāks samazinājums, ja vien tas netiek korigēts ar gados jaunu cilvēku imigrāciju uz Strenču novadu un Latviju kopumā. Iedzīvotāju skaita deficīts Strenču novadā vecumā kategorijā līdz 20 gadiem (salīdzinot ar situāciju, kur iedzīvotāju skaits ir stabils) ir apmēram 400 cilvēku jeb gandrīz 10% visu iedzīvotāju.

7.attēls. Iedzīvotāju dzimuma un vecuma struktūra Strenču novadā un Latvijā 2011. g. sākumā

Avots: Centrālā Statistiskā pārvalde

* Latvijā iedzīvotāju skaits norādīts tūkstošos

3.2.3. Iedzīvotāju skaita prognoze

Iedzīvotāju skaita svārstības ir saistītas ar izmaiņām dabiskā pieauguma un migrācijas rādītājos. Dabiskā pieauguma un migrācijas izmaiņas tieši ietekmē novada ekonomiskā attīstība, dzīves vietas pievilcīgums, ka arī iedzīvotāju vecuma struktūra.

¹ Ņemot vērā, ka nebija brīvi pieejami dati par Strenču novada dzimumu un vecuma struktūru 5 gadu vecuma grupās, attēla izveidei izmantoti PMLP dati par iedzīvotāju sadalījumu pēc dzimuma un galvenajām vecuma grupām (līdz darbības vecumam, darbības vecumā, pēc darbības vecuma) Strenču novadā un CSB dati par iedzīvotāju dzimumu un vecuma struktūru 1 gada vecuma grupās Vidzemes reģionā, galveno vecuma grupu sadalīšanai sīkākās vecuma grupās

Strenču novada iedzīvotāju skaita prognozēšanai tika izveidots speciāls demogrāfiskais modelis, kurš balstīts uz iedzīvotāju dzimumu un vecumu struktūru 2011.gada sākumā un kurā iedzīvotāju skaits mainās atkarībā no dzimstības, mirstības un migrācijas. Šajā nodaļā ir izklāstīti galvenie rezultāti un secinājumi.

Lai saprastu iespējamās iedzīvotāju skaita izmaiņas līdz 2020.gadam un turpmāk, kopumā tika izveidoti seši scenāriji, divi pesimistiskie, divi reālistiskie un divi – optimistiskie, lai parādītu nākotnes prognožu diapazonu:

Pesimistiskie scenāriji:

- demogrāfiskie rādītāji Strenču novada esošajā līmenī – nemainīgi visu prognozes laiku;
- demogrāfiskie rādītāji Vidzemes reģiona esošajā līmenī – nemainīgi visu prognozes laiku;

Reālistiskie scenāriji

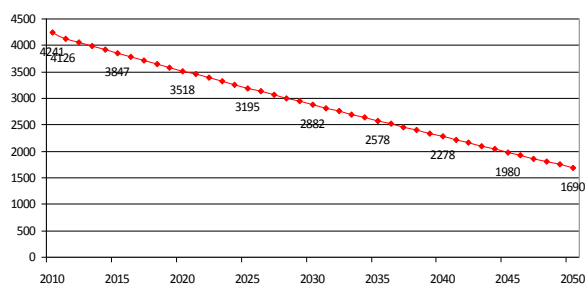
- demogrāfiskie rādītāji Strenču novada esošajā līmenī – ar pakāpenisku uzlabošanos;
- demogrāfiskie rādītāji Vidzemes reģiona esošajā līmenī – ar pakāpenisku uzlabošanos;

Optimistiskie scenāriji

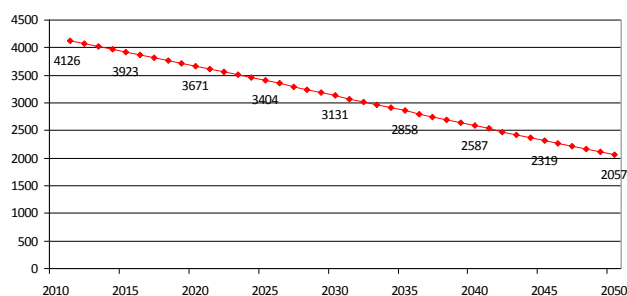
- divi bērni vienai sievietei - nemainīgi visu prognozes laiku;
- trīs bērni vienai sievietei - nemainīgi visu prognozes laiku.

Attēls norāda iedzīvotāju skaita prognozi visos sešos scenārijos:

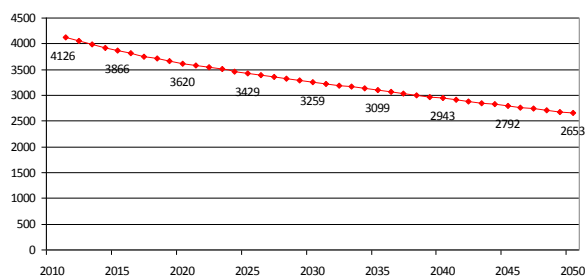
Demogrāfiskie rādītāji Strenču novada esošajā līmenī – nemainīgi visu prognozes laiku

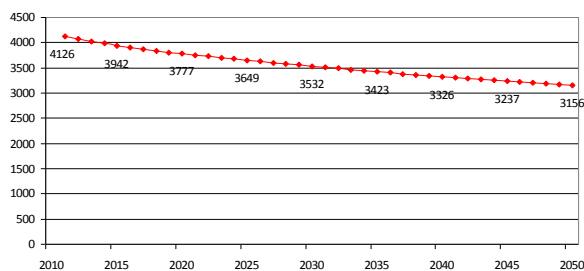
Demogrāfiskie rādītāji Vidzemes reģiona esošajā līmenī – nemainīgi visu prognozes laiku

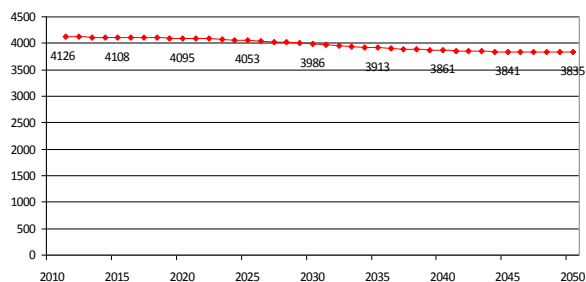
Demogrāfiskie rādītāji Strenču novada esošajā līmenī – ar pakāpenisku uzlabošanos

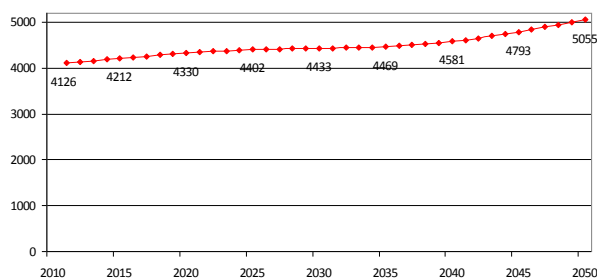
Demogrāfiskie rādītāji Vidzemes reģiona esošajā līmenī – ar pakāpenisku uzlabošanos

Divi bērni vienai sievietei - nemainīgi visu prognozes laiku

Trīs bērni vienai sievietei - nemainīgi visu prognozes laiku

8.attēls.

Strenču novada iedzīvotāju skaita prognoze sešos dažādos scenārijos

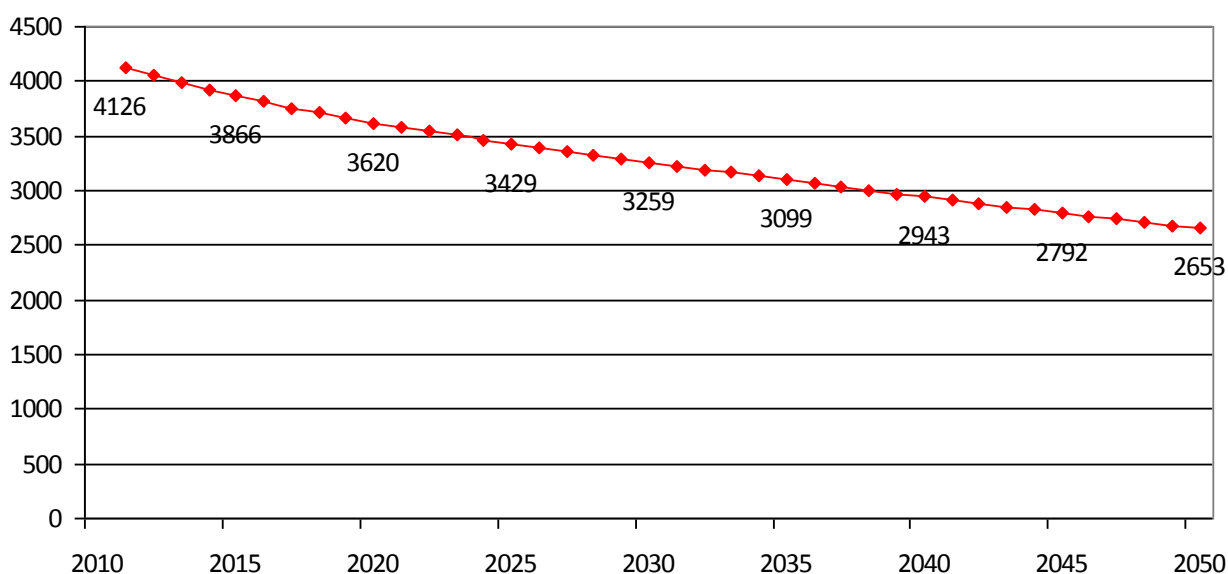
Avots: Eksperta demogrāfiskais modelis

Lai detalizētāk apskatītu demogrāfiskās situācijas attīstības detaļas, tālāk tiek apskatīts scenārijs „Demogrāfiskie rādītāji Strenču novada esošajā līmenī – ar pakāpenisku uzlabošanos”, jo pirmkārt, šis scenārijs izmanto esošajai situācijai vispietuvinātākos datus, otrkārt, tiek vērtēts, ka šim scenārijam ir vislielākā varbūtība, un treškārt, šī scenārija rezultāti atrodas kaut kur „pa vidu” starp visu scenāriju rezultātiem.

Scenārijā tika izmantoti sekojoši pieņēmumi:

Dzimstība (uz noteiktā vecuma 1000 sievietēm) 2011. gadā paliek 2010. g. līmenī (summārais dzimstības koeficients 0.83 bērni vienai sievietei), sākot ar 2012. gadu palielinās par 2,5% ik gadu, līdz sasniedz dabiskajai atražošanai nepieciešamo līmeni (summārais dzimstības koeficients 2,0 vienai sievietei); mirstība 2011. gadā ir vienā līmenī ar 2011. gadu, un tad 20 gadu garumā samazinās par 14%, līdz sasniedz 2009. g. Zviedrijas līmeni; ilgtermiņa migrācijas saldo 2011. gadā pieņemts 2009. un 2010.g. vidējā līmenī (-17), un pēc tam sarūk līdz nullei 10 gadu laikā.

Nākamajā attēlā parādīta iedzīvotāju skaita prognoze līdz 2050. gadam šajā scenārijā (iedzīvotāju skaits norādīts 2011. gadā un turpmāk ik pēc 5 gadiem).

9.attēls. Iedzīvotāju skaita prognoze scenārijā „Demogrāfiskie rādītāji Strenču novada esošajā līmenī – ar pakāpenisku uzlabošanos”

Avots: Eksperta demogrāfiskais modelis

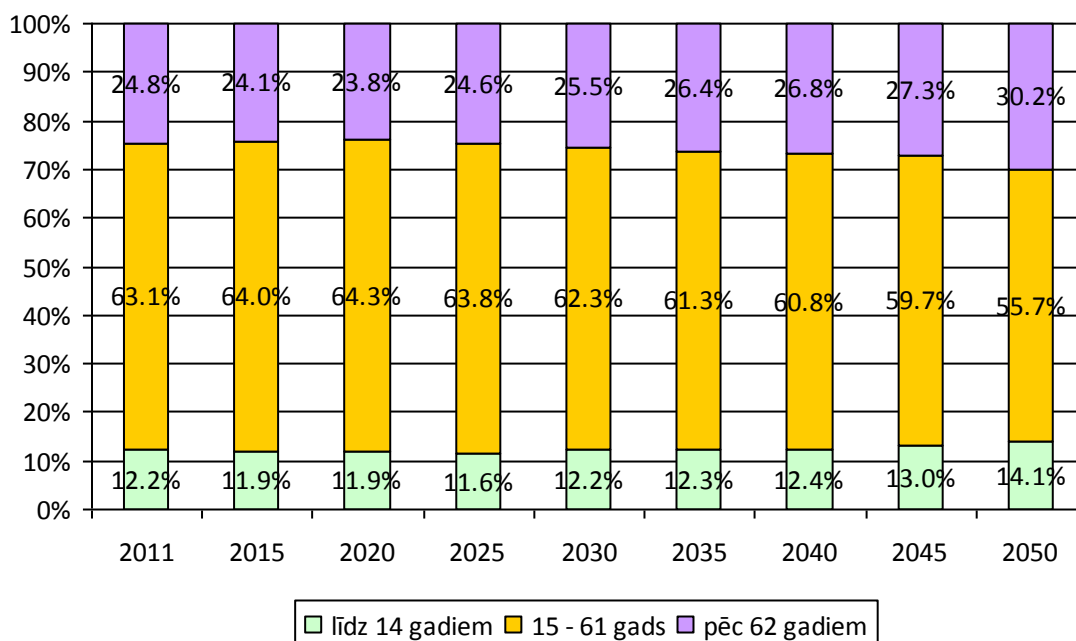
Šajā scenārijā, pat palielinoties dzimstībai un samazinoties mirstībai un emigrācijai, iedzīvotāju skaits sarūk vidēji par 1,4% gadā.

Tabula zemāk attēlo prognozēto iedzīvotāju skaita sadalījumu pa galvenajām vecuma grupām.

4.tabula. Strenču novada iedzīvotāju skaita prognoze galvenajās vecuma grupās

	2011	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Visi iedzīvotāji	4126	3866	3620	3429	3259	3099	2943	2792	2653
Līdz darbspējas vecumam	503	460	430	397	397	380	364	362	373
Darbspējas vecumā	2602	2475	2328	2187	2031	1901	1790	1667	1477
Pēc darbspējas vecuma	1021	931	862	844	831	818	788	763	803
Bērnu dārza vecuma bērni	139	107	108	110	103	97	95	97	105
Sākumskolas vecuma bērni	131	137	100	109	108	101	96	95	99
Pamatskolas vecuma bērni	172	164	167	126	136	134	126	119	118
Vidusskolas vecuma bērni	146	98	96	100	76	82	79	74	71
Skolas vecuma bērni kopā	442	408	375	344	347	333	316	311	321

Jāatzīmē, ka saskaņā ar prognozi, iedzīvotāju skaits samazinās visās vecuma grupās, tiesa, samazinājums nav būtisks (ap 12-15% 9 gadu laikā). Tas nozīmē, ka laika periodā 2012. – 2020. gadā joprojām būs aktuāls jautājums par pašvaldības nodrošināto un apmaksāto pakalpojumu optimizāciju un telpisko reorganizāciju, taču būtiskas izmaiņas novada apdzīvojuma struktūrā (piem. ciemu 'izmiršana') nav prognozētas. Attēlā zemāk norādīta prognozētā iedzīvotāju vecuma struktūra grupās līdz darbspējas vecumam, darbspējas vecumā un pēc darbspējas vecuma.

10.attēls. Iedzīvotāju sadalījuma prognoze pa vecuma grupām, 2010.-2050.gadā

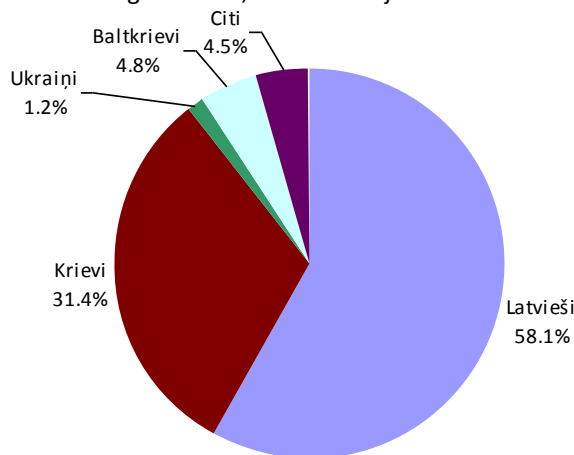
Avots: Eksperta demogrāfiskais modelis

Attēls demonstrē, ka pretstatā ar Latviju kopumā, kur nākamajos 10 gados prognozēta pensijas vecuma iedzīvotāju skaita īpatsvara būtiska palielināšanās, Strenču novadā šī izmaiņa ir jau notikusi, un vidējā termiņa nākotnē lielas izmaiņas demogrāfiskajā struktūrā nav paredzamas.

3.3. Nacionālais sastāvs un pilsonība

2011.gada sākumā Strenču novadā 58,1% iedzīvotāji bija latvieši, 31,4% krievi un atlikušos 9,7% veido baltkrievi, ukraiņi un citas tautības (skat. 11. attēlu).

Šāds iedzīvotāju nacionālais sastāvs ir līdzīgs tam, kāds ir Latvijā kopumā, bet Vidzemes reģiona ietvaros ir unikāls: latvieši 2011. gada sākumā Vidzemes reģionā ir 85,3% iedzīvotāju.

11.attēls. Iedzīvotāju nacionālais sastāvs Strenču novadā 2010.gada sākumā, (%)

Avots: PMLP

Saskaņā ar PMLP datiem, 80,1% Strenču novada iedzīvotāji ir Latvijas pilsoņi, 18,9% Latvijas nepilsoņi un 1,0% - citu valstu piederīgie.

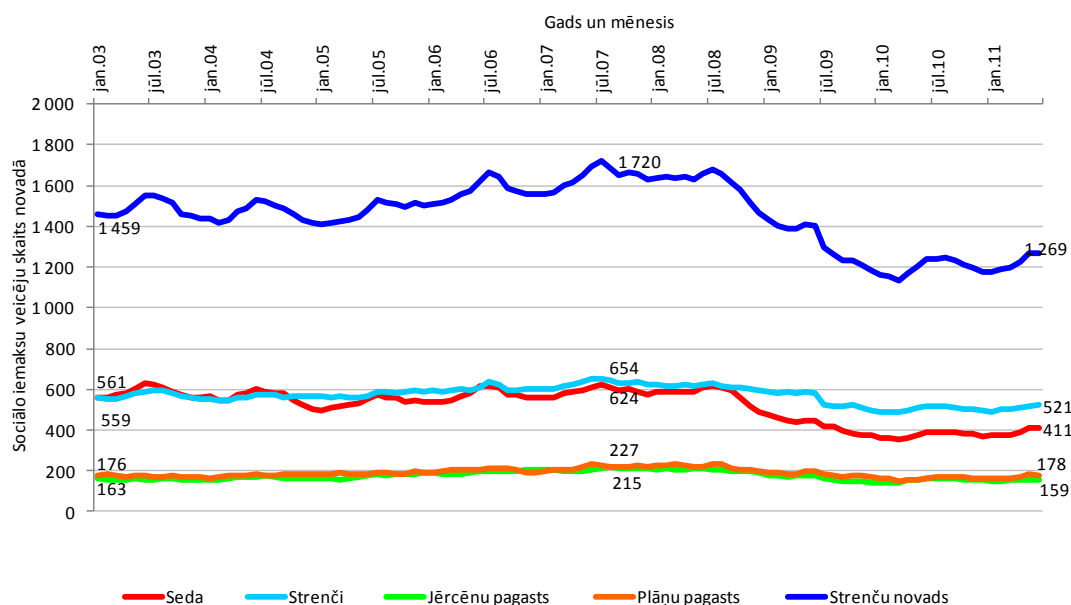
3.4. Izglītības līmenis un valodu zināšanas

Dati par iedzīvotāju izglītības līmeni novada griezumā būs pieejami tikai pēc 2011. gada tautas skaitīšanas rezultātu apkopošanas un publicēšanas. Pašlaik ir pieejami 2000.g. tautas skaitīšanas dati Valkas rajona griezumā, saskaņā ar kuriem 7.7% iedzīvotājiem ir beiguši sākumskolu vai mazāk par 4 klasēm, 34.9% ir pamatskolas izglītība, 32.4% - vispārējā vidējā, 17.2% - vidējā speciālā, 7.8% - augstākā izglītība.

Saskaņā ar to pašu datu avotu, 92% iedzīvotāju prot latviešu valodu, 73% - krievu valodu un 14% - angļu valodu.

3.5. Nodarbinātība un bezdarbs

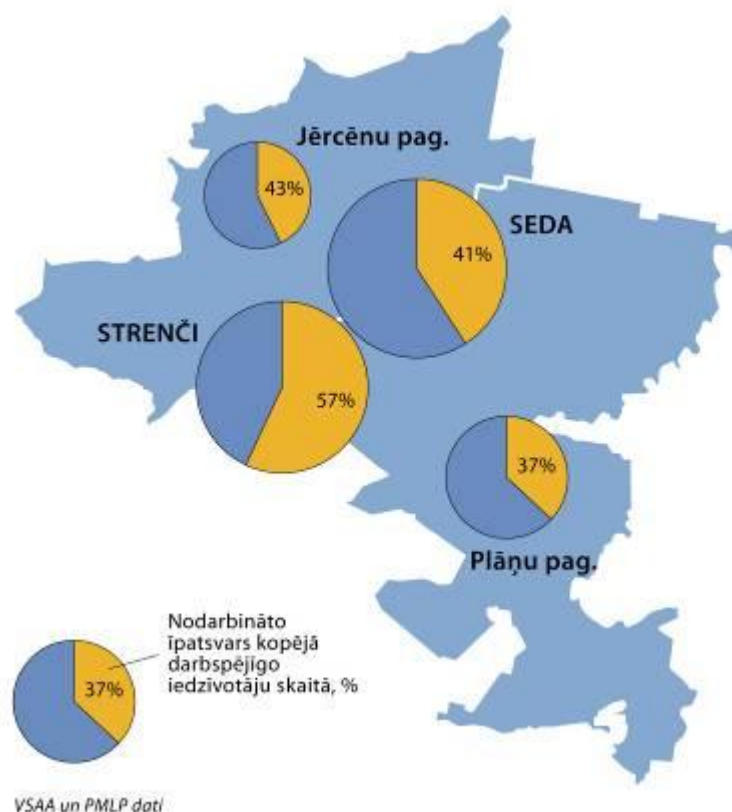
2011. gada aprīlī no Strenču novada deklarētiem iedzīvotājiem 1269 bija reģistrēti kā darba ņēmēji – sociālo apdrošināšanas iemaksu veicēji. Tie ir cilvēki, kuru dzīves vieta ir deklarēta Strenču novada teritorijā un kas ir darba ņēmēji gan novadā strādājošos uzņēmumos un organizācijās, gan ārpus novada. Tas ir apmēram par 450 cilvēkiem jeb 26% mazāk nekā 2008. g. vasarā, pirms ekonomiskās krīzes. Grafikā attēlots nodarbināto cilvēku skaits novada teritoriālajās vienībās.

12.attēls. Sociāli apdrošināto personu - darba ņēmēju – skaits Strenču novadā 2003.-2011. gadā

Avots: VSAA dati

Strenču novadā kopumā 2011. g. aprīlī kā sociālās apdrošināšanas iemaksas veicošie darba ņēmēji bija reģistrēti 46% no visiem deklarētajiem iedzīvotājiem darbspējas vecumā (VSAA dati). Salīdzinājumā, Vidzemē 59% no visiem darbspējīgajiem iedzīvotājiem bija nodarbināti, un Latvijā – 60%. Starpība izskaidrojama ar to, ka daļa nodarbināto neskaitās darba ņēmēji (piem. individuālie darba veicēji), bet šo cilvēku īpatsvars nav liels, tāpēc var apgalvot, ka Strenču novadā ir liels oficiāli nenodarbināto cilvēku īpatsvars, un tie cilvēki ir vai nu bezdarbnieki, vai nu neoficiāli nodarbināti, vai nu nodarbināti ārpus Latvijas. Oficiāli nodarbināto cilvēku īpatsvars ir viszemākais Plāņu pagastā un Seda.

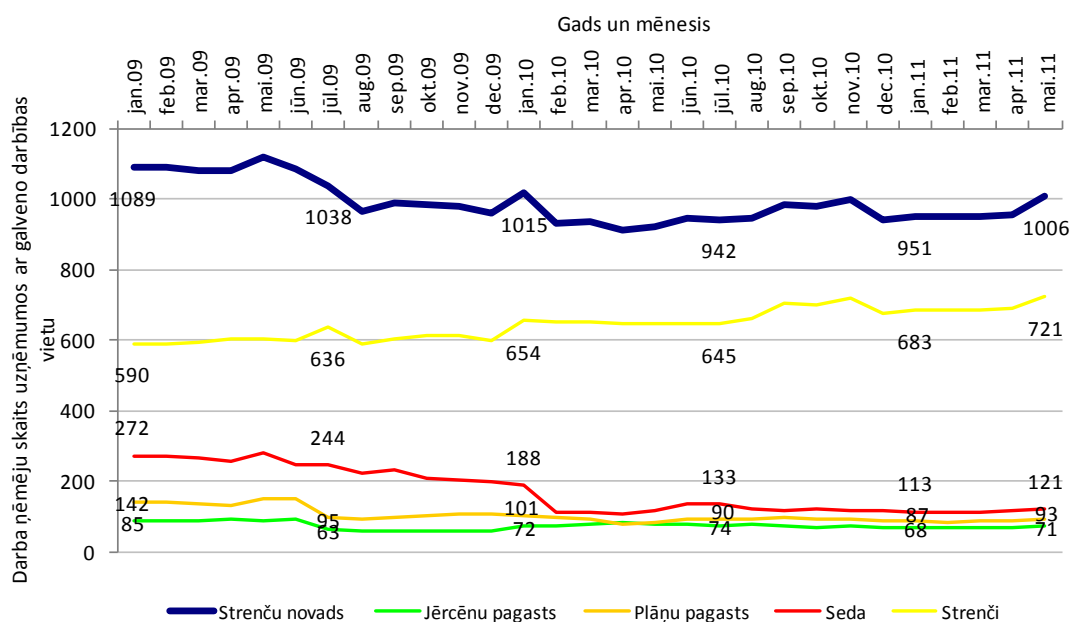

13.attēls. Sociālās apdrošināšanas iemaksu veicēju - darba ņēmēju īpatsvars kopējā iedzīvotāju skaitā darbaspējīgā vecumā Strenču novada teritorijās (VSAA, PMLP dati)

5.tabula. Darba ņēmēji – sociālās apdrošināšanas iemaksu veicēju īpatsvars no visiem darbaspējas vecuma iedzīvotājiem

Teritorija	Darba ņēmēji – sociālās apdrošināšanas iemaksu veicēju īpatsvars no visiem darbaspējas vecuma iedzīvotājiem
Seda	41%
Strenči	57%
Jērcēnu pagasts	43%
Plāņi pagasts	37%
Strenču novads	46%
Vidzeme	59%
Latvija	60%

Kaut arī pašvaldības ieņēmumi veidojas no deklarēto iedzīvotāju samaksātā iedzīvotāju ienākuma nodokļa, novada ekonomiskajai attīstībai ir svarīgs arī uz vietas nodarbināto cilvēku skaits. Attēlā norādīta nodarbināto dinamika uzņēmumos ar galveno darbības vietu Strenču novadā:

5.attēls. Darba ņēmēju skaits uzņēmumos, kuru galvenā darbības vieta ir Strenču novadā, pēc Strenču novada teritorijas (CSP dati)

2011. g. maijā Strenču novada reģistrētajos uzņēmumos un organizācijās bija nodarbināti 1006 darba ņēmēji, 71,7% no kuriem tika nodarbināti pie Strenčos reģistrētajiem darba devējiem, 12,0% - pie Sedā reģistrētajiem darba devējiem, 9,2% - pie Plāņu pagastā reģistrētajiem darba devējiem un 7,1% - pie Jērcēnu pagastā reģistrētajiem darba devējiem.

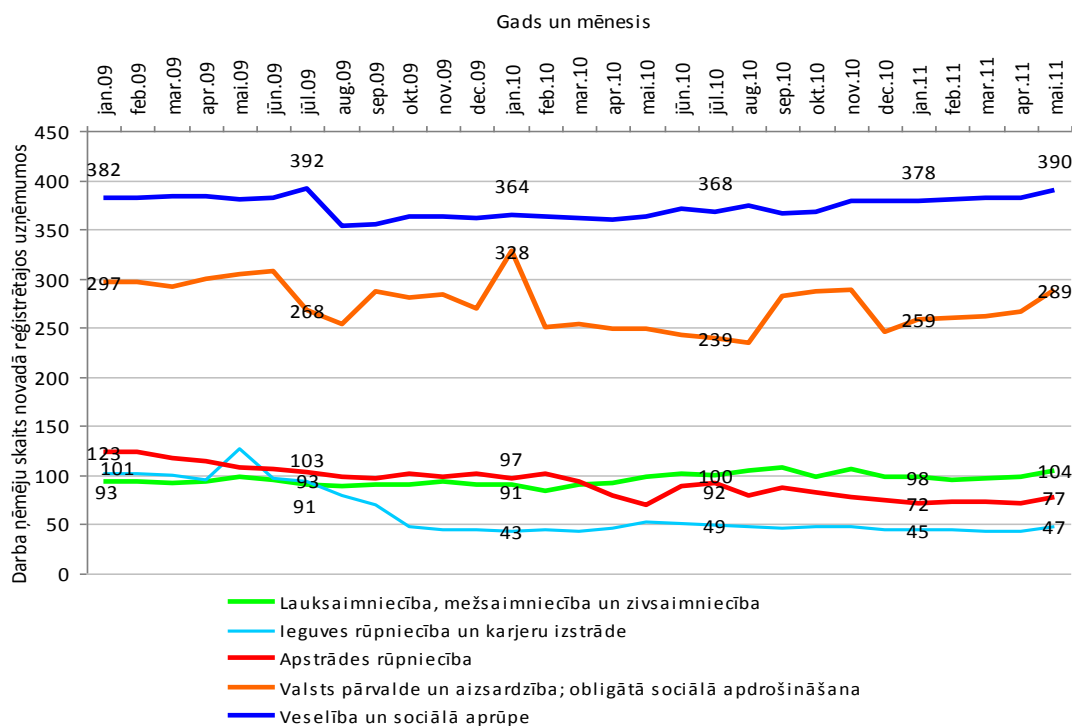
67,6% no darba ņēmējiem ir nodarbināti sabiedriskajā sektorā, 32,4% - privātajā sektorā.

Piecpadsmi lielāko darba devēju saraksts (kopā – 67) ir atspoguļots tabulā.

6.tabula. Strenču novadā reģistrētie piecpadsmit lielākie darba dēvēji

Nr.	Organizācijas nosaukums	Reģistrācijas vieta	Sektors	Darba ņēmēju skaits
1	'STRENČU PSIHONEIROLOĢISKĀ SLIMNĪCA' valsts SIA	Strenči	Veselība un sociālā aprūpe	355
2	'STRENČU NOVADA DOME'	Strenči	Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana	263
3	'MZIURI' SIA	Seda	Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	31
4	'SEDAS VECO ĻAUŽU SOCIĀLĀS APRŪPES UN INVALĪDU REHABILITĀCIJAS CENTRS'	Seda	Veselība un sociālā aprūpe	28
5	'STRENČU NOVADA VĒLĒŠANU KOMISIJA'	Strenči	Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana	26
6	'KR JĒRCĒNI' SIA	Jērcēnu pagasts	Apstrādes rūpniecība	19
7	'IRINAL' SIA	Seda	Apstrādes rūpniecība	17
8	'JAUNSTRŪKAS' zemnieku saimniecība	Plāņu pagasts	Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība	17
9	'SEDA' AS	Seda	Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	16
10	'IRINA & MADIS' SIA	Strenči	Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	14
11	'DĀRZNIEKI' zemnieku saimniecība	Jērcēnu pagasts	Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība	13
12	'IRBĪTES' zemnieku saimniecība	Plāņu pagasts	Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība	12
13	'LEJAS RUĶI' zemnieku saimniecība	Plāņu pagasts	Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība	10
14	'A & J' SIA	Plāņu pagasts	Apstrādes rūpniecība	9
15	'BALTIJAS FLORISTIKA' SIA	Strenči	Apstrādes rūpniecība	9

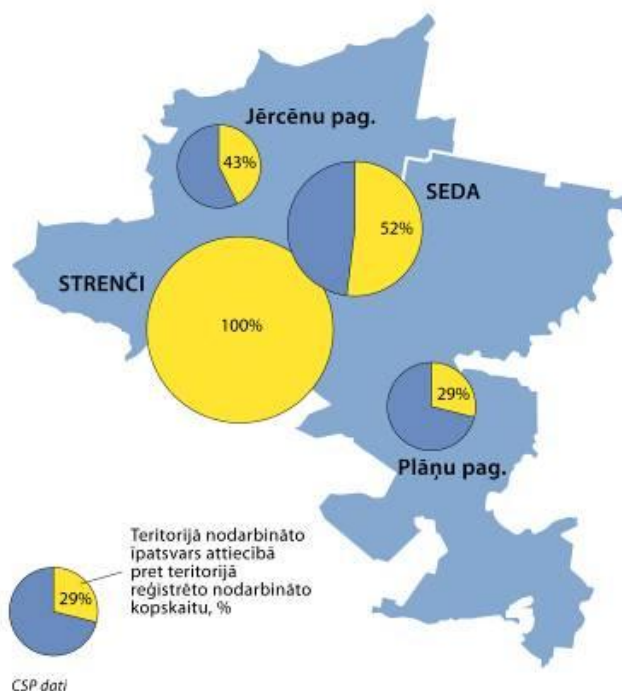
Nodarbinātības dinamika atsevišķās nozarēs norādīta attēlā.

14.attēls. Darba ņēmēju skaits novadā reģistrētajos uzņēmumos

Ievērojams ir nodarbināto skaita samazinājums ieguves rūpniecībā (kūdras izstrāde) un apstrādes rūpniecībā.

Par 2009. gadu ir pieejama informācija par visiem darba devējiem, kuri faktiski strādā novada teritorijā. 2009. gadā novadā teritorijā strādājošajās organizācijās un uzņēmumos bija reģistrētas 1018 darba vietas (salīdzinājumam – uzņēmumos ar galveno darba vietu Strenču novadā – 1038 darba vietas). Tajā pašā laikā, no Strenču novada deklarētajiem iedzīvotājiem 2009. gadā 1320 bija nodarbināti, tas nozīmē, ka nodarbinātība uz vietas veido 77% no visas nodarbinātības, kas nav ideāli (100%), taču kopumā vērtējams pozitīvi. Situācija ir labvēlīgāka Strenčos, kur kopējais nodarbināto skaits sakrīt ar nodarbināto skaitu uz vietas, un nelabvēlīgs citās novada teritoriālajās vienībās – skat. attēlu un tabulu:

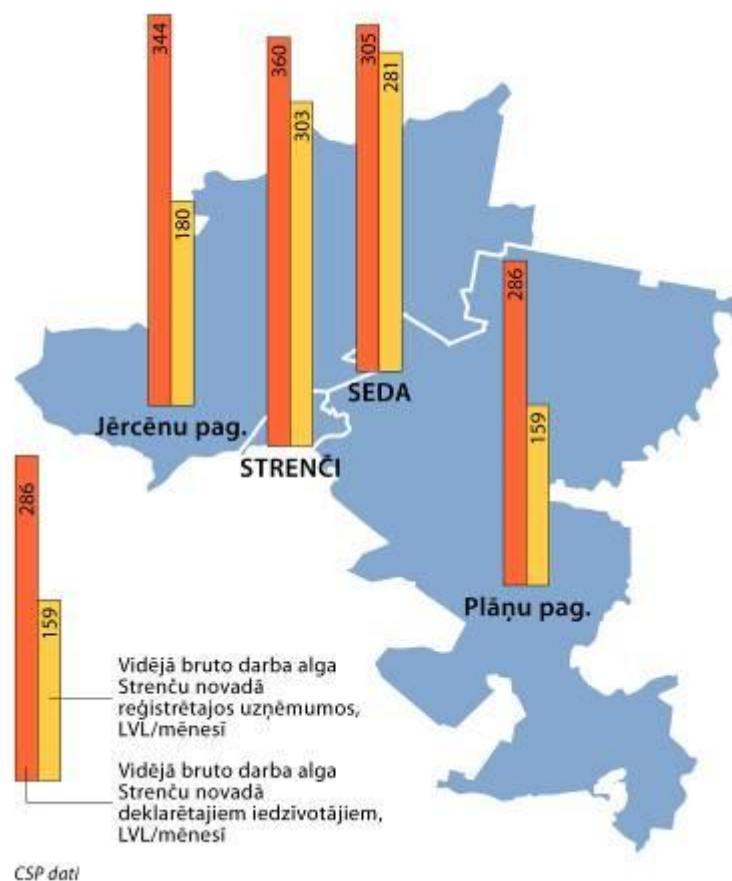

15.attēls. Vietējo darbu vietu attiecība pret visiem nodarbinātājiem iedzīvotājiem, kuru dzīves vieta ir deklarēta attiecīgajā teritorijā (CSP, VSAA dati)

7.tabula. Nodarbinātie uz vietas attiecībā pret visiem nodarbinātājiem – 2009. gads

Teritorija	Nodarbinātie uz vietas attiecībā pret visiem nodarbinātājiem – 2009. gads
Seda	52%
Strenči	100%
Jērcēnu pagasts	43%
Plāņi pagasts	29%
Strenču novads	77%

Salīdzinot bruto vidējo atalgojumu pēc dzīves vietas un pēc uzņēmumu darbības vietas, var izdarīt secinājumu, ka ienākumi ir augstāki cilvēkiem, kas nodarbināti ārpus novada teritorijas.

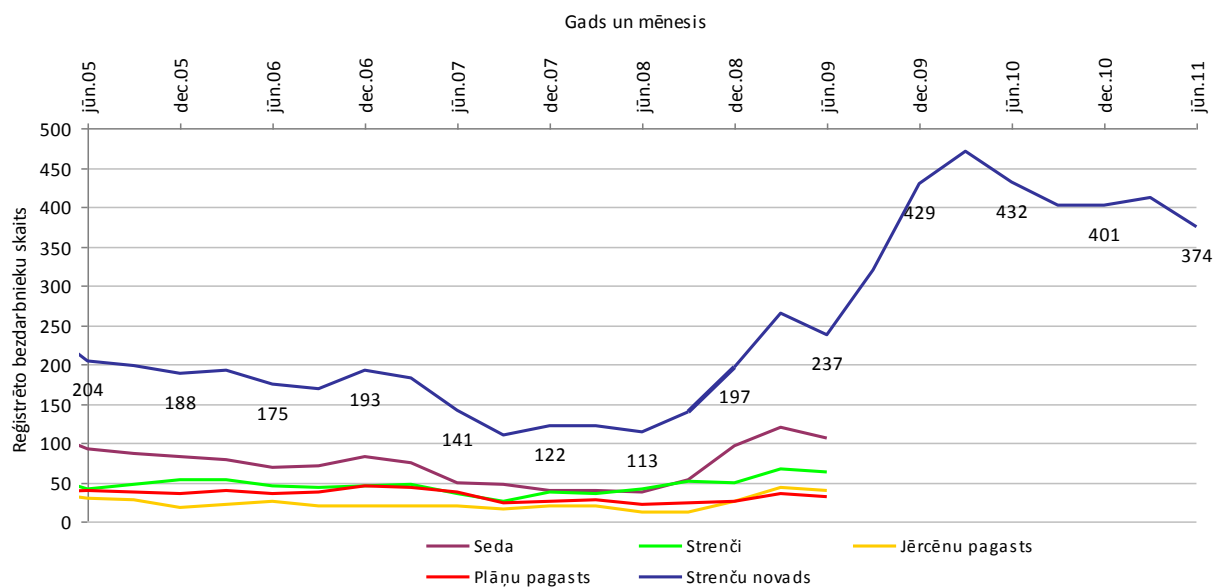

16.attēls. Vidējā sociālo iemaksu alga pēc iedzīvotāju deklarētās darba vietas un uzņēmumu juridiskās adreses (VSAA dati)

8.tabula. Vidējā mēneša bruto alga 2011. g. 5 mēnešos

	Pēc dzīves vietas	Pēc juridiskās adreses
Seda	305	281
Strenči	360	303
Jērcēni	344	180
Plāņi	286	159
Strenču novads	329	280

2011.g. 31.jūlijā, pēc NVA datiem, Strenču novadā bija reģistrēti 356 bezdarbnieki, kas sastāda 13.7% no visiem darbaspējīgajiem iedzīvotājiem. Bezdarbam ir tendence samazināties, taču ņemot vērā, ka šobrīd tas ir trīs reizes lielāks, nekā pirms 2008.-2010. g. Ekonomiskās krīzes, būtiskam bezdarba samazinājumam nepieciešams ilgs laiks.

17.attēls. Reģistrēto bezdarbnieku skaits Strenču novadā un tajā ietilpstošajās teritorijās

Diemžēl nav pieejami aktuāli dati par bezdarbnieku sadalījumu pēc teritorijas, taču 2009. gadā, kad šie dati ir pieejami, lielākais bezdarbnieku skaits (44%) ir Sedā, pēc tam sekoja Strenči (26%).

4. EKONOMIKA UN UZŅĒMĒJDARBĪBA

4.1. Investīcijas

Ārvalstu investori Strenču novadā ir aplūkoti 10. tabulā.

9.tabula. Ārvalstu investori ar investīcijām pamatkapitālā 2 000 LVL vai vairāk

Uzņēmums	Ārvalstu investoru vārds/nosaukums un valsts	Investīcijas pamatkapitālā, LVL
AS Seda	HARM KOOPMAN TRADING B.V., Nīderlandes Karaliste; Tsepelev Sergei, Igaunijas Republika	62 070 3 480
AS SES Baltia	SES ENERGY a.s.	4 000
SIA HARM KOOPMAN TRADING LATVIA	Koopman Harm, Nīderlandes Karaliste	2 000
SIA LUXURIA	Mysin Nikolay, ASV	2 000
SIA KONTEINERU RAŽOŠANA	Schroeer Heinrich, Vācija	2 000

Datu avots: Lursoft

Attēlotie dati sniegti tikai par ieguldījumiem pamatkapitālā, investīcijas var tikt veiktas arī citos veidos.

4.2. Uzņēmējdarbība novadā

Pēc Lursoft datiem, novadā reģistrēti 17 uzņēmumi ar apgrozījumu lielāku par 100 tūkst LVL:

10.tabula. Strenču novada uzņēmumi ar lielāko apgrozījumu

Uzņēmums	Nozare	Jur.adrese	Apgrozījums 2010. gadā
Akciju sabiedrība "Seda"	Kūdras ieguve	Seda	3 569 125
VISA "Strenču psihoneiroloģiskā slimnīca"	Slimnīcu darbība	Strenči	3 346 398
SIA "LATHOL"	Koka taras ražošana	Seda	958 850
SIA "P.E.B."	Mežizstrāde	Jērcēnu pagasts	621 914
ZS "LOŽAS"	Mežizstrāde	Plāņu pagasts	281 061
SIA "KR JĒRCĒNI"	Zāģēšana, ēvelēšana un impregnēšana	Jērcēnu pagasts	280 969
ZS "JAUNSTRŪKAS"	Graudaugu (izņemot rīsu), pākšaugu un eļļas augu sēklu audzēšana	Plāņu pagasts	245 360
SIA "SILGULDA"	Kūdras ieguve	Seda	245 202
SIA "IRINA & MADIS"	Cita veida ēdināšanas pakalpojumi	Seda	241 522
SIA "A & J"	Namdaru un galdniecības izstrādājumu ražošana	Plāņu pagasts	203 866
SIA "IRINAL"	Maizes ražošana; svaigi ceptu mīklas izstrādājumu un kūku ražošana	Seda	188 236
ZS "VECKŪKURI"	Piena produktu ražošana	Jērcēnu pagasts	180 808
ZS "LEJAS RUŽI"	Augkopība un lopkopība (jauktā saimniecība)	Plāņu pagasts	154 782

Uzņēmums	Nozare	Jur.adrese	Apgrozījums 2010. gadā
SIA "STRENČU APTIEKA"	Farmaceutisko izstrādājumu mazumtirdzniecība specializētajos veikalos	Strenči	150 694
ZS "DĀRZNIEKI"	Graudaugu (izņemot rīsu), pākšaugu un eļļas augu sēklu audzēšana	Jērcēnu pagasts	131 865
SIA "VECMUIŽNIEKI"	Koka taras ražošana	Plāņu pagasts	111 462
KS "VEJCĒRCĒNI"	Augkopības papilddarbības	Jērcēnu pagasts	101 800

Galvenās uzņēmējdarbības nozares Strenču novadā ir:

- kūdras ieguve un pārstrāde;
- garīgās veselības aprūpe;
- mežsaimniecība;
- lauksaimniecība;
- kokapstrāde;
- ēdināšanas pakalpojumi.

AS „SEDA” ir viens no lielākajiem kūdras ražotājiem un eksportētājiem Latvijā. Uzņēmums tika izveidots 1954. gadā, bet 1993. gadā pārveidots par akciju sabiedrību. Apsaimniekoto purvu platība ir 2 tūkst. ha. Uzņēmuma rīcībā ir iekārtas, kas nepieciešamas kūdras substrāta ražošanai un iepakojšanai polietilēna maisos vai BIG BAGS, kā arī iekārtas grieztās sūnu kūdras ražošanai un sadalīšanai frakcijās pa 0-10 mm, 10-20 mm un 20-40 mm.

Uzņēmumam ir plaša pieredze kūdras produktu transportēšanā un pārdošanā. Pārdošanas nolūkos kūdras transportē konteineros un kā beramo kūdras, izmantojot jūras un sauszemes transportu.

VSIA „Strenču psihoneiroloģiskā slimnīca” ir ārstniecības iestāde, kas sniedz stacionāru palīdzību ar psihiskām slimībām slimiem pacientiem. Slimnīcā ir pieejams arī plašs rehabilitācijas pakalpojumu klāsts - psihologa, mūzikas terapeita, kustību terapeita un ergoterapeita pakalpojumi. Slimnīcā veic arī ambulatorās tiesu psihiatriskās ekspertīzes. Slimnīca ir lielākais darba devējs novadā, darbinieki ir ne tikai Strenču iedzīvotāji, arī no Sedas, Valmieras un Valkas pilsētām, Jērcēnu, Ēveles, Plāņu un Trikātas pagastiem.

Kokapstrādes uzņēmumi: SIA "KR Jērcēni" - ražo grīdas un apšuvuma dēļus no Krievijas Ziemeļu priedes; SIA "LATHOL" - koka taras ražošana; SIA "KOKAPSTRĀDES LOĢISTIKA" ; SIA "TĀLIBALDS" - mēbeļu ražošana ; SIA "A&J" ; I/U "AMATNIEKS".

Mežsaimniecības uzņēmumi: SIA "VECMUIŽNIEKI"; SIA "VITLAM"; SIA "VIJUPI VIP" SIA "MIERA MEŽS"; SIA "P.E.B.". Ēdināšanas pakalpojumi: SIA "IRINAL" , SIA "IRINA & MADIS".

Lauksaimniecības kooperatīvi, zemnieku saimniecības: KOOPERATĪVĀ SABIEDRĪBA "VEJCĒRCĒNI", DĀRZNIEKI ,VECKŪKURI, JAUNSTRŪKAS, LEJAS RUŽI , LONDONAS, OZOLI, VĪCEPI, RĀCENI, VECKĪGUŽI, LELLĒNI, AVOTI, OZOLI, DAIBES, VIZUŽI, OGRĪTES, RĀCENI, PUNTIŅI, LAIDAVAS, BAIŽAS, ĶELPUTI, LEIMAŅI, LOŽAS.

Pieejami pārtikas preču tirdzniecības veikali (SIA „Mata”, SIA „Rants”, SIA „LAR&CO”); rūpniecības preču tirdzniecības veikali („Valrek”, IU Kristija”, IU „Liona”, SIA „Branti”); ziedu tirdzniecības veikals; auto rezerves daļu tirdzniecības vieta; veterinārā aptieka; zoo veikals.

Citi pakalpojumi: gāzes balonu iegāde, apbedīšanas pakalpojumi, 4 frizētavas, solārija un manikīra pakalpojumi, apģērbu ķīmiskā tīrīšana, apavu labošana; 3 sabiedriskās ēdināšanas iestādes.

5.DZĪVOJAMĀ FONDA NODROŠINĀJUMS UN APSAIMNIEKOŠANA

Veidojot teritorijas kā pievilcīgas dzīvesvietas tēlu, mājokļa pieejamība ir viens no visbūtiskākajiem parametriem pēc kura potenciālais iedzīvotājs vērtē konkrētās teritorijas pievilcību. Par mājokļa pieejamību uzskatāms tādu faktoru kopums, kurš apmierina gan potenciālos, gan esošos iedzīvotājus. Būtiskākie aspekti, pēc kuriem iedzīvotāji vērtē mājokļa pieejamību, ir mājokļa kvalitāte (konkrēta labiekārtojuma esamība konkrētā mājoklī), mājokļa izmaksas (konkrēta mājokļa izmaksas konkrētā laika posmā) un mājokļa fiziskā pieejamība (brīvi mājokļi).

2009. gada beigās kopējā dzīvojamā platība mājokļos Strenču novadā bija 167,3 tūkstoši m². Dzīvojamā platība uz vienu iedzīvotāju kopumā novadā bija 38,3 m² uz vienu iedzīvotāju. Dzīvojamās platības pieejamība faktiski līdzinājās vidējam rādītājam vidēji valstī (38,5m²/iedz.) un bija mazliet zemāka kā vidēji Vidzemes reģionā (39,8 m²/iedz.). Tādējādi fiziskā dzīvojamās platības pieejamība vidēji novadā ir apmierinoša.

Strenču novadā ir salīdzinoši augsts daudzdzīvokļu dzīvojamo māju īpatsvars kopējā dzīvojamajā fondā (50%), kas ir skaidrojams galvenokārt ar iedzīvotāju augsto koncentrāciju daudzdzīvokļu namos Sedā, kas ir lielākā apdzīvotā vieta novadā (38% iedzīvotāju).

Strenču novadā 2009. gadā ūdensapgāde bija pieejama 68% iedzīvotāju, savukārt centralizēto kanalizācijas sistēmu izmantoja ap 73% iedzīvotāju. Visaugstākā ūdensapgādes un kanalizācijas pieejamība bija Sedā (tuvu visiem iedzīvotājiem), savukārt viszemākā vidēji bija Strenčos (ap 45% pilsētas iedzīvotāju) un Jērcēnu pagastā. Centralizētā siltumapgāde ir pieejama galvenokārt daudzdzīvokļu māju iedzīvotājiem Sedā (ne mazāk kā 70% pilsētas iedzīvotāju), savukārt Strenčos centralizētā siltumapgāde nodrošina pilsētā esošās pārvaldes un izglītības institūcijas. Jērcēnu pagasta centrā centralizētā siltumapgāde nedarbojas, kaut gan tādas esamība ir paredzēta 4 esošajās daudzdzīvokļu mājās.

Būtiskākais mājokļa kvalitātes aspekts ir tā fiziskais nolietojums – šī problēma īpaši aktuāla ir daudzdzīvokļu ēkām Sedā un Jērcēnu pagasta centrā (Jērcēnos). Jērcēnos daudzdzīvokļu māju nolietojuma problēmu saasina arī mājokļu uzturēšanas apstākļu neatbilstība to vajadzībām, līdz ar to pagastā esošās 4 daudzdzīvokļu mājas ir neapmierinošā tehniskā stāvoklī. Vairums novadā esošo mājokļu (arī pēckara gados būvētie) ir sasnieguši un pārsnieguši to projektēto vecumu (20-30 gadi), tādēļ mājokļos ir nepieciešami kapitālieguldījumi to uzlabošanā. Svarīgākie uzlabošanas objekti ir mājokļu iekšējie tīkli. Nepieciešams arī paaugstināt mājokļu energoefektivitāti.

6. TRANSPORTS UN SAKARI

6.1. Autotransporta infrastruktūra

Autoceļu tīkls un kvalitāte ir viens no galvenajiem priekšnoteikumiem sekmīgai saimnieciskai darbībai konkrētā teritorijā, iedzīvotāju pārvietošanās vajadzību apmierināšanai un kopējai labsajūtai dzīvesvietā. Strenču novadu veidojošo pašvaldību centri atrodas valsts galveno vai 1. šķiras autoceļu tuvumā, kas ir asfaltēti, un no viena pašvaldības centra uz citu var nokļūt pa asfaltēta seguma autoceļu, veicot salīdzinoši mazu attālumu. Lielākais attālums līdz novada centram ir no Plāņu pagasta centra – 17 km.

11.tabula. Attālumi līdz novada centram.

Pagastu centri	Pagasts	Attālums līdz novada centram (km)
Jērcēnmuiža	Jērcēnu pagasts	8
Skolu iela 2, Plāņi	Plāņu pagasts	17
Skolas laukums 1, Seda	Seda	5

Strenču novadā autoceļu un ielu blīvums ir 0.60 km/1km². Ņemot vērā Strenču pilsētu, visaugstākais autoceļu/ielu blīvums ir Jērcēnu pagastā (1.14 km/1km²).

12.tabula. Strenču novadā esošo autoceļu un ielu blīvums

Pagasti	Valsts autoceļi km	Pašvaldību autoceļi km	Ielas km	Kopā pašvaldībā km	Teritorijas platība km ²	Ceļu blīvums km/1 km ²
Jērcēnu pagasts	24,5	58,8		83,3	76,70	1,08
Plāņu pagasts	78,17	34,6	2,38	115,15	219,00	0,52
Strenči			17,29	17,29	5,70	3,03
Seda			10,94	10,94	2,4	4,56
Kopā:	102.67	93.4	30.61	226.68	375.9	0.60

Ja valsts autoceļu stāvoklis Strenču novada teritorijā vērtējams kā salīdzinoši labs, analizējot pašvaldību ceļu un ielu tehnisko stāvokli, var teikt, ka situācija daudzos ielu un ceļu posmos ir kritiska. Nepietiekamie līdzekļi pašvaldību ielu un ceļu tīkla uzturēšanai nav ļāvuši veikt uzturēšanas darbus pietiekamā līmenī, kas novedis pie tā, ka pārsvarā ceļi un ielas ir nelīdzeni un bedraini, autoceļu segums zaudējis spēju ilgstoši pretoties satiksmes slodzēm un nelabvēlīgiem laika apstākļiem, daudzās vietās novadā grāvji ir piesērējuši un aizauguši ar krūmiem, ierobežojot redzamību un satiksmes drošību.

Lai nodrošinātu iedzīvotāju mobilitāti novada iekšienē un ārpus tā robežām, pašvaldībai jāpievērš īpaša uzmanība stratēģiski svarīgu ceļu rekonstrukcijai un savienojumu nodrošināšanai.

Novada centra – Strenču – ielas

Strenču teritorijā ir trīs veidu ielu segumi – asfalts 13,78 km (68%), grants 5,13 km (26%) un bruģis 1,11 km (6%). Pilsētas tranzīta ielas ir Rīgas un Valkas ielas, gar šo ielu malām ir dzīvojamās ēkas, kuru tehniskais stāvoklis ir krasi pasliktinājies pēdējos gados. Pēc ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstības projekta īstenošanas, ir plānota tranzītielas posma Valkas iela (no krustojuma ar Slimnīcas ielu līdz pilsētas robežai), rekonstrukcija. Projekta ietvaros plānots rekonstruēt Valkas ielas posma brauktuves segumu un rekonstruēt ietves, atdalot tās no brauktuves. Paredzēts ierīkot nobrauktuves, gājēju pāreju, ierīkot ielas apgaismojumu un izbūvēt lietus ūdens kanalizāciju.

Ielu remontu un uzturēšanu plāno pilsētas pašvaldība, saskaņā ar finansiālajām iespējām. Latvijas Autoceļu direkcija ir norādījusi, ka galvenā vērība pilsētā arī turpmāk jāpievērš kustības drošībai (ceļa zīmju esamībai, to vizuālajam stāvoklim, gājēju pārejām, dziļo bedru ceļa segumā novēršanai), kā arī jāuzlabo atsevišķu ielu segums.

Strenču ielu sistēma ir taisnstūrveidīga, jeb ielu tīkls abpus pilsētas galvenajai ielai ir izkārots salīdzinoši blīvi, kura attīstību ir ietekmējusi Gaujas upe un dzelzceļa sliedes (kā ierobežojošie faktori). Līdz ar to var uzskatīt, ka šī pilsētas daļa pilda pilsētas centra jeb galvenās sabiedriskās un sadzīves funkciju.

13.tabula. Kopējais ielu sadalījums Strenčos pa grupām un seguma tiem

Asfaltētās ielas (km)	Grantētās ielas (km)	Brūģētās ielas (km)
Baznīcas 0.28	Attekas 0.12	Gaidu 0.28
Bebru 0.1	Avotu 0.4	Trikātas 0.62
Beverīnas 0.54	Baznīcas 0.11	Ugunsdzēsēju 0.21
Gaujas 1.45	Bebru 0.1	
Gravas 0.24	Dārza 0.45	
Jāņa Ziemeļnieka 0.59	Gaidu 0.72	
Kārļa 0.21	Jāņa 0.12	
Meža 0.35	Kārļa 0.05	
Miera 0.8	Krasta 0.49	
Ozola 0.32	Miera 0.11	
Pulkveža Brieža 1.29	Parka 0.53	
Pulkveža Zemitāna 1.27	Peldu 0.15	
Purva 0.27	Plostnieku 0.14	
Rīgas 1.13	Pļavas 0.39	
Slimnīcas 0.56	Raiņa 0.21	
Smilšu 0.22	Sedas 0.09	
Stacijas 0.45	Smilšu 0.23	
Trikātas 1.06	Upes 0.26	
Ugunsdzēsēju 0.10	Ziedugravas 0.46	
Valkas 1.78		
Ziedugravas 0.08		

Strenču teritorijai pieslēdzas vairāku valsts autoceļu sākumi un beigas:

P25 Smiltene – Strenči, beigas km 28,393 ar IV tehnisko kategorijas novērtējumu;

V238 Strenči – Jērcēni – Ēvele – Ķemere sākums km 1,255, ar IV tehniskās kategorijas novērtējumu;

V239 Sedas stacija – Strenči beigas km 3,845, ar V kategorijas novērtējumu.

Strenču novada teritoriju šķērso valsts autoceļš A3 Inčukalns – Valmiera – Igaunijas robeža (Valka). Vidzemes plānošanas reģions nākotnē to pozicionē ar VIA Hanseatica nosaukumu, un tas ir nozīmīgs projekts visa reģiona turpmākajā attīstības plānošanā. Attīstot Latvijas tirdzniecības attiecības ar Krieviju, plānots pārveidot A3 autoceļu par E nozīmes autoceļu. Tādējādi tas savienos sekojošas vietas: Inčukalns – Valmiera – Tartu – Narva – Sanktpēterburga.

Pa valsts autoceļu A3 pilsētas centram cauri brauc dažādas kravnesības autotransports, kas rada gan troksni un vibrācijas, gan paaugstina negadījumu risku. Vislielākā problēma tomēr ir ielu stāvokļa pasliktināšanās lielās noslodzes dēļ un gar ielām esošo ēku tehniskā stāvokļa pasliktināšanas vibrāciju ietekmē.

Nēmot vērā transporta kustības intensitāti, aktuāls kļuvis jautājums par **apvedceļa izbūvi** ap Strenču pilsētu. 2005. gadā Satiksmes ministrija ir veikusi izpēti projektu par apvedceļa izbūvi, ieteiktais maršruts, kur būtu jāveido apvedceļš: sākums pilsētas ZR pusē ārpus pilsētas robežas Jērcēnu pagasta teritorijā, no A3 ceļa pirms Valmieras dzelzceļa pārbrauktuves Z virzienā paralēli augstsprieguma elektropārvades līnijai ar izeju uz A3 ceļu, braucot Valkas virzienā, pirms pagrieziena uz Sedu.

Apvedceļa izbūve būtu risinājums tam, lai samazinātos kaitīgo izmešu daudzums pilsētā, tiktu pasargātas no pārmērīgas slodzes pilsētas inženierkomunikācijas, kas atrodas zem pašreiz izmantojamo ielu seguma, kā arī samazinātos slodze, kas rada sabrukšanas draudus ielai tuvumā esošajām ēkām. Taču, vērtējot un plānojot apvedceļa sniegtās iespējas un draudus, jāņem vērā vairāki nozīmīgi tehniski ekonomiskie faktori, t.sk. kas saistīti ar ievērojamām projekta realizācijas izmaksām, kā arī potenciālo caurbraucēju kā Strenču mazo un vidējo (vai mikro) uzņēmumu klientu zaudēšanu.

Seda atrodas 3 km no 1. kategorijas valsts autoceļa Rīga – Valka, kas ir tranzīta ceļš un šķērso Strenču pilsētu. Lielāka daļa ceļu, kas ir lauku teritorijās, atrodas AS „Latvijas Valsts Meži” pārziņā. Ceļu un ielu kopgarums Sedā ir 6,453 km, no tiem: melnais segums 4,695 km; grants segums 0,790 km; šķembu segums 0,500 km; bez seguma 0,468 km. Ielu

stāvokli pilsētā var vērtēt kā apmierinošu. Par vienu no lielākajām problēmām iedzīvotāji atzīst nedarbojošos un neesošu ielu apgaismojumu.

Plāņu pagastu šķērso vairāki valsts nozīmes autoceļi: A3 Inčukalns - Valmiera - Igaunijas robeža; P25 Smiltene – Strenči; V182 Cempi - Brenguļi -Trikāta – Vijciems; V240 Strenči -Vijciems–Mežmuiža; V241 Vadži – Trikāta; V242 Raudiņa – Višķi; V260 Egļi - Oliņas – Bērzs; Sedas pievadceļš. Autoceļiem raksturīga neliela satiksmes intensitāte. Pašvaldības ceļu tīkls (kopgarums 24,155km) ir vienmērīgi sazarots un šo autoceļu stāvoklis ir apmierinošs.

Izvērtējot pašvaldību ceļu kvalitāti Plāņu pagastā, jāsecina, ka tie ir nelīdzeni un bedraini, segas zaudējušas spējas pretoties satiksmes slodzēm un nelabvēlīgiem laika apstākļiem. Nepieciešams regulāri veikt ceļu seguma uzlabošanu un atjaunošanu, taču iedalītie Valsts ceļu fonda līdzekļi tiek izmantoti tikai ceļu uzturēšanai, nopietnāku ceļu remontam līdzekļu ir pa maz.

Jērcēnu pagastā liela daļa ceļu ir neapmierinošā kvalitātē, kas ir nopietns traucējošs faktors uzņēmējdarbības attīstībai. Pagasta iedzīvotāji uzsver nepieciešamību uzlabot jau esošo ceļu, t.sk. arī lauku ceļu, stāvokli – atjaunot grants segumu vairākos ceļu posmos.

Daudzi pagasta iedzīvotāji strādā ārpus pašvaldības, bērni apmeklē apkārtējo pašvaldību mācību iestādes. Tas uzliek papildus slodzi un prasības transportam un ceļu tīklam. Pašreizējais ceļu tīkls ir labi attīstīts un salīdzinoši vienmērīgi sazarots, taču nepieciešama ceļu kvalitātes paaugstināšana.

Pagasta pārziņā ir 58,8 km ceļu ar grants segumu. Valsts autoceļu kopgarums Jērcēnu pagasta teritorijā 24,5km, ceļu blīvums 1,08km/1km. Pagasta teritoriju šķērso valsts galvenais autoceļš A3 Inčukalns – Valmiera - Igaunijas robeža(Valka), 2. šķiras valsts autoceļš V236 Strenči – Jērcēni – Ēvele – Ķemere, kā arī 2. šķiras valsts autoceļš V232 Daksti – Jērcēni - Rami.

Auto stāvlaukumi

Strenču centrālajā daļā ir izveidoti 2 automašīnu stāvlaukumi, kas ir ērti piebraucami un izmantojami caurbraucējiem un vietējiem iedzīvotājiem ar dažāda lieluma un kravnesības autotransportu. Atsevišķs stāvlaukums ir pie Strenču novada vidusskolas un tirdzniecības centra Rīgas ielā 6. Neliels stāvlaukums ir pie estrādes Gaujmalā. Tomēr šajā stāvlaukumā pasākumu laikā nav iespējams izvietot visu sabraukušo autotransportu. Ir nepieciešama auto stāvlaukuma paplašināšana, lai mazinātu negatīvo ietekmi uz apkārtējo zaļo zonu.

Gājēju ietves

Pilsētā gājēju drošības galvenā problēma ir ietvju trūkums, ko arī uzsver respondenti veiktajā aptaujā par dzīves vidi Strenču novadā. Pavasara un rudens sezonās gar ielām izveidotā grantētā daļa ir mitra un dubļaina, līdz ar to iedzīvotāji pārvietojas pa braucamo daļu, kas savukārt apdraud to drošību. Pašreiz labiekārtotas gājēju ietves ir Rīgas un Valkas ielā.

Jaunas gājēju ietves ir nepieciešams izbūvēt Pulkveža Zemitāna ielā, Pulkveža Brieža ielā, Trikātas un J. Ziemeļnieka ielās, Beverīnas, Slimnīcas un Gaujas ielās. Jautājums vienlaicīgi ir risināms ar ielu rekonstrukciju, veloceļu izbūvi un ielu apgaismes līniju atjaunošanu pilsētā.

Veloceliņi

Strenčos nav izveidoti standartiem atbilstoši veloceļi. Lai gan ritenbraucēju skaits palielinās katru gadu, līdz šim nav bijusi iespēja radīt drošus apstākļus uz ielām, lai norobežotu autotransporta kustību no gājēju un ritenbraucēju kustības.

Strenčiem cauri iet Eiropas nozīmes velomaršruts E 11. Ekonomikas ministrija veic pētījumus par turpmāko šī velomaršruta attīstību. Strenču teritorijā ir plānots to virzīt pa Rīgas – Pulkveža Brieža – Valkas ielām. Tas būtu liels ieguvums Strenču MVU un mikrouzņēmumiem, kuri šī velomaršruta malās varētu aktīvāk attīstīt savu saimniecisko darbību tūrisma, sabiedriskās ēdināšanas un citu pakalpojumu jomās.

Vidzemes attīstības aģentūras ieteikumos ir noteikts, ka pašvaldībai būtu nepieciešams nākotnē sadarboties ar apkārtējo teritoriju pašvaldībām, lai veidotu kopēju programmu ceļu tīkla kvalitātes uzlabošanai un veloceļu izbūvei, kas palīdzētu racionālāk izmantot resursus un veicinātu ekonomisko attīstību.

Autoceļu infrastruktūras sakārtošanā un attīstībā kā prioritāri pasākumi jāizvirza gājēju un ritenbraucēju ceļu izbūve, ielu apgaismojuma renovācija un asfalta seguma atjaunošana P.Brieža, P. Zemitāna, Trikātas ielās, ielu

apgaismojuma izbūve Sedas un Raiņa ielās, auto stāvlaukumu paplašināšana Gaujmalā pie estrādes, autoostas rekonstrukcija kā tirdzniecības centra sastāvdaļa.

6.2. Sabiedriskais transports

2011.gada beigās, diennaktī uz Strenčiem gāja 2 tiešie autobusu un 3 vilcienu reisi no Rīgas, 8 autobusu un 3 vilcienu reisi no Valmieras, 7 autobusu reisi no Valkas, 4 autobusu reisi no Smiltenes (galvenokārt darba dienās) un 3 vilcienu reisi no Valgas. Kopumā uz Strenčiem no apdzīvotajām vietām ārpus Strenču novada pasažieru pārvadājumi notiek 30 maršrutos. Reisu nav vēlās vakara un nakts stundās.

Diennaktī uz Sedu ir 2 tiešie autobusu un 3 vilcienu reisi no Rīgas, 6 autobusu un 3 vilcienu reisi no Valmieras, 6 autobusu reisi no Valkas, 1 autobusa reiss no Smiltenes (trešdienās un sestdienās) un 3 vilcienu reisi no Valgas. Kopumā uz Sedu no apdzīvotajām vietām ārpus Strenču novada pasažieru pārvadājumi notiek 30 maršrutos. Reisu nav vēlās vakara un nakts stundās.

Diennaktī uz Jērcēnu pagastu no Valmieras ir 3 reisi darba dienās, 2 reisi sestdienās un viens reiss svētdienās, 2 reisi no Valkas (trešdienās) un 3 reisi no Smiltenes (trešdienās un sestdienās); piektdienās un pirmdienās no Smiltenes ir 2 reisi. Kopumā uz Jērcēnu pagastu no apdzīvotajām vietām ārpus Strenču novada pasažieru pārvadājumi tiek veikti 8 maršrutos trešdienās, 5 maršrutos sestdienās, pirmdienās un piektdienās, 3 maršrutos otrdienās un ceturtdienās un 1 maršrutā svētdienās. Reisi tiek veikti agrās rīta stundās un pēcpusdienā.

Diennaktī uz Plāņu pagastu gan no Valmieras, gan no Valkas ir 5 reisi, izņemot ceturtdienas, kad ir 6 reisi; 1 reiss no Rīgas un 1 reiss no Smiltenes. Papildus 1 reiss no Smiltenes ir otrdienās un ceturtdienās, bet vasaras periodā vēl viens papildus reiss no Smiltenes ir arī pārējās nedēļas dienās, izņemot svētdienas. Tādējādi uz Plāņu pagastu no apdzīvotajām vietām ārpusi Strenču novada pasažieru pārvadājumi tiek veikti 15 reisi ceturtdienās, 12 reisi otrdienās un 11 reisi pārējās nedēļas dienās. Reisi tiek veikti aktīvajā diennakts laikā ar lielāko koncentrāciju rīta un vēlas pēcpusdienas stundās.

Vislabākais nodrošinājums ar ienākošo transportu ir Strenčiem un Sedai (30 maršruti diennaktī), vidēji labs ir Plāņu pagastam (11-15 maršruti), bet vissliktākais ir Jērcēnu pagastam (1-8 maršruti).

14.tabula. Sabiedriskā transporta kustības saraksts uz Strenču novadu

Diennakts laiks	Strenči	Seda	Plāņu pagasts*	Jērcēnu pagasts (Jērcēnu veikals)
00:00				
01:00				
02:00				
03:00				
04:00				
05:00	05:25 Rīga, Valmiera 05:44 Rīga ^v Valmiera ^v	05:38 Rīga ^v , Valmiera ^v		
06:00	06:22 Rīga, Valmiera 06:30 Valka ^s	06:15 Rīga, Valmiera 06:41 Valka	06:06 Rīga, Valmiera 06:48 Valka ^{-oc} 06:51 Valka ^c	06:37 Valmiera ^s
07:00				
08:00	08:26 Valmiera ^s 08:30 Valka 08:30 Smiltene ^s	08:11 Valmiera ^s 08:41 Valka	08:03 Valmiera ^{-cs} 08:08 Valmiera ^c 08:48 Valka 08:57 Smiltene ^{oc}	08:20 Valka ^t 08:41 Smiltene ^{ptps}
09:00	09:14 Valga ^v 09:22 Smiltene ^{ptps}	09:20 Valga ^v	09:47 Smiltene ^{ptps}	09:06 Smiltene ^{ptps}
10:00	10:05 Valka 10:47 Rīga, Valmiera	10:16 Valka 10:40 Rīga, Valmiera	10:23 Valka 10:32 Rīga, Valmiera	
11:00				
12:00	12:17 Rīga ^v , Valmiera ^v 12:32 Rīga, Valmiera 12:55 Valka	12:11 Rīga ^v , Valmiera ^v 12:25 Rīga, Valmiera	12:17 Rīga, Valmiera	

Diennakts laiks	Strenči	Seda	Plāņu pagasts*	Jērcēnu pagasts (Jērcēnu veikals)
13:00		13:02 Valka	13:10 Valka	
14:00	14:30 Smiltene ^{ptps} 14:42 Rīga, Valmiera	14:35 Rīga, Valmiera	14:27 Rīga, Valmiera	14:41 Smiltene ^{ptps}
15:00	15:25 Smiltene ^s			15:11 Smiltene ^{ptps} 15:15 Valmiera 15:20 Valka ^t
16:00	16:01 Valga ^v 16:35 Valka	16:07 Valga ^v 16:46 Valka	16:07 Smiltene ^s 16:53 Valka	
17:00		17:56 Rīga ^v Valmiera ^v		17:10 Smiltene ^{ts} 17:46 Smiltene ^{ts}
18:00	18:00 Valka 18:02 Rīga ^v Valmiera ^v 18:46 Valmiera ^{dd}	18:11 Valka	18:18 Valka 18:48 Valmiera 18:58 Smiltene ^{ts}	18:55 Valmiera ^{dd}
19:00	19:07 Valmiera	18:56 Valmiera		
20:00	20:49 Valga ^v	20:55 Valga ^v		
21:00	21:16 Valka	21:22 Valka		
22:00				
23:00				

Paskaidrojumi:

dd – darba dienās

-s – izņemot svētdienas

-cs – izņemot ceturtdienas un svētdienas

oc – otrdienās un ceturtdienās

ptps – pirmdienās, trešdienās, piektdienās, sestdienās

pocp – pirmdienās, otrdienās, ceturtdienās, piektdienās

ts – trešdienās, sestdienās

v – vilciens

* - reisi uz Smiltēni no Plāņiem

Diennaktī no Strenčiem uz apdzīvotām vietām ārpus Strenču novada tiek veikti 33 reisi, no kuriem 5 tiešie autobusu un 3 vilcienu reisu uz Rīgu, 8 autobusu un 3 vilcienu reisi uz Valmieru, 7 autobusu reisi uz Valku, 3 autobusu reisi uz Smiltēni (galvenokārt darba dienās) un 3 vilcienu reisi uz Valgu. Visaugstākais reisu blīvums ir rīta un vakara stundās, dienas vidū reisu blīvums ir neliels, vēlās vakara un nakts stundās reisu nav.

Diennaktī no Sedas uz apdzīvotām vietām ārpus Strenču novada tiek veikti 26 reisi, no kuriem 4 tiešie autobusu un 3 vilcienu reisu uz Rīgu, 7 autobusu un 3 vilcienu reisi uz Valmieru, 7 autobusu reisi uz Valku un 3 vilcienu reisi uz Valgu. Visaugstākais reisu blīvums ir rīta un vakara stundās, dienas vidū reisu blīvums ir neliels, vēlās vakara un nakts stundās reisu nav. Tiešā reisa no Sedas uz Smiltēni nav.

Diennaktī no Jērcēnu pagasta (pieturas „Jērcēnu veikals”) uz apdzīvotajām vietām ārpus Strenču novada tiek veikti 5 reisi pirmdienās, trešdienās un piektdienās, 4 reisi sestdienās, 3 reisi otrdienās un ceturtdienās un 1 reiss svētdienās. Uz Valmieru tiek veikti 3 reisi darba dienās, 2 reisi sestdienās un 1 – svētdienās. Uz Smiltēni tiek veikti 2 reisi diennaktī pirmdienās, trešdienās, piektdienās, sestdienās. Vasaras periodā reisu uz Smiltēni ir mazāk. Tiešo reisu uz Rīgu un Valku nav.

Diennaktī no Plāņu pagasta uz apdzīvotajām vietām ārpus Strenču novada tiek veikti 14 reisi (svētdienās 11), no kuriem 4 uz Rīgu, 6 uz Valmieru un Valku (svētdienās 5) un 2 no Smiltēnes (izņemot svētdienas). Vislabākais nodrošinājums ar izejošo transportu ir Strenčiem (33 maršruti) un Sedai (26 maršruti). Vidēji labs nodrošinājums ir Plāņu pagastam (11-14 maršruti), bet vissliktākais – Jērcēnu pagastam (1-5 maršruti).

15.tabula. Sabiedriskā transporta kustības saraksts no Strenču novada

Diennakts laiks	Strenči	Seda	Plāņu pagasts*	Jērcēnu pagasts (Jērcēnu veikals)
00:00				
01:00				
02:00				
03:00				
04:00				
05:00	05:25 Rīga, Valmiera 05:44 Rīga ^v Valmiera ^v	05:38 Rīga ^v Valmiera ^v		
06:00	06:22 Rīga, Valmiera 06:30 Valka ^s	06:15 Rīga, Valmiera 06:41 Valka	06:06 Rīga, Valmiera 06:48 Valka ^{-oc} 06:51 Valka ^c	06:37 Valmiera ^{-s}
07:00				07:00 Valka ^t
08:00	08:26 Valmiera ^{-s} 08:30 Valka 08:30 Smiltene ^{-s}	08:11 Valmiera ^{-s} 08:41 Valka	08:03 Valmiera ^{-cs} 08:08 Valmiera ^c 08:48 Valka 08:57 Smiltene ^{oc}	08:41 Smiltene ^{ptps}
09:00	09:14 Valga ^v 09:22 Smiltene ^{ptps}	09:20 Valga ^v	09:47 Smiltene ^{ptps}	09:06 Smiltene ^{ptps}
10:00	10:05 Valka 10:47 Rīga, Valmiera	10:16 Valka 10:40 Rīga, Valmiera	10:23 Valka 10:32 Rīga, Valmiera	
11:00				
12:00	12:17 Rīga ^v Valmiera ^v 12:32 Rīga, Valmiera 12:55 Valka	12:11 Rīga ^v Valmiera ^v 12:25 Rīga, Valmiera	12:17 Rīga, Valmiera	
13:00		13:02 Valka	13:10 Valka	13:50 Valka ^t
14:00	14:30 Smiltene ^{ptps} 14:42 Rīga, Valmiera	14:35 Rīga, Valmiera	14:27 Rīga, Valmiera	14:41 Smiltene ^{ptps}
15:00	15:25 Smiltene ^{-s}			15:11 Smiltene ^{ptps} 15:15 Valmiera
16:00	16:01 Valga ^v 16:35 Valka	16:07 Valga ^v 16:46 Valka	16:07 Smiltene ^{-s} 16:53 Valka	
17:00		17:56 Rīga ^v Valmiera ^v		17:10 Smiltene ^{ts} 17:46 Smiltene ^{ts}
18:00	18:00 Valka 18:02 Rīga ^v Valmiera ^v 18:46 Valmiera ^{dd}	18:11 Valka	18:18 Valka 18:48 Valmiera 18:58 Smiltene ^{ts}	18:55 Valmiera ^{dd}
19:00	19:07 Valmiera	18:56 Valmiera		
20:00	20:49 Valga ^v	20:55 Valga ^v		
21:00	21:16 Valka	21:22 Valka		
22:00				
23:00				

Paskaidrojumi:

dd – darba dienās

-s – izņemot svētdienas

-cs – izņemot ceturtdienas un svētdienas

oc – otrdienās un ceturtdienās

ptps – pirmdienās, trešdienās, piektdienās, sestdienās

pocp – pirmdienās, otrdienās, ceturtdienās, piektdienās

ts – trešdienās, sestdienās

v – vilciens

* - reisi uz Smilteni no Plāņiem

Strenču novada ietvaros pasažieru satiksmes intensitāte ir šāda:

- 1) Strenči-Seda – 8 reizes diennaktī (06:30, 08:30, 10:05, 12:55, 15:59, 16:35, 18:00 un 21:16).
Svētdienās ir 6 reisi.

2) Seda-Strenči – 7 reizes diennaktī (06:15, 08:20, 10:40, 12:25, 14:35, 16:06 un 18:56). Svētdienas ir 5 reisi.

3) Strenči-Jērcēnu pagasts (Jērcēnu veikals) – 3 reizes diennaktī (08:30, 14:30 un 18:46). Svētdienās pasažieru satiksmes nav, arī otrdienās un ceturtdienās ir tikai viens reiss (vakarā).

Strenči-Plāņu pagasts (Plāņi) – 3 reizes diennaktī (08:30, 09:22 un 15:25). Svētdienās pasažieru satiksmes nav, vasaras periodā (1. jūnijs-31. augusts) trešdienās un sestdienās reisi ir arī vakaros.

6.3. Sakari

Strenču novadā telekomunikāciju sakaru sistēmu pamatā nodrošina SIA "Lattelecom", SIA "Telia Latvija", SIA "Latvijas Mobilais Telefons", SIA "TELE2", SIA "BITE Latvija".

SIA "TELE2" sakaru tornis Strenčos tika uzstādīts 2000.gadā pie Strenču dzelzceļa stacijas. SIA "LMT" sakaru tornis tika uzstādīts 1999.gadā Gaujas ielā 8, nomājot izmantojamo zemi no Ziemeļu elektriskajiem tīkliem.

Lai arī Jērcēnu pagasta teritorijā nav izvietotas mobilo sakaru bāzes stacijas, sakaru pārklājums ir pietiekams. Mobilo sakaru pārklājums ir salīdzinoši kvalitatīvs un var uzskatīt, ka nodrošina mobilo sakaru iespējas iedzīvotājiem.

Plāņu pagasta teritorijā nesen uzstādīts jauns sakaru tornis.

Iedzīvotājiem pieejams Internets, novadā ierīkoti publiskie Interneta pieejas punkti:

Strenčos - Strenču novada vidusskolā, Strenču TIC un bibliotēkā; Plāņu pagastā- pamatskolā un bibliotēkās;

Sedā- skolā, bibliotēkā; Jērcēnos- bibliotēkā.

Iedzīvotāji nodrošināti ar visu valsts radio un televīzijas raidījumu uztveršanu.

Pašvaldībā darbojas akciju sabiedrības "Latvijas pasts" pasta nodaļas Jērcēnos, Plāņos, Strenčos, Sedā.

7. TEHNISKĀ INŽENIERINFRASTRUKTŪRA

7.1. Ūdensapgāde un kanalizācija

Eiropas Padomes direktīvas 98/83/EC par dzeramā ūdens kvalitāti 2. pants dzeramo ūdeni definē kā „ūdeni dabiskajā stāvoklī vai pēc apstrādes, kas domāts dzeršanai, ēdiena gatavošanai, pārtikas apstrādei vai citām vajadzībām neatkarīgi no tā izcelsmes un no tā, vai to piegādā pa ūdensvadu, cisternās, pudelēs vai kannās”. Par dzeramo ūdeni tiek uzskatīts arī ūdens, kuru izmanto pārtikas ražošanas uzņēmumos.

Minētā direktīva arī nosaka, ka „dalībvalstis no šīs direktīvas prasību ievērošanas var atbrīvot dzeramu ūdeni no atsevišķa piegādes objekta, kas piegādā mazāk par 10 m³ dienā vai apgādā mazāk par 50 personām, ja vien ūdens piegāde nav komerciāla vai sabiedriska darbība”. Dalībvalstij, ja tā šādu ceļu ir izvēlējusies, ir jānodrošina iedzīvotāji ar pieejamu informāciju par šāda ūdens ietekmi uz veselību. Latvija ir izvēlējusies nepiemērot šīs direktīvas prasības ūdens apgādes sistēmām, kuras piegādā ūdeni mazāk par 50 personām, tomēr nav ieņēmusi konkrētu nostāju par sistēmām, kurās piegādā mazāk par 10 m³ ūdens dienā.

Notekūdeņu attīrīšanu regulē vismaz 10 ES tiesību akti, kuri nosaka konkrētu kritērijus notekūdeņu attīrīšanā apdzīvotām vietām ar iedzīvotāju skaitu ne mazāk kā 2000 cilvēku. Mazākām apdzīvotām vietām Eiropas Padomes direktīvas 91/271/EC 7. pants nosaka, ka notekūdeņiem ir jābūt „pietiekami attīrītiem”, lai tie nekaitētu apkārtējai videi un izpildītu citās ES vides direktīvās noteiktās prasības. Latvijai minētās direktīvas ieviešanai ir piemērots pārejas periods līdz 2015. gada beigām.

Saskaņā ar SIA „Global Partners” 2009. gadā izstrādātajiem tehniski ekonomiskajiem pamatojumiem (TEP) ūdenssaimniecības attīstībai Strenču novada pašvaldībās (Strenčos un Sedā un Plāņi un Jērcēnu pagastos) ūdenssaimniecību Strenču novadā raksturoja sekojoši dati:

16.tabula. Ūdenssaimniecību Strenču novadā raksturojošie dati

Rādītājs	Strenči	Seda	Jērcēni	Plāņi	Novads
Ūdensapgādes pieejamība (iedz.)	650	1600	220	420	2890
Ūdensapgādes pieejamība (% no iedz. kopskaita)	44%	100%	40%	52%	68%
Ūdens iegūšana (m ³ /diennaktī)	58.0	168.0	37.0	27.0	290.0
Ūdens patēriņš (m ³ /diennaktī)	52.9	129.0	34.0	24.5	240.4
<i>t.sk. iedzīvotāji (% no patērētā ūdens)</i>	<i>73.7%</i>	<i>92.2%</i>	<i>91.2%</i>	<i>77.6%</i>	<i>86.5%</i>
Ūdens patēriņš uz 1 iedz. (litri diennaktī)	60	74	141	45	72
Ūdens zudumi (% no iegūtā ūdens)	8.8%	23.2%	8.1%	9.3%	17.1%
Ūdensapgādes tarifi (2011.g.)					
iedzīvotājiem (Ls/m ³ bez PVN)	0.42	0.29	0.13	0.106	
pārējiem patērētājiem (Ls/m ³ bez PVN)	0.46	0.36			
Kanalizācijas pieejamība (iedz.)	720	1570	130	720	3140
Kanalizācijas pieejamība (% no iedz. kopskaita)	49%	98%	24%	89%	73%
Novadīti notekūdeņi (m ³ /diennaktī)	496.3	155.1	15.9	15.9	683.2
<i>t.sk. iedzīvotāji (% no nov. notekūd.)</i>	<i>8.7%</i>	<i>76.7%</i>	<i>84.5%</i>	<i>67.0%</i>	<i>27.3%</i>
Notekūdeņi uz 1 iedz. (litri diennaktī)	60	76	103	15	59
Infiltrācija (m ³ /diennaktī)	355.4	27.0	1.0	0.8	384.2
Infiltrācija (% no novadītajiem notekūdeņiem)	71.6%	17.4%	6.0%	5.1%	56.2%
Kanalizācijas tarifi (2011.g.)					
iedzīvotājiem (Ls/m ³ bez PVN)	0.56	0.472	0.456	0.13	
pārējiem patērētājiem (Ls/m ³ bez PVN)	0.61	0.536			

Galvenie ūdenssaimniecības pakalpojumu patērētāji novadā ir iedzīvotāji, kas patērē vairāk par 85% no realizētā ūdens. Vidējais ūdens patēriņš novadā 2009. gadā bija 72 litri uz 1 ūdenssaimniecības pakalpojumu saņemšo iedzīvotāju diennaktī. Statistiski visaugstākais ūdens zudumu īpatsvars tīklos bija Sedā, tomēr TEP izstrādātāji ir norādījuši, ka pārējās ūdensapgādes sistēmās zudumi nav tikusi uzskaitīti (vai norādīti), līdz ar to ir tikuši aprēķināti pēc normatīviem. Tādējādi ir pamats uzskatīt, ka zudumi ūdensapgādes sistēmās vidēji novadā nav mazāki par 20% no saražotā ūdens.

Uz notekūdeņu attīrīšanas ietaisēm novadīto notekūdeņu daudzums ir būtiski lielāks par iegūtā ūdens daudzumu, kas ir izskaidrojams ar lielo lietus ūdens infiltrācijas apjomu sistēmā (īpaši Strenčos, kur tas pārsniedza 2/3 no saņemtajiem notekūdeņiem), kā arī ar faktu, ka Strenču NAI būtisku papildinājumu dod Strenču psihoneiroloģiskā slimnīca, kura savus notekūdeņus novada pilsētas NAI, bet ūdeni no pilsētas tīkla nesaņem (slimnīcai ir pašai sava ūdens ieguve).

Tehniski vissliktākais ūdenssaimniecības sistēmas stāvoklis ir Sedā.

Ūdenssaimniecība novadā tiek apsaimniekota centralizēti – to apsaimnieko Strenču novada domes Saimnieciskās darbības nodrošināšanas departaments. Maksājumus par ūdensapgādi un kanalizāciju iedzīvotāji pārsvarā veic pagasta vai pilsētas pārvaldē un aprēķini tiek pamatoti gan ar skaitītāju rādījumiem, gan ūdens patēriņa normām.

7.2. Siltumapgāde

Latvijas klimatiskajos apstākļos ar aukstām ziemām un salīdzinoši gariem un aukstiem pavasariem siltumapgāde mājokļos ir uzskatāma par nepieciešamību. Daudzus gadus siltumapgāde ir bijusi nepieciešama ilgāk par 7 mēnešiem gadā.

Lai arī nepieciešama, siltumapgāde ir dārga, un it īpaši tas ir jūtams tajos periodos, kad sadārdzinās energoresursi. Tieši siltumapgāde ir galvenā izmaksu pozīcija iedzīvotāju izdevumos par mājokli. Daudziem iedzīvotājiem centralizētā siltumapgāde jau ir pārāk dārga, tādēļ ir salīdzinoši augsts rēķinu nemaksāšanas īpatsvars (Sedā līdz 25-30%).

Šo apsvērumu dēļ iedzīvotāji būs spiesti samazināt siltumenerģijas patēriņu, veicot dažādus energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumus. Neskatoties uz augsto standartizāciju, tieši siltumapgāde ir tas sabiedriskais pakalpojums, kuru iedzīvotāji visvairāk vēlas pielāgot savām fizioloģiskajām vajadzībām – kādam ir auksti 24°C temperatūrā, savukārt cits jau 20°C temperatūru uzskata par pārāk augstu. Un šādu iedzīvotāju esamība blakus dzīvokļos ir norma, nevis izņēmums.

Siltumapgādes pakalpojumu sniedzēji jau šobrīd saskaras ar efektivitātes problēmām, samazinoties siltumenerģijas patēriņam un pieaugot energoresursu cenām, šī pakalpojuma nodrošināšana daudzās sistēmās kļūst nerentabla, izraisot to pilnīgu sabrukumu. Tomēr nav pamata uzskatīt, ka esošās tendences neturpināsies, tādēļ tām ir nepieciešams rast risinājumu.

Centrālā siltumapgādes sistēma (CSS) saskaņā ar Latvijas normatīvajiem aktiem un ES normatīvajiem principiem ir sabiedriska pakalpojums, kurš tiek regulēts. Šobrīd Latvijā CSS regulēšanu veic Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija. Sabiedrisko pakalpojumu likumdošana CSS sadala 3 daļās – siltuma ražošana, siltuma pārvade un siltuma sadale (māju iekšējos tīklos). Faktiski visās Latvijas apdzīvotajās vietās par visiem trim CSS komponentiem atbild vienots siltumapgādes uzņēmums.

Strenču novadā darbojas 2 centralizētās siltumapgādes sistēmas – Sedā Strenčos. Sedas siltumapgādes sistēmu izmanto galvenokārt iedzīvotāji, savukārt Strenčos to izmanto gandrīz tikai pārvaldes un izglītības iestādes. Plānu un Jērcēnu pagastu centros CSS jau ir pilnībā sabrukusi, iedzīvotājiem daudzdzīvokļu mājās apkuri nodrošinot individuāli.

Sedā un Strenčos siltumapgādi nodrošina Strenču novada domes Saimnieciskās darbības nodrošināšanas departaments.

Sedas siltuma patēriņš ir vērtējams 7000-7200 MWh (apgrozījums 200-230 tūkst. Ls) gadā. Pieprasījums pēc siltumenerģijas pilsētā ir lielāks, tomēr esošā 2 MW akmeņogļu katla jauda ir nepietiekama, lai nodrošinātu pieprasījumu pilnā apjomā. Bez tam siltumapgādes sistēmai nav rezerves jaudu, kas nozīmē paaugstinātu risku un ārkārtas apstākļos pilsētai siltumavota avārijas gadījumā. Šo apstākļu dēļ nepieciešams uzstādīt jaunas siltumenerģijas ražošanas jaudas.

Esošais siltumenerģijas tarifs (32.18 LVL/MWh bez PVN) ir viens no zemākajiem Latvijā.

Sedā 2008. gadā ir veikta pilnīga siltumtrašu nomaiņa uz rūpnieciski izolētām caurulēm, kā rezultātā šobrīd siltumenerģijas zudumu īpatsvars tīklos nepārsniedz 6-7% (pretstatā 20% pirms rekonstrukcijas). Visi patērētāji (mājas un sabiedriskās ēkas) ir aprīkoti ar jauniem individuālajiem siltummezgliem. Galvenie siltumenerģijas zudumi

ir vērojami māju iekšienē – māju iekšējie tīkli vairumā gadījumu nav tikuši remontēti no māju uzcelšanas (tiem ir 50-60 gadu).

80-85% siltumenerģijas Sedā patērē iedzīvotāji, pilsētas siltumapgādei pamatā saskaroties ar apmaksas problēmām līdzīgi kā vidēji citur Latvijā (neapmaksāto rēķinu īpatsvars svārstās 25-30% apmērā).

7.3. Elektroapgāde

Strenču novadu ar elektroenerģiju nodrošina AS „Latvenergo” Sadales tīkla Ziemeļu reģions. Teritoriju šķērso Latvenergo AS „Augstsprieguma tīkls” 110kV un 330 kV maģistrālās elektropārvades līnijas (EPL).

Elektroapgāde pārsvarā tiek nodrošināta ar 20kV gaisa vadu līnijām. Strenču novadā Sedā darbojas 110/20 kV apakšstacija.

7.4. Atkritumu savākšana

Atkritumu apsaimniekošana Strenču novadā tiek organizēta saskaņā ar Ziemeļvidzemes reģionālo atkritumu apsaimniekošanas plānu 2006.-2013.gadam (Ministru kabineta 2006.gada 26.septembra noteikumi Nr.797).

Atkritumu kopējo daudzumu veido sadzīves atkritumi (t.sk. pārtikas atkritumi, plastmasa, stikls, papīrs/kartons, celtniecības atkritumi, koksne, metāllūžņi), parku un dārzu atkritumi, ielu slaucīšanas un ceļu tīrīšanas atkritumi, notekūdeņu attīrīšanas dūņas, celtniecības atkritumi, veselības aprūpes atkritumi, nebīstamie rūpniecības atkritumi, bīstamie atkritumi, iepakojuma atkritumi, šķidrie un bioloģiski noārdāmie atkritumi, noliegtie transportlīdzekļi, elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumi, dzīvnieku izcelsmes atkritumi un blakusprodukti, lielizmēra atkritumi.

17.tabula. Kopējais radīto atkritumu daudzums un bīstamo atkritumu īpatsvars Strenču novadā 2006. – 2010.g.

Pagasts	Radīto atkritumu daudzums, t/gadā									
	2010.		2009.		2008.		2007.		2006.	
	kopā	t.sk. bīstamie	kopā	t.sk. bīstamie	kopā	t.sk. bīstamie	kopā	t.sk. bīstamie	kopā	t.sk. bīstamie
Jērcēnu pag.	0,40				0,04		10,00		1,40	
Plāņu pag	0,42		0,25		18,70		15,52		10,33	
Strenči	71,19	0,19	539,53	4,43	572,19	0,28	551,90	0,25	455,49	0,28
Seda	288,36		10,50		144,10		545,89	21,10	463,84	
Kopā novadā	360,37	0,19	550,28	4,43	735,03	0,28	1123,30	21,35	931,06	0,28
	t.sk. bīstamie, %	0,05		0,80		0,04		1,90		0,03

Avots: VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" datu bāze "Valsts statistiskais pārskats par bīstamajiem un sadzīves atkritumiem "Nr.3-A"

Gandrīz visu atkritumu daudzumu Strenču novadā veido iedzīvotāju mājāsaimniecībās, iestādēs un uzņēmumos radītie sadzīves un saimnieciskās darbības atkritumi uzņēmumos, ražotnēs, fermās, darbnīcās. No kopējā atkritumu daudzuma 2010.gadā tikai 0,05% ir bīstamie atkritumi.

Kā liecina 2011.gadā veiktās novada iedzīvotāju aptaujas rezultāti, 73% novada iedzīvotāju ir apmierināti ar atkritumu savākšanas pakalpojumiem.

Pirms dažiem gadiem sadzīves atkritumu apsaimniekošanu Strenču novadā nodrošināja vairāki pakalpojumu sniedzēji, taču sākot no 2011.gada jūlija atkritumu apsaimniekošanu veic tikai viena firma SIA „Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas organizācija”, kas ir tiesīga slēgt līgumus gan ar fiziskām, gan juridiskām personām par sadzīves atkritumu savākšanu. Saistošie noteikumi „Par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu Strenču novadā” paredz, ka katram atkritumu radītājam ir jābūt noslēgtam līgumam par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu un par šo noteikumu nepildīšanu paredzēts administratīvais sods.

Nešķirotus sadzīves atkritumus nogādā cieta sadzīves atkritumu poligonā „Daibe” Stalbes pagastā. Novada teritorijā visas atkritumu izgāztuves ir rekultivētas. Plāņu pagasta teritorijā atrodas izgāztuve „Ramītis”(2,3ha) - rekultivēta 2007. gadā, kā arī izgāztuves „Ruķi” (rekultivēta 2005.gadā) un „Kazenes” (rekultivēta 1999.gadā). 1999.gadu slēgta un rekultivēta Jērcēnu pagasta sadzīves atkritumu izgāztuve “Melderīši”. Organiskas izcelsmes atkritumus – lapas, zāli pārsvarā kompostē, bet zarus un kokapstrādes atlikumus sadedzina savrūpmāju pagalmos.

No 2011.gada jūlija mēneša juridiskām personām iespējams noslēgt līgumus arī par bezmaksas dalīto atkritumu vākšanu, savstarpēji vienojoties ar SIA „ZAAO”. Strenču novada teritorijā jau patlaban ir iespējas arī šķirot atkritumus un novietot tos dalīto atkritumu vākšanai paredzētos konteineros, kas izvietoti 10 vietās novadā (skat. 18. tabulu)

18.tabula. Dalīto atkritumu vākšanas punkti Strenču novadā

Nr.p.k.	Teritoriālā vienība	Adrese
1.	Strenči	Brīvības ielā 3
2.	Strenči	J. Ziemeļnieka ielā 5
3.	Strenči	Rīgas ielā 6 (laukumā)
4.	Strenči	Valkas ielā 11
5.	Strenči	Valkas - Beverīnas ielu krustojumā
6.	Strenči	Valkas - Ziedugravas ielu krustojumā
7.	Seda	Brīvības ielā 3
8.	Seda	Dārza ielā 12
9.	Seda	Sporta ielā 1a
10.	Seda	Sporta ielā 4
11.	Plāņu pagasts	Jaunklīdzis, laukums pie autobusa pieturas
12.	Plāņu pagasts	laukums pie autobusu pieturas
13.	Plāņu pagasts	Šalkas
14.	Jērcēnu pagasts	"Spirejas"

Gan SIA „Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas organizācija”, gan pašvaldība regulāri rīko dažādas atkritumu savākšanas un videi draudzīgas rīcības akcijas. Piem., 2011.gada maijā Strenču novadā tika rīkota elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumu savākšanas akcija „NODOD BEZ MAKSAS UN PASARGĀ MEŽU!”, Akcijas laikā iedzīvotājiem bija iespēja atbrīvoties no visām sadzīvē izmantotajām un vairs nederīgām elektroniskajām lietām, kuras tika darbinātas ar elektrību vai baterijām, piemēram: sadzīves tehnika - ledusskapis, televizors, elektriskā plīts, veļas un trauku mazgājamā mašīna, dators, putekļu sūcējs, ūdens vārāmā kanna utt.

Atbalstot videi draudzīgu rīcību, Strenču novada bibliotēkas arī rūpējas par „zaļāku” pakalpojumu ieviešanu, tādēļ visās bibliotēkās ir izvietotas īpašas kastītes izlietoto bateriju izmešanai.

Būtiski ir panākt, lai visi iedzīvotāji un uzņēmumi noslēgtu līgumus par atkritumu apsaimniekošanu ar Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas organizāciju, lai tiktu savākti un atbilstoši apglabāti visa veida atkritumi, tajā skaitā, lai veicinātu dalīto atkritumu vākšanu un to atkārtotu izmantošanu, lai samazinātu apglabājamo atkritumu daudzumu un netiktu pieļauta nesankcionēta atkritumu apglabāšana, apkārtējās vides piesārņošana.

8.PUBLISKĀS TERITORIJAS

8.1. Teritoriju labiekārtošana

Publisko teritoriju kvalitāte ir svarīgs priekšnoteikums Strenču novada, jo īpaši abu pilsētu iedzīvotāju labklājības nodrošināšanā, kā arī novada tēla veidošanā. Publiskajās teritorijās norisinās pasākumi, ikdienas dzīve, atrodas novada un pilsētas simboli, tās jāsaista ar drošu un ērtu pārvietošanos, un tīru un pievilcīgu vidi. Publisko teritoriju kvalitātes paaugstināšana ir viens no būtiskiem pievilcīga Strenču novada tēla atbalsta punktiem nākotnē.

8.1.1. Ūdeņi

Strenču novadā atrodas Gauja, kas ir publiskā upe visā Strenču novada teritorijā saskaņā ar LR Civillikumu. Ainava gar Gaujas krastu ir viena no vērtīgām novada ainavām. Gaujas ieleja visā tās garumā ir vērtīga gan bioloģiskā, gan ainaviskā un kultūrvēsturiskā nozīmē. Jērcēnu pagasta teritorijas daļa no autoceļa Valmiera – Strenči līdz Gaujai bioloģiskās daudzveidības ziņā ir atzīta par starptautiski nozīmīgu vairākos starptautiskos projektos – “CORINE Biotopes” (Vides Informācijas koordinācija Eiropas Kopienas valstīs), iekļauta programmā “Putniem Nozīmīgās vietas”, kā arī Pasaules dabas fonda projektā 4568: “Dabas aizsardzības plāns Latvijai.”

Novadā atrodas arī tādas upes, kā Seda, Lielupe, Strenčupīte, Stakļupīte, Vija, Dzērveņu upīte un Vilkpura - Vijas pietekas, Kamalda, Doņupe kā arī Eglupīte un Vadžupīte - Gaujas pietekas Plāņu pagasta teritorijā. Bez tam novadā atrodas Nārvelis - Abula labā pieteka, Sūnupe (Šūnupe), Ērgļupīte, Austrumu strauts (Austras upīte), Andrupe un Purgaile.

Ar publiskajām ūdenstilpēm bagāts ir Plāņu pagasts, kurā atrodas Slāžu ezers un Stulba ezers, kā arī Zosu akacis, Soposta un Vecgauja. Pagastā atrodas neskaitāmas attekas - Dziļā atteka, Jaunā atteka, Jērenas atteka, Lielā piena atteka, Liepenes atteka, Viesītes atteka, Zvejnieku atteka un Līkā atteka.

Augšpus Andrupes ietekas Lielupē daļēji nosusināts ir Kalnadzirnavu dzirnezers - vienīgais ezers Jērcēnu pagastā. Sedas ezers ir mākslīgas izcelsmes (uzpludināts) caurteces ūdenskrātuve, kas izveidota no Stakļupītes ūdeņiem. Ezerā sastopamas zivis, to skaitā asari, raudas, līdakas un karūsas.

Strenčos ir 3 ūdenstilpes - Karūsene, Liepatteka un Slimnīcas atteka.

Plānojot publisko ūdenstilpņu nākotnes attīstību, galvenā uzmanība jāpievērš Gaujas - kā nozīmīga attīstības resursa – krastu sakārtošanai, aizsardzībai un saglabāšanai, bet vienlaicīgi arī Gaujas popularizēšanai. Izmantojot Strenču kā starptautiskās pilsētas statusu, iespējams daudz plašāk izmantot Gaujas potenciālu - veidojot jaunas pieejas vietas, aktivitātes pie upes, kempinga un piknika vietas, organizējot laivu braucienus, nobraucienus ar plostiem, sporta pasākumus, attīstot sabiedriskās ēdināšanas, amatniecības, mazumtirdzniecības aktivitātes Gaujas tuvumā. Ūdensmalu iespējams izmantot vairāku jaunu atpūtas, rekreācijas objektu būvniecībai un pakalpojumu izveidei.

8.1.2. Parki

Publisko parku ziņā bagātākais ir Strenču novada Jērcēnu pagasts, kur atrodas *Jērcēnmuižas parks* 4,2 ha platībā, kas ieskauj Jērcēnmuižas kompleksu. Jērcēnmuižas komplekss un Jaunjērcēnu parks atrodas pašvaldības īpašumā. Jērcēnmuižas apbūve ir iekļauta perspektīvo kultūras pieminekļu sarakstā, kas palielina iespēju sekmīgi piesaistīt finansējumu parka labiekārtošanai (t.sk. sadarbībā ar Latvijas Piļu un muižu asociāciju). Jaunjērcēnu parkā viens ozols jau ir sasniedzis vietējās nozīmes dižkoka statusu, un šobrīd jau pārsniedz noteikto 4m apkārtmēru.

Jērcēnu pagastā atrodas arī *Vecjērcēnu parks*, kas ir dabīgs meža parks 6 ha platībā.

Viena no Strenču publiskajām zaļajām zonām ir *meža parks pie novada domes ēkas* Valkas ielā 16. Novada domes darbinieki kolektīvi to sakopa, iztīrot pamežu un novācot vecās lapas, krāsainībai dobēs tika iestādītas puķes, uzstādīti vairāki putnu būriši. Parka uzturēšanas darbi jāturpina arī turpmāk.

Strenčos birzītē Miera un Parka ielu krustojumā iedzīvotāju iniciatīvas grupa ierīkojusi t.s. *Sūnu ciema atpūtas parku*. Šī mērķa sasniegšanai tika iesniegts projekts finansiālā atbalsta gūšanai no Nīderlandes KNHM fonda, kā rezultātā sakopta birzs, ierīkots bērnu rotaļu laukums ar šūpolēm, slidkalniņu u.c. rotaļu ierīcēm. Sporta zonā ierīkots volejbola un basketbola laukums, bet atpūtas zonā – ugunsкура vieta ar soliņiem.

Ņemot vērā lielo meža teritoriju īpatsvaru Strenču novadā, sadarbībā ar AS “Latvijas valsts meži” nepieciešams izskatīt iespējas atpūtas vietu ierīkošanai mežu teritorijās.

8.1.3. Purvi

Sedas purvs Jērcēnu pagastā 7240 ha platībā 1999. gadā izveidots kā dabas liegums „Sedas purvs” ar mērķi aizsargāt ūdensputnu ligzdošanai piemērotu teritoriju. Iekļauts Eiropas Savienības nozīmes putniem nozīmīgo vietu sarakstā. Liegumā ligzdo vairāk kā 100 putnu sugu, bet kopējais teritorijā konstatēto putnu sugu skaits ir ap 140. Sedas purvam ir potenciāls kļūt par vienu no labākajām putnu vērošanas vietām Ziemeļvidzemē. Sedas purva dabas

liegums ir gandrīz neapdzīvota teritorija, tomēr kūdras ieguves rezultātā šeit ir radusies savdabīga kultūrainava, ko veido kūdras ieguves lauki, meliorācijas sistēmas un funkcionējošs šaursliežu dzelzceļš.

Lieguma teritorijā, izņemot regulējamā režīma zonu, normatīvajos aktos noteiktajā periodā atļauta makšķerēšana, kā arī ūdensputnu medības, taču jāņem vērā noteiktie ierobežojumi.

Pukšu purvs Plāņu pagastā ar kopējo platību 464 ha pieder pārejas purvu tipam, kas ūdeni uzņem gan no nokrišņiem, gan no gruntsūdeņiem. Šiem purviem raksturīgas ļoti daudzveidīgas augu sugu sabiedrības. Pukšu purvs ar tajā esošajiem ezeriņiem un lāmām ir nozīmīga apmešanās vieta migrējošām zosīm. Biotops ir piemērots arī ligzdojošiem brīdējputniem. Pēdējos gados šeit patstāvīgi ligzdo dzērves. Purvs ir dabas liegums, kas ietilpst AAA "Ziemeļgauja".

Purvu un NATURA 2000 teritoriju izmantošanas potenciāls ir daudz lielāks nekā šobrīd tiek izmantots. Iespējams mērķtiecīgi attīstīt tūrisma (ekotūrisma) aktivitātes, tās sasaistot ar vides izglītību un videi draudzīgu uzvedību šajās teritorijās.

8.1.4. Atpūtas un tūrisma vietas un objekti

Strenču novadā valsts aizsardzībā ir 8 kultūras pieminekļi. Plāņu pagastā - 5 kultūras pieminekļi, t.sk. visi 5 ir arheoloģijas pieminekļi un 3 pagasta nozīmes kultūrvēsturiski objekti (t.sk. vairāki senkapi). Novadā ir apzināti un noteikti vairāki potenciālie valsts un vietējās nozīmes kultūras un dabas objekti, kas arī ir publiskās teritorijas un kuru uzturēšanai un attīstībai jāpievērš pietiekoša uzmanība. Izdevīgais ģeogrāfiskais stāvoklis, Gauja un dabas bagātības, kā arī mazpilsētas šarms, varētu būt vieni no galvenajiem elementiem, kurus veiksmīgi pozicionējot Strenču novads varētu kļūt par pazīstamu un labi apmeklētu galamērķi tūristu vidū.

Ievērojamākie tūrisma objekti ir:

Strenču evaņģēliski luteriskā baznīca – vienīgā baznīca Strenčos.

Dzelzsbetona tilts pār Gauju - celts 20 gadsimta sākumā un šobrīd ir otrs vecākais šāda veida tilts Latvijā, bet līdz šodienai labi saglabājies un tiek izmantots.

Strenču psihoneiroloģiskās slimnīcas komplekss – VSIA "Strenču psihoneiroloģiskā slimnīca" reiz bijusi lielākā un modernākā psihoneiroloģiskā slimnīca Baltijas valstīs. Ansambļa arhitektūras veidojumā ir izmantotas ķieģeļa kā būvmateriāla izteiksmes iespējas, dažādojot fasāžu plastisko apdari. Pēc senas tradīcijas slimnīcas korpusiem doti pirmo pacientu vārdi – Anna, Osvalds, Marija. Bet slimnīcas unikālākā celtnē ir dūmvads ar ūdenstvertni, tas ir, ūdens rezervuārs ir novietots katlu mājas skurstenī un pielāgots ūdens sasildīšanai.

2012. gadā slimnīcā apskatei tika atklāts slimnīcas muzejs. Muzejā var aplūkot ekspozīciju par Strenču un psihoneiroloģiskās slimnīcas vēsturi.

Brīvdabas estrāde Gaujas krastā – Celta 1950-tajos gados. Tā ir vieta, kur tiek rīkoti kultūras pasākumi, starp tiem nozīmīgākie ir Plostnieku svētki, Līgo svētki un pilsētas svētku koncerti. Estrādi ieskauj dabīgi veidojies parks, kas ir iemīļota pilsētas iedzīvotāju, īpaši jauniešu atpūtas vieta.

Strenču kokaudzētava atrodas Trikātas pagastā. Pašreizējie īpašnieki ir AS „Latvijas valsts meži”. Pēc iepriekšēja pieteikuma interese var iepazīties ar dažādu augu šķirņu audzēšanu, redzēt šo procesu dabā, veikt labus pirkumus.

Kaņepju ozols ir otrais resnākais dižozols Latvijā un Baltijā, kura apkārtmērs ir 9,4 m. Vainaga projekcija -300m², augstums 17 m. Pirms vairākiem gadiem ozolu gandrīz iznīcināja zibens, taču tas sācis atjaunoties stumbra dienvidu pusē. Ozolam ir milzīgs dobums, kurā var novietoties 8 cilvēki. Pēc dendrologa S.Saliņa aprēķiniem, dižā koka izcelšanās datējama laikā, kad bīskaps Alberts ienācis lībiešu zemē. Kaņepju ozols ir Jērcēnu pagasta simbols.

Jērcēnu akmens ir lielākais Jērcēnu pagasta dižakmens (garums 7,1 m, platums 6,9 m, augstums 2,1 m, tilpums~51 m³), kā arī viens no 54 Latvijas dižākajiem akmeņiem. Tas ir vidēji lielkristālisks iebrūngani iesārts granītgneiss ar apdēdējušu un apsūņojušu virsmu. Uzķāpjot un granīta milža "pakauša" var smelties zemes enerģiju. Atrodas: netālu no Pellemu mājām, apmēram 1,5 km no pagasta centra.

Gulbīšu Upurakmens Plāņu pagastā (garums 4.8 m, platums 2.8m, augstums 0.6 m) atrodas Gulbīšu mežā. Tuvākās mājas ir "Gulbīši" - kādreizējās mežsarga mājas, kuru vārdā sauc mežus un arī akmeni. Akmens vidū ir tā saucamā

mulda (garums 1.3 m, platums 0.6 m, dziļums 0.13 m), kura malas nedaudz apdrupušas. Nostāsti vēsta, ka ūdens, kas tajā sakrājis, dziedinājis acis, izdziedinātie muldā metuši monētas, cik nu kurš varējis atļauties. Vietējie ļaudis akmeni kopš sendienām sauc par Upurakmeni vai arī par Senču akmeni. Atrodas: Plāņu pagastā, kilometru uz DA no Gulbīšu mājām, meža stigas labajā pusē aiz otrās šķērsstigas, nepilnu 100 m attālumā.

Strenču krāces leļpus pilsētas 2,7km Gaujas gultni aizņem akmeņainās Strenču krāces, kuras veido vairākos posmos noslāņņojušies mazi un lieli laukakmeņi. Ūdens plūst pāri 6 atsevišķiem sliekšķņiem ar kopējo kritumu 4,5m. No tiem lielākie pirmie trīs sliekšķņi atrodas tikai 20-40 cm zem upes līmeņa. Straumes ātrums krācēs mēdz būt 0,7-0,9 m/s. Leļpus krācēm gultne ir smilšaina, saglabāļot stāvos, nobrukušos smilšainos krastus. Vasarās Gaujas posmu Strenči – Valmiera izmanto ūdens tūristi, jo šis ir viens no krācāinākāļiem šīs upes posmiem.

Dabas taka “Ko glabā mežs” ar 20 dabas un cilvēku radītiem apskates objektiem. Iespēja ar velosipēdiem vai privāto automašīnu vides gidu pavadīļjumā apskatīt unikālus dabas objektus. Taka atrodas Plāņu pagasta teritorijā, tomēr bieži vien tūristu grupas takas apskati apvieno ar ekskursiļu pa Strenčiem. Grupu tikšķanās ar gidiem visbiežāk tiek norunātas Strenču centrā vai pie Strenču novada domes ēkas. Taku veidoļa veidoļa Strenču virsmežņniecība, tagad uztur Ziemeļvidzemes virsmežņniecība un AS „Latvijas valsts meži”.

Strenču dabas takā ir iespēja izbaudīt atrašanos dabā, pieredzēt tās krāšķņumu un daudzveidību, neizeļot ārpus pilsētas robežām. Norādes uzstādītas 5,5 km garā takas posmā, tomēr ir iespējams iziet arī saīsinātos maršruta variantus 2 vai 3,5 km garumā.

1. *Strenču krāces* sākas leļpus Strenčupītes ietekai Gaujā, tās veido vairākos posmos noslāņņojušies laukakmeņi.
2. *Applīstošās salas* palu laikā daļēļi atrodas zem ūdens, bet ūdens līmenim krītoties, atsedzas lieli, straumes veidoti sanesumi.
3. *Strenčupīte*, kuras sākums meklēļjams Ēveles pagastā, uz dienvidrietumiem no Sedas tīreļa, metot neskaitāmus lokus, Strenčos ieplūst Gaujā. Strenčupītes garums ir 15 km. Upītes krasti pavasaros ir pastiprināti mitri un dubļaini, jo Gauļa tajā sadzen savus palu ūdeņus, bet vasaras periodā upītē ūdens ir ar nelielu avotam līdzīļu tecēļjumu.
4. *Gauļas labā krasta nostiprināļjums* ir veidots no akmeņiem un klūļu pinumiem 20.gs 20-tajos gados, lai pasargātu pilsētu no applūšanas pavasara palu laikā un nostiprinātu Gauļas krastus pret izskalošanos. No akmeņiem veidoti nostiprināļjumi ir retums Latvijas upēm līdz ar to tas ir unikāls inženiertehniskais piemineklis.
5. *Koka skulptūra “Gauļas plostņieks”* uzstādīta 2000.gadā, Plostņieku svētku laikā. Tās autors ir kokgriezēļjs Guntis Priedīte. Skulptūra uzstādīta, lai godinātu Gauļas plostņiekus un atgādinātu par pagātnē tik izplatīto plostņieku arodu.
6. *Vecāis ozols* daudzus gadus bijis liecinieks ūdens līmeņa maiņām Gaujā pavasara palu laikā. Koka mizā bijusi atzīme, kuru pārsniedzot, ūdens draudēja appludināt Trikātas ielu. 2010.gada augustā vētras laikā ozols nolūza.
7. *Dzelzsbetona tilts pār Gauļu* pie Strenčiem ir otrs vecākāis daudzļaiduma dzelzsbetona tilts Latvijā. Tīlta būvdarbus vadīļa inženieris Verners pēc paša izstrādāta projekta, tie pabeļgti 1909. gada rudenī. Tīltam šobrīd ir triju veidu segumi – betona, bruļgakmens un koka. Tā garums ir 97,5m, bet brauktuves platums 4,5 m.
8. *1919.gada Brīvības cīņu ierakumi* atrodas dabas takas teritorijā. Ierakumi datēļjami ar 1919. gada maiļu – Latvijas Brīvības cīļu laiku, kad īgauļu karaspēks palīdzēja atbrīvot Strenčus no Sarkanās armijas. Ierakumi ir zemē iedzīļināta vaļēja fortifikācijas būve, kuru karavīri izmantoļa uguns un novērošanas pozīciju ierīkošanai un dzīvā kauļas spēka aizsardzībai.
9. *Mīlestības vēris* ir skaists un daudzveidīgs priežu mežs pilsētas teritorijā. Vietēļjie iedzīvotāļji to ir iecienīļjuši kā satīkšanās, pastaļu un atpūtas vietu.
10. *Dravas ozols* aug Slimņīcas attekas krastā. Tā apkārtmērs ir 4,20m. Pagāļjušā gadsimta 70-tajos gados koka dobums pielāļgots bišu turēšanai.
11. *Stiprināļjumi pret krastu izskalošanu*. Gauļas krasti augšķpus Strenčiem ir stāvi un smilšaini, tie pavasara palos regulāri tiek noārdīti. Tādēļ vietēļjie iedzīvotāļji pie Vācu stīgas kritušos un izskalotos kokus ir piestiprināļjuši ar trosēm pie augošāļjam priedēm.
12. *Vācu stīga*, agrāk saukta Vācu kapu stīga, savu nosaukumu īeguvusi pēc tam, kad Gauļas malā ozolu birzi aplabāti Pirmās Pasaules karā kritušie vācu karavīri. Gauļa gan kapus aizskaloļjusi, šodien saglabāļjies tikai nosaukums.
13. *Atpūtas vieta pie Gauļas*. Pagāļjušā gadsimta 70-tajos gados šajā vietā ugunsdzēsības vajadzībām izbūvēta asfaltēta nobrauktuve pie Gauļas. Pa ceļu, kas iet gar atpūtas vietu, īespēļjams izbaupt uz Valmiera – Valka autoceļa, tādēļ, šī vieta lieliski piemērota laļu nolaišanai ūdenī.
14. *Veca ceļa fragments* īespēļjams ir Rīgas – Tērbatas pasta ceļa fragments. Tas redzams pie Stakļupītes un Gauļas krastā. Bruļģētais ceļš izmantots 17. – 18. gs., līdz Gauļa to noskaloļjusi.

15. *Stakļupītes vēsturiskā gultne* iezīmē daļu Strenču robežas. Upītes gultne ir pārveidota pagājušā gadsimta 70-tajos gados, to novirzot no ietekas Gaujā uz ieteku vecupēs. Gultnes pārrakšanas mērķis bija nodrošināt ūdens cirkulāciju attekās un novērst to aizaugšanu. Dabā upītes vecā gultne saglabājusies kā grāvis.

16. *Piemiņas vieta II*. Pasaules karā nežēlīgi nogalinātajiem deviņiem ebrejiem un 294 psihoneiroloģiskās slimnīcas slimniekiem. Piemiņas vietu uztur Strenču pašvaldības darbinieki, slimnīcas personāls un pacienti.

17. *Mītrs biotops* atrodas ieplakā starp Slimnīcas attekā un Liepatteku. Biotopa vērtība ir liela bioloģiskā daudzveidība, jo tā ir pārejas josla starp priežu mežu un attekai pieguļošo teritoriju.

18. *Plostu līcis*. 19. gs. sākumā Gaujas upei bija tiešāka saskare ar vecupes gultnes īpatnībām. Pēc Rīga – Pleskava dzelzceļa līnijas (1889. gads) un stacijas “Strenči” uzcelšanas, radās iespēja nogādāt kokmateriālus līdz Rīgai izmantojot dzelzceļu, nevis pludinot tos pa Gauju. Lai daļu koksnes varētu zāgēt uz vietas, pie attekas uzbūvēja ar tvaika lokomobili darbināmu zāgētavu. No attekas līdz zāgētavai bija neliels atzars, kurā ievilkā no attekā uzkrātajiem kokiem izveidotos 5-8 balķu plostiņus. Šo atzaru tad arī sauca par Plostu līci. Zāgētava darbojās līdz pagājušā gadsimta 30-tajiem gadiem.

Sedas tīreļa dabas taka izveidota dabas liegumā Sedas purvs. Taka aprīkota ar virzienu norādēm un nelieliem informatīvajiem stendiem, uz kuriem ir informācija par lieguma dabas vērtībām. Informācija ir latviešu valodā. Plašākā informācija ir apkopota 2.5. nodaļā.

Strenču novada Plāņu pagastā izveidota **Gaujas kultūrvēsturiskā taka**, kas izveidota Igaunijas-Latvijas programmas projekta “Neapzinātās kultūras mantojuma vērtības kopējā dabas un kultūras telpā” ietvaros. Projekta laikā tika veikta kultūrvēstures mantojuma inventarizācija pēc agrākā teritoriāli administratīvā iedalījuma Limbažu, Valmieras, Valkas un Alūksnes rajonā un četros Igaunijas rajonos – Tartu, Polvas, Viru un Valgas. Viena no aktivitātēm projekta laikā bija demonstrāciju un mācību teritorijas izveide.

Noslēgumā fāzē šajā teritorijā tika ierīkota Gaujas/Koivas (pārrobežu sadarbības) kultūrvēsturiskā taka, kuras garums ir 60 km, no tiem puse ir Latvijā un puse Igaunijā. Takā pavisam ir 42 apskates objekti, pie kuriem ir izvietoti stendi ar informāciju latviešu, igauņu un angļu valodā. Takas sākums Latvijā atrodas Strenču novada Plāņu pagasta Oliņās.

8.1.5. Citas publiskās teritorijas

Kaut arī lielākā daļa Strenču novada iedzīvotāju dzīvo privātās mājās (privātmājās), ir vairākas **daudzdzīvokļu mājas un to iekšpagalmi** kā publiskās teritorijas. Ņemot vērā pilsētas dzīvojamā fonda kopējo stāvokli un nepieciešamību to atjaunot, kā viena no Strenču un Sedas attīstības prioritātēm jāizvirza pilsētas publiskās dzīves telpas labiekārtošana. Pašreiz pilsētās vēl ir brīvas teritorijas, kuras varētu izmantot savrupmāju un mazstāvu dzīvojamās apbūves vajadzībām, taču jāplāno arī daudzdzīvokļu dzīvojamo namu atjaunošana, t.sk. autostāvlaukumu, apstādījumu, bērnu laukumu ierīkošana pagalmos.

Lielu daļu brīvā laika iedzīvotāji un novada viesi var pavadīt **sporta un aktīvās atpūtas zonās**, peldvietās, kuru labiekārtošana ir būtiski svarīga, ja Strenču novads sevi vēlas pozicionēt ar pievilcīgu dzīves telpu. Kvalitatīvi pavadīts laiks šajās teritorijās ir arī nozīmīgs vietējās sabiedrības pozitīva sociālā klimata veidošanas un saliedēšanas instruments.

Jāsecina, ka novadā ir daudz publisko teritoriju un liela daļa ir labi uzturētas, tas jāturpina arī turpmāk, piesaistot papildus ārējo finansējumu un teritoriju labiekārtošanā iesaistot NVO, uzņēmējus, aktīvu iedzīvotāju iniciatīvas grupas. Pilsētas zaļo zonu sakārtošanā un labiekārtošanā kā prioritāri pasākumi jāizvirza Strenču centra parka labiekārtošana, trošu tilta izbūve, publisko peldvietu labiekārtošana, pilsētas teritorijā esošo neapbūvēto, privāto īpašumu apsaimniekošana, mežu ekosistēmu saglabāšana un uzlabošana, kultūras pieminekļu un tūrisma objektu uzturēšana un attīstība.

8.2. Kapsētas

Strenču novadā ir 5 kapsētas, no tām izmantotas tiek četras. Kapu apsaimniekošanu Strenču novadā regulē 2009. gada 16. decembra saistošie noteikumi “Kapsētu uzturēšanas un izmantošanas noteikumi Strenču novadā”.

19.tabula. Strenču teritorijā pastāvošās kapsētas

Nosaukums	Atrašanās vieta	Statuss
Jaunie pilsētas kapi	Pulkveža Zemitāna iela, Strenčos	izmanto
Vecie pilsētas kapi	Miera iela, Strenčos	izmanto
Slimnīcas kapi	VSIA "Strenču psihoneiroloģiskā slimnīca" meža teritorija, Strenčos	izmanto
Sedas kapi	Plāņu pagasta teritorijā netālu no dzelzceļa pārbrauktuves	izmanto
Upuru kapi	Valkas iela, Strenčos	neizmanto

Sakarā ar to, ka Vecajos pilsētas kapos zemes rezerves bija izsmeltas, Strenči 1990.gadā pieprasīja zemi Jērcēnu pagasta padomei, lai varētu paplašināt Strenču kapsētu. Tas tika darīts vairāku iemeslu dēļ. Vecos pilsētas kapus no divām pusēm ierobežo ielas, dienvidu puses teritoriju nav iespējams paplašināt pārāk augstā gruntsūdeņa līmeņa dēļ, bet ziemeļu pusē ir Jērcēnu pagasts. Līdz ar to 1996.gadā tiek piešķirta zeme jaunu kapu veidošanai. Jaunajos kapos apglabāti mirušie gan no Strenčiem, gan no Jērcēnu pagasta un Sedas.

VSIA "Strenču psihoneiroloģiskā slimnīca" teritorijā izveidotajos kapos tiek apglabāti tie slimnieki, kam nav piederīgo vai no kuriem piederīgie ir atteikušies. Slimnīcas darbinieki veic šo kapu sakopšanu. Kapi atrodas arī Sedā.

9. VIDES KVALITĀTE

Ģeogrāfiskais novietojums, izteiktais reljefs, teritorijas novietojums nomaļus no lieliem ražošanas centriem, kā arī lielais mežu īpatsvars, virszemes un pazemes ūdeņiem bagātais apvidus ir radījis dabiskus priekšnoteikumus augstas kvalitātes videi Strenču novadā.

Piesārņojošo vielu emisijas nonāk trīs savstarpēji saistītās vietās:

Gaisā – galvenokārt piesārņojošās vielas ir sēra oksīds SO_x, slāpekļa oksīds, NO_x, oglekļa oksīds CO un CO₂, dioksīni u.c.

Virszemes un pazemes ūdeņos – galvenokārt tie ir smagie metāli, slāpeklis, fosfors, organiskās vielas t.sk. naftas produkti, virsmas aktīvās vielas u.c.

Augsnē – īpaši bīstami ir smagie metāli, dažādas organiskās vielas, tai skaitā naftas produkti.

Vides kvalitātes vērtējuma iespējas ierobežo pieejamā faktiskā informācija.

9.1. Gaisa kvalitāte

Cilvēku saimnieciskās darbības rezultātā rodas dažādu vielu izmeši gaisā, kurus var grupēt divu veidu izmešu avotos: stacionāro avotu izmeši, kas rodas no katlumājām, rūpniecības u.tml. un mobilo avotu izmeši, kas rodas no autotransporta, dzelzceļa u.tml.

Galvenie gaisa piesārņojuma avoti, kas rada izmešus atmosfēras gaisā ir autotransports un stacionārie objekti. Kaut gan novadā netiek veikti gaisa kvalitātes novērojumi, kuros tiktu iegūta informācija par gaisa kvalitāti, izvērtējot datus par auto transporta intensitāti un stacionāro avotu izmešiem var secināt, ka gaisa kvalitāte novadā kopumā ir laba.

No stacionārajiem avotiem nozīmīgākie atmosfēras piesārņotāji novadā ir katlu mājas, individuālo māju apkure, autotransporta izmeši, degvielas uzpildes stacijas, kā arī VSIA "Strenču psihoneiroloģiskā slimnīca" un kokapstrādes uzņēmumi. Piesārņojuma avots var būt arī notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, kas var piesārņot gaisu ar kaitīgām vielām nepareizas ekspluatācijas rezultātā.

Katlu mājās kā kurināmo izmanto koksni, izņemot Sedu, kur tiek izmantotas akmeņogles. Apkures katli atbilst vides aizsardzības normām un prasībām. Kaitīgo vielu emisijām lielākoties nav nepieciešama papildus attīrīšana. Atmosfēras gaisa kvalitātes pasliktināšanos ir iespējams ierobežot veicot regulāru stacionāro avotu (katlu māju, uzņēmumu) izmešu kontroli.

Transporta līdzekļu radītais izmešu piesārņojums novada teritorijā arī ir samērā neliels. Strenčos Rīgas un Valkas ielas pilda autoceļa A3 funkcijas - līdz ar to pilsētā ir paaugstināta satiksmes intensitāte un gaisā nonāk izplūdes gāzes. Lai uzlabotu atmosfēras gaisa kvalitāti Strenču novadā, transporta radītā atmosfēras piesārņojuma un trokšņu līmeņa samazināšanai apdzīvotās vietās ceļus jāierobežo ar zaļajām apstādījumu joslām.

9.2. Virszemes ūdeņu kvalitāte

Latvijai un līdz ar to arī Strenču novadam ir saistošas Eiropas kopienas Ūdens struktūrdirektīvas (2000/60/EC) prasības, kas nosaka, ka līdz 2015.gada beigām visā Eiropā jānodrošina laba virszemes un pazemes ūdens kvalitāte. Latvijas teritorijas iedalījums upju baseinu apgabalos un vispārīgi ūdeņu kvalitātes mērķi ir noteikti Ūdens apsaimniekošanas likumā. Šo mērķu sasniegšanai jāveic pasākumi, lai vienlaicīgi izpildītu 2009.gada 25.jūnija MK noteikumus Nr.646 „Noteikumi par upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plāniem un pasākumu programmām”. Lai sasniegtu labu ūdeņu stāvokli, nepieciešama ūdens resursu plānošanas jautājumu integrēšana attīstības plānošanā. Jāveido cieša praktiska sadarbība un informācijas apmaiņa sadarbība starp LVĢMC, plānošanas reģioniem, pašvaldībām un citām ieinteresētajām pusēm.

Strenču novada virszemes ūdensobjektu ekoloģiskās kvalitātes aktuālākais vērtējums ir veikts Gaujas upes baseina apgabala apsaimniekošanas plāna izstrādes ietvaros. Informācija par šo vērtējumu ir apkopota Tabulā nr. 20.

20.tabula. Strenču novada ūdensobjektu ekoloģiskās kvalitātes novērtējums,

Kods	Ūdensobjekta nosaukums	Ekoloģiskais kvalitāte, 2009.g
G220	Abuls	Slikta
G225	Gauja	Laba
G228	Vija	Vidēja
G229	Vija	Vidēja
G316	Seda	Laba

Avots: Gaujas upju baseina apgabala apsaimniekošanas plāns 2010.-2015.gadam (2009)

Atbilstoši Gaujas upes baseina apgabala apsaimniekošanas plānam Strenču novada virszemes ūdensobjektu kvalitāte pārsvarā ir vidēja vai laba (4 ūdensobjektiem), ir labas pašattīrīšanās spējas, ļoti zemas metālu un naftas produktu koncentrācijas un samērā zemas organisko vielu un biogēnu koncentrācijas.

Gauju kopumā raksturo labi skābekļa apstākļi, vidēja organisko vielu un mēreni liela biogēnu koncentrācija. Tāpat upei ir raksturīga laba pašattīrīšanās spēja, par ko liecina koncentrāciju samazinājums virzienā uz grīvu. Sedas upes ekoloģiskā kvalitāte, atbilstoši Salacas upes baseina apsaimniekošanas plāna 2006.gada datiem, tiek vērtēta kā laba.

Mazo upīšu bioloģiskā un hidroķīmiskā kvalitāte ir maz pētīta. Vienīgie pieejamie dati par upīšu kvalitātes stāvokli ir atskaites par ūdens kvalitāti pēc attīrīto notekūdeņu novadīšanas to ūdeņos. Tomēr šo upīšu stāvoklim ir nepieciešams pievērst lielāku uzmanību, jo tās arī veido Gaujas upes baseinu un var būt par iemeslu neattīrītu notekūdeņu iepludināšanai Gaujas upes ūdeņos.

Viena ūdensobjekta - Abula (G220) ekoloģiskā kvalitāte diemžēl ir slikta.

Būtiskākie ūdensobjektu ekoloģisko kvalitāti noteicošie faktori ir punktveida un izkliedētais piesārņojums. Punktveida piesārņojumu ir radījušas komunālās notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, piesārņojošo vielu noplūde no piesārņotajām un potenciāli piesārņotajām vietām.

Lai 2015.g. gadā nepasliktinātu šo ūdensobjektu ekoloģisko kvalitāti, ir svarīgi mazināt punktveida piesārņojuma avotu ietekmi. Izkliedēto piesārņojumu pārsvarā rada dabiskā barības vielu noplūde no meža zemēm, daļēji arī no lauksaimniecības zemēm. Gaujas upes ūdeņus ietekmē arī tūrisma radītā slodze. Tādēļ, turpinot tūrisma attīstību novadā, vienlaikus ir jādome par tūristu (apmeklētāju) plūsmu regulēšanu un tūrisma infrastruktūras izveidi, nodrošinot vides prasību ievērošanu.

Tabulā nr. 21 atspoguļots Strenču novadā saražoto dūņu daudzums 2008.-2010.gadā (2006.un 2007.gada dati nav pieejami). NAI dūņas tiek uzglabātas pie attīrīšanas iekārtām.

21.tabula. Strenču novadā saražoto dūņu daudzums 2008. - 2010.g

Dūņu daudzumi, t/gadā			
Nosaukums	Saražoto dūņu daudzums	tai skaitā	
		Apstrādātas	Neapstrādātas
2010.g.			
Jērcēnu pagasts	0,1	0	0,1
Plāņu pagasts	0,12	0	0,12
Seda	2,3	0	2,3
Strenči	13,42	0	13,42
Kopā novadā	15,940	0,000	15,940
2009.g.			
Jērcēnu pagasts	0,1	0	0,1
Plāņu pagasts	0,11	0	0,11
Seda	2,31	0	2,31
Strenči	15,84	0	15,84
Kopā novadā	18,360	0,000	18,360

Dūņu daudzumi, t/gadā			
Nosaukums	Saražoto dūņu daudzums	tai skaitā	
		Apstrādātas	Neapstrādātas
2008.g.			
Jērcēnu pagasts	0,01	0	0,01
Plāņu pagasts	0,1	0	0,1
Seda	2,35	0	2,35
Strenči	16,3	0	16,3
Kopā novadā	18,760	0,000	18,760

Avots: VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" datu bāze "Valsts statistiskais pārskats Nr.2-ūdens"

Lielākā daļa dūņu tiek izmantotas lauksaimniecībā - 2009.gadā 86%, 2008.un 2010.gadā – gandrīz 98%.

9.3. Pazemes ūdeņu kvalitāte

Strenču novada teritorijā nav veikta izpēte par iespējamo vēsturiski saglabājušos gruntsūdeņu piesārņojumu. Konkrētā ūdens horizonta dabisko aizsargātību no virszemes piesārņojuma var novērtēt pēc ūdens filtrācijas ilguma no virszemes, pieņemot, ka palielinoties filtrācijas laikam, pieaug piesārņoto ūdeņu atšķaidīšanās un piesārņotāji vielu sadalīšanās pakāpe.

Atbilstoši Latvijas teritorijas iedalījumam pazemes ūdensobjektos², Strenču novads atrodas vienā pazemes ūdensobjektā D6. Pazemes ūdeņi novadā barojas no nokrišņiem, kas izfiltrējas caur aerācijas zonu un pārtek no augstāk iegulošiem ūdens horizontiem uz zemākiem. Pazemes ūdeņu barošanās nosaka arī to aizsargātību pret piesārņojumu.

Kopumā pazemes ūdeņu kvantitatīvais stāvoklis un ķīmiskā kvalitāte Gaujas baseina apgabalā ir vērtējama kā laba. Gaujas baseina apgabala monitoringa tīkla urbumos nav novērotas monitorēto vielu koncentrācijas palielināšanās tendences ūdenī, izņemot atsevišķus nitrātu koncentrācijas paaugstināšanās gadījumus gruntsūdeņos.

Saskaņā ar VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” datu bāzes informāciju „Latvijas derīgo izrakteņu atradņu kadastrs” informāciju novadā ir vairāki urbumi, par kuru izmantošanu nav informācijas. Ir nepieciešams precizēt šo urbumu turpmāko izmantošanu. Lai novērstu pazemes ūdeņu piesārņošanu, ir jāveic to urbumu tamponēšana, kurus ir plānots slēgt.

Pazemes ūdeņi Strenču novadā atbilst dzeramā ūdens nekaitīguma obligātajām prasībām³, izņemot paaugstinātu dzelzs saturu, ko nosaka pazemes ūdeņu dabiskais sastāvs. Dzeramā ūdens kvalitātes nodrošināšanai ūdenssaimniecības projektu ietvaros dzeramā ūdens sagatavošanas procesa uzlabošanai, rekonstruējot vai izbūvējot jaunas dzeramā ūdens sagatavošanas stacijas, tiek projektētas un izbūvētas arī atdzelžošanas iekārtas. Ūdens kvalitātes jautājumi tiek risināti visās novada apdzīvotajās vietās - tur pašlaik tiek īstenoti ūdenssaimniecības projekti.

9.4. Notekūdeņu attīrīšana un paliekošais piesārņojums

Novadā ar Eiropas Savienības atbalstu tiek realizēti vērienīgi ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstības projekti. To īstenošanas rezultātā tiks paveikta ievērojama daļa no nepieciešamajiem ūdenssaimniecības sakārtošanas darbiem - veikta ūdens un kanalizācijas tīklu rekonstrukcija, paplašināšana un jaunu notekūdeņu attīrīšanas iekārtu izbūve.

Kopējais apkārtējā vidē novadītais notekūdeņu daudzums Strenču novadā pēdējo piecu gadu laikā ir nedaudz palielinājies (skat. 3. pielikumu). 2010. gadā novadā ir 4 izplūdes, lielākie notekūdeņu daudzumi apkārtējā vidē tiek novadīti no pilsētu notekūdeņu attīrīšanas iekārtām. Apkārtējā vidē novadīto notekūdeņu kvalitāte pēdējos piecos gados ir uzlabojusies, jo novadā tiek īstenoti ūdenssaimniecības projekti.

² Artēziskā baseina daļas, kas ir hidrauliski izolētas viena no otras

³ Nosaka Ministru kabineta noteikumi Nr.235 „Dzeramā ūdens obligātās nekaitīguma un kvalitātes prasības, monitoringa un kontroles kārtība”(29.04.2003.)

22.tabula. Strenču novadā apkārtējā vidē novadīto notekūdeņu daudzumi un to atbilstība normatīvo aktu prasībām 2006. - 2010.g.

Gads	Novadīšanas vietu skaits (izplūdes)	Kopā novadītie notekūdeņi, tūkst m ³ /gadā	tai skaitā					
			ar att. norm. tīri	ar att. norm. netīri	bez att. norm. tīri	bez att. norm. netīri	lietus	citi
2010.	4	258,06	253,818	4,242	0	0	0	0
2009.	4	233,574	228,658	4,916	0	0	0	0
2008.	4	248,467	248,467	0	0	0	0	0
2007.	2	175,493	175,493	0	0	0	0	0
2006.	2	152,095	152,095	0	0	0	0	0

Avots: VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" datu bāze "Valsts statistiskais pārskats Nr.2-ūdens"

Strenču novada teritorijā nav piesārņotu vietu, bet ir 24 potenciāli piesārņotas vietas, kas apkopotas 23. tabulā.

23.tabula. Potenciāli piesārņotas vietas Strenču novadā

Vietas nosaukums	Darbības nozares
A/S STRENČU MEŽRŪPNIECĪBAS SAIMNIECĪBA	2000 -KOKSNES, KOKA UN KORĶA IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA,IZŅEMOT MĒBELES; SALMU UN PĪTO IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA
Psihoneiroloģiskās slimnīcas katlu māja	4030 -Tvaika un karstā ūdens piegāde
Dzelzceļa stacija "Strenči"	6010 -Dzelzceļa transports
SIA "Lathol", kokapstrādes ražotne	2010 -Koka zāģēšana, ēvelēšana un impregnēšana
A/S STRENČU MEŽRŪPNIECĪBAS SAIMNIECĪBA, Kalnudruvās	2000 -KOKSNES, KOKA UN KORĶA IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA,IZŅEMOT MĒBELES; SALMU UN PĪTO IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA
Naftas produktu glabāšana un uzpildes vieta "Dārznieki"	5050 -Automobiļu degvielas mazumtirdzniecība
Mehāniskās darbnīcas "Vecjērcēni"	5020 -Automobiļu tehniskā apkope un remonts
Bijusī dzīvnieku kapsēta "Gorēni",Jercēnu pagasts	9002 -Atkritumu savākšana un apstrāde
Bijušās mehāniskās darbnīcas, naftas produktu glabāšanas un uzpildes vieta "Krustuļi"	5050 -Automobiļu degvielas mazumtirdzniecība
Bijusī minerālmēslu, pesticīdu un ķīmikāliju noliktava "Krogzemnieki"	0110 -Augkopība; dārzenkopība; dārzkopība
Bijusī pesticīdu un ķīmikāliju noliktava, lopu kapsēta "Pūces"	0110 -Augkopība; dārzenkopība; dārzkopība
Bijusī sadzīves atkritumu izgāztuve "Meldriši", Jercēnu p.	9000 -ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANA, TERITORIJAS TĪRĪŠANA
Z/S Vecmuižnieki, kokapstrādes ražotne	2040 -Koka taras ražošana
Ķīmikāliju noliktava Višķos, Plāņu pag.	0110 -Augkopība; dārzenkopība; dārzkopība
Rāmītes,Plāņu pag. sadzīves atkritumu izgāztuve	9000 -ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANA, TERITORIJAS TĪRĪŠANA
Mušķi, Plāņu pag.Lopu kapi	9002 -Atkritumu savākšana un apstrāde
Lidlauks Plāņu pag.	6323 -Pārējie gaisa transporta palīgdarbību veidi
Salenieki,Plāņu pag.mehāniskās darbnīcas, sēklu kodinātava	0140 -Lauksaimnieciskie un ar lopkopību saistītie pakalpojumi, izņemot veterināro darbību

Vietas nosaukums	Darbības nozares
Vecstaldoti, Plāņu pag. Bijusī DUS un ķimikāliju noliktava	5050 -Automobiļu degvielas mazumtirdzniecība
Ruķi, sadzīves atkritumu izgāztuve, Plāņu pag.	9000 -ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANA, TERITORIJAS TĪRĪŠANA
Mehāniskais sektors Plāņos	5020 -Automobiļu tehniskā apkope un remonts
Smirķu ferma, Plāņu pag.	0123 -Cūku audzēšana
Rudiņu ferma, Plāņu pag.	0123 -Cūku audzēšana

Veicot degradēto teritoriju atjaunošanu un rekultivāciju, augot vides aizsardzības prasībām un ieviešot jaunas progresīvas un produktīvas tehnoloģijas lauksaimnieciskajā ražošanā un produkcijas pārstrādē, iespējams mazināt lauksaimniecības radīto augsnes piesārņojumu.

Novadā 2010. gadā darbojas 4 bioloģiskās notekūdeņu attīrīšanas iekārtas (NAI). Tajās attīrīto notekūdeņu daudzumi saistībā ar attīrīšanas pakāpi ir sniegti 24. tabulā, sadalījumā pa novada teritoriālajām daļām – 4. pielikumā.

24.tabula. Bioloģiskajās attīrīšanas iekārtās attīrītie notekūdeņu daudzumi, to sadalījums pa attīrīšanas pakāpēm Strenču novadā 2006. - 2010.g

Avots: VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" datu bāze "Valsts statistiskais pārskats Nr.2-ūdens"

Gads	Skaits	Jauda, tūkst.m³/dnn	Notekūdeņu daudzums, tūkst m³/gadā	Attīrīšanas pakāpe		
				Pirmējā attīrīšana	Otrējā attīrīšana	Biogēnā redukcija
2010.	4	1,25	258,06	4,242	184,28	0
2009.	4	1,200	233,574	4,916	175.277	4.917
2008.	4	1,2	248,467	0	248,467	0
2007.	2	0	175,493	0	175,493	0
2006.	2	0	152,095	0	152,095	0

Attīrītajos notekūdeņos paliekošo piesārņojošo vielu daudzumi Strenču novadā apkopoti 5. pielikumā. Pēdējos gados apkārtējā vidē novadīto piesārņojošo vielu apjomi ir bijuši dažādi – 2009. gadā kopumā reģistrēti vislielākie piesārņojošo vielu daudzumi. Attīrītajos sadzīves notekūdeņos paliekošais piesārņojums ir suspendētās vielas, naftas produkti, sintētiskās virsmas aktīvās vielas (SVAV), fosfora un slāpekļa savienojumi. Lielākie piesārņojošo vielu daudzumi apkārtējā vidē tiek novadīti no pilsētu NAI, kuras arī apkalpo lielāko novada iedzīvotāju skaitu. Novadā apkārtējā vidē ar attīrītiem notekūdeņiem netiek novadītas ūdens īpaši bīstamas vai bīstamas vielas.

25.tabula. Notekūdeņos paliekošais piesārņojums Strenču novadā 2006. – 2010.g.

Avots: VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" datu bāze "Valsts statistiskais pārskats Nr.2-ūdens"

Gads	Vielu daudzumi, t/gadā									
	Piesārņ. dati	Suspendētās vielas	BSP5	ĶSP	Naftas produkti	SVAV	Pkop	P-PO4	Nkop	N-NO2
2010.	34,24409	4,15405	3,46620	10,74888	0,02759	0,00022	34,24409	1,21762	0,87040	0
2009.	40,82888	4,58731	2,45738	18,08496	0,00439	0,02827	1,12231	1,00432	7,31026	0
2008.	31,05151	4,33670	1,44324	14,26760	0,00406	0,94340	0,9	0,04540	5,09634	0
2007.	12,35400	1,21400	0,78700	3,87300	0	0,00900	0,58700	0,08200	2,88800	0
2006.	13,06700	0,65300	0,53900	7,02800	0,01400	0,00300	0,59900	0,55600	1,87400	0

9.5. Riska objekti un teritorijas, piesārņotās vietas

Viens no pašvaldības uzdevumiem ir pasargāt iedzīvotājus, tautsaimniecību un vidi no iespējamo ārkārtējo situāciju potenciālajām briesmām, ko var izraisīt dabas un tehnogēnās katastrofas un avārijas. Riska situācijas cilvēku

veselībai, kā arī apdraudējumu to īpašumiem var radīt dabas apstākļu, esošās un bijušās rūpnieciskās un saimnieciskās darbības objekti.

Strenču novadā var izdalīt šādus riskus:

- applūstošās teritorijas;
- pazemes ūdeņu piesārņošanas augsta riska teritorijas;
- paaugstinātas ugunsbīstamības teritorijas;
- potenciāli piesārņotās vietas;
- paaugstinātas bīstamības riska objekti un
- bīstamo kravu pārvadājumu maršruti.

Gaujas asie līkumi un plašās sēres rada pavasaros ledus sastrēgumus pie Strenčiem, tomēr salīdzinoši augstie krasti aiztur pārmērīgu ūdens ieplūšanu pilsētas sauszemes teritorijā.

Pavasara palos pilsētas teritorijā applūst vairākas daļas – no dzelzsbetona tilta līdz pludmalei, kā arī pie pilsētas pirts. Pavasaros Gaujas ūdeņi ieplūst arī nelielajā tās pietekā Strenčupīte, kas pārplūst gandrīz visā tās garumā, kas atrodas pilsētas teritorijā.

Strenču novads ir bagāts ar mežiem. Vasarās tie, īpaši priežu meži, ir paaugstinātas ugunsbīstamības teritorijas.

Strenču novadā atbilstoši VSIA „Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” datu bāzes „Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistrs” informācijai atrodas 24 potenciāli piesārņotas vietas, kas lokāli rada grunts un pazemes, īpaši gruntsūdeņu piesārņojuma risku. Šajos potenciāli piesārņoto vietu objektos saimnieciskā darbība ir bijusi saistīta ar iespējamu risku, taču vietas izpēte parasti nav veikta un līdz ar to nav precīzas informācijas par piesārņojuma klātbūtni, tā veidu, apjomu un izplatību. Galvenās piesārņojošas vielas ir naftas produkti, smagie metāli, minerālmēsli, organiskais mēslojums, pesticīdi, citas ķīmiskas vielas un to sadalīšanās produkti. Daļā objektu arī pašlaik notiek saimnieciskā darbība (fermas, DUS). Turpmāk, ir svarīgi, iesaistot šīs vietas novada attīstībā, veikt to izpēti, un, ja nepieciešams, sanāciju vai monitoringu.

Strenču novadā nav ražošanas objektu, kuriem saskaņā ar Ministru kabineta 2005. gada 19. jūlija noteikumu Nr. 532 "Noteikumi par rūpniecisko avāriju riska novēršanas kārtību un riska samazināšanas pasākumiem" ir jāizstrādā rūpniecisko avāriju novēršanas programma, drošības pārskati vai civilās aizsardzības plāns. Saskaņā ar Ministru kabineta 2007. gada 18. septembra noteikumu Nr.626 „Noteikumi par paaugstinātas bīstamības objektu noteikšanas kritērijiem un šo objektu īpašnieku (valdītāju, apsaimniekotāju) pienākumiem riska samazināšanas pasākumu nodrošināšanai” nosacījumiem atbilstoši iespējamam radītajam kaitējumam novadā nav valsts un reģionālas nozīmes paaugstinātas bīstamības objektu. Daļa novada degvielas uzpildes stacijas ir vietējas nozīmes paaugstinātas bīstamības objekti, daļa paaugstinātas bīstamības objekti ar lokālu ietekmi.

Novadu šķērso bīstamo kravu pārvadājumu maršruts pa valsts autoceļu A3 Inčukalns – Valmiera – Valka (Igaunijas robeža). Par autoceļu pārvadātā kravu apjomi netiek uzskaitīti. Avāriju gadījumā kravu pārvadājumi pa autoceļu A3 var lokāli radīt apkārtējās vides piesārņojumu.

Teritorijas plānojums neparedz jaunu potenciālo ražošanas avāriju risku un transporta riska objektu būvniecību. Transporta sistēmas attīstības perspektīvā paredzēts plānot, projektēt un izbūvēt apvedceļu, samazinot tranzīta plūsmu caur Strenčiem, nodrošināt videi draudzīgu kravu pārvadājumu attīstību un samazināt bīstamo kravu pārvadāšanas intensitāti. Šie pasākumi samazinās satiksmes negadījumos iespējamo risku.

Par iedzīvotāju un mantisko vērtību saglabāšanu ugunsnelaimju, katastrofu un dabas stihiju gadījumos atbild Valkas ugunsdzēsības un glābšanas dienesta Strenču postenis. Apkalpojamajā teritorijā ietilpst Strenči un Seda, Trikātas, Jērcēnu, Plāņu un Ēveles pagasti. Svarīgi veikt iedzīvotāju izglītošanu ārkārtēju situāciju gadījumos, nodrošinot iedzīvotāju aizsardzību pret iespējamām avārijām un dabas katastrofu izraisītām sekām.

9.6. Bioloģiskā daudzveidība

Strenču novada bioloģisko daudzveidību nosaka tā lielā dabas apstākļu dažādība – augstieņu un zemieņu mija, izteiktās reljefa formas – upju ielejas, ezeri un purvi. Dabas apstākļu radīto dažādību pastiprina daudzveidīgas kultūrainavas. Lai aizsargātu un saglabātu nozīmīgākās bioloģiski un ainaviski vērtīgās teritorijas, vairākām no tām ir noteikts aizsardzības statuss. Novada teritorijā atrodas vairākas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (ĪADT).

Galvenā no tām ir **Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts**, kas tika izveidots 1997.gadā un ir starptautiskas nozīmes aizsargājama dabas teritorija. Tā ir vienīgā šāda veida īpaši aizsargājamā dabas teritorija Latvijā. Tā ir plaša teritorija,

kurā starptautiski nozīmīgas dabas un ainaviskās vērtības tiek saglabātas nodrošinot ilgtspējīgu sociālo un ekonomisko attīstību. Rezervāta teritorijā ietilpst 27 dabas liegumi 10 novadu administratīvajās teritorijās.

Biosfēras rezervāts pārstāv starptautiski atzītas mērenajai mežu joslai raksturīgas sauszemes un Baltijas jūras piekrastes ekosistēmas. Biosfēras rezervāta teritorija sastāda ~ 6% (457 600 ha) no Latvijas kopējās platības. Daļa no Strenču novada ietilpst ZBR ainavu aizsardzības zonā „Seda – Ērgeme”, bet pārējā daļa – ZBR neitrālajā zonā.

Saskaņā ar likuma „Par Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātu” 5.pantu, ZBR teritorijā ietilpst daļa no Strenču novada. Strenču novada teritorijā atrodas arī sekojošas citu kategoriju valsts nozīmes īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (ĪADT) :

- aizsargājamo ainavu apvidus „Ziemeļgauja” (daļa), Latvijas Natura 2000 teritorija, ar VIDM rīkojumu Nr.729 no 13.12.2007. ir apstiprināts dabas aizsardzības plāns, ir spēkā MK 20.11.2008. noteikumi Nr.957 „Aizsargājamo ainavu apvidus” Ziemeļgauja’ individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi;
- dabas liegums „Sedas purvs” (daļa), Latvijas Natura 2000 teritorija, ar Vides ministrijas (VIDM) rīkojumu Nr.26 no 18.01.2007. ir apstiprināts dabas aizsardzības plāns, ir spēkā MK 26.05.2009. noteikumi Nr.478 „Dabas lieguma „Sedas purvs” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi;
- ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi: „Jērcēnu akmens” un „Rāmnieku smilšakmens atsegums”, kā arī dižakmeņi;
- dabas pieminekļi: aizsargājami koki – vietējo un citzemju sugu dižkoki.

Aizsargājamo ainavu apvidus „Ziemeļgauja” (Natura 2000 teritorija) ir plaša, unikāla teritorija gar dabisku, neregulētu upi (Gauju) ar vecupju sistēmu, unikāliem, mazpārveidotiem, vietām vēl arvien tradicionāli un ekstensīvi apsaimniekotiem biotopiem, botāniski vērtīgām pļavām, veciem jauktiem un lapkoku mežiem un nozīmīgām vecu platlapju audžu platībām. Tā veido plašu vērtīgu dabas teritoriju kompleksu, kas turpinās Igaunijā. Teritorija ir putniem nozīmīgā vieta, jo sevišķi ligzdojošajām griezēm un ķikutiem. Konstatēts ļoti augsts griežu blīvums. Te ligzdo lielā gaura, zivjērglis un zivju dzenītis, novērots arī melnais stārķis, mazais ērglis, dzērve, apodziņš, urālpūce, bikšainais apogs, baltmugurdzenis, trīspirkstu dzenis u.c.

Dabas liegums "Sedas purvs" Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā izveidots 1999. gadā ar mērķi aizsargāt ūdensputnu ligzdošanai piemērotu teritoriju. Tas aptver vienu no lielākajiem Latvijas purviem, arī pats liegums ir viens no lielākajiem valstī - 7240 hektāri. Agrākajās kūdras ieguves vietās, kur ir stāvošs ūdens, ieviesušās niedres un vilkvālītes, izveidojies izcils biotops ūdensputnu ligzdošanai. Dabas liegums ir iekļauts Eiropas Savienības īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīklā Natura 2000, tam ir piešķirts Putniem nozīmīgas vietas (PNV) statuss. Liegumā ligzdo vairāk nekā 100 putnu sugu, bet kopējais teritorijā konstatēto putnu sugu skaits ir ap 140. Teritorijā konstatēti izcili boreālie meži ar vecām priedēm uz iekšzemes kāpām.

Strenču novads ir arī bagāts ar interesantiem aizsargājamiem dabas pieminekļiem:

Rāmnieku Smilšakmens atsegums – aizsardzības statuss objektam ir noteikts saskaņā ar 17.04.2001. MK noteikumiem Nr.175 “Noteikumi par aizsargājamiem ģeoloģiskajiem un ģeomorfoloģiskajiem dabas pieminekļiem” 0.6.ha. Reti sastopama ihtiofaunas atlieku atradne vidusdevona smilšakmens nogulums ar māla starpkārtām. Atrodas Gaujas labajā krastā pie Vecrāmnieku mājām.

Jērcēnu akmens, kas atrodas netālu no Pellemu mājām un 1,4 km no pagasta centra. Akmens garums 7,1 m, platums 6,9 m, augstums 2,1 m, tilpums~51 m3. Tas ir vidēji lielkristālisks iebrūngani iesārts granītgneiss ar apdēdējušu un apsūnojušu virsmu. Akmens, saskaņā ar MK noteikumiem Nr.175, ir ģeoloģiskais un ģeomorfoloģiskais dabas pieminekļis.

Dabas pieminekļi-dižkoki:

- **Kaņepju ozols** – otrs resnākais dižozols Latvijā un Baltijā, kulta vieta, kura apkārtmērs sasniedz 9,4 m, augstums 17m, stumbru skaits 1. Tas atrodas 1,8 km no Jērcēnu centra pie Kaņepju mājām, valsts nozīmes dabas pieminekļis;
- **Kaku priede** - vecākā zināmā priede Latvijā atrodas Plāņu pagastā, Gaujas vecupes malā. 1999.gadā iekļauta Dabas retumu krātuvē kā dižkoks. Priede varētu būt 360-370 gadus veca. Tās stumbra apkārtmērs sasniedz vairāk kā trīs metrus;
- **Vecrāmnieku priede** - atrodas Plāņu pagastā, 300 m no “Vecrāmnieku” mājām, Gaujas labajā krastā. Priedes stumbra apkārtmērs ir 2.7 m. Koks ievērojams ar to, ka tam ir 4 dzīvas un 1 nokaltusi galotne. Iekļauta dabas retumu krātuvē.

Vērtīgas koku sugas saglabājušās Vecjērcēnu un Jaunjērcēnu parkā. Jaunjērcēnu parks ir vietējas nozīmes dabas pieminekļis – dendroloģiskie stādījumi (Jērcēnu centrā), platība 8 ha, pieder pašvaldībai, stāvoklis apmierinošs.

Vecjērcēnu parks aizņem 6ha, pieder pašvaldībai, stāvoklis apmierinošs. Vietējās nozīmes aizsargājamo aleju statuss piešķirts (13.01.2005., lēmums Nr.1.;8§):

- ozolu alejai uz valsts autoceļa Daksti – Jērcēni - Rami no mājām “Keiži” līdz pagasta robežai ar Valmieras rajonu;
- ozolu alejai uz pašvaldības ceļa Ķeiži – Liepsalas no “Ķeižu” mājām ~500m gar ceļa malu;
- ozolu alejai no mājām “Kaņepes” līdz ceļam Jērcēni – Sedas;
- ozolu alejai no “Parīznieku” mājām līdz pašvaldības ceļam Jērcēni – Jeskas –Parīznieki;
- ozolu alejai Jaunjērcēnu parka teritorijā no mājām “Ozoli” līdz valsts autoceļam Daksti - Jērcēni – Rami;
- liepu alejai uz pašvaldības autoceļa Liepugatves – Paliepas;
- ozolu alejai uz pašvaldības autoceļa Jērcēni – Dadzīši – šoseja;
- ozolu alejai uz pašvaldības autoceļa Ķeiži – Valmieras šoseja.

Bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai novada mežos izdalīti dabiskie meža biotopi, mikroliegumi.

Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, tostarp Natura 2000 teritorijas un objekti Strenču novadā ir nozīmīgs tūrisma infrastruktūras un rekreācijas attīstības resurss, kurš izmantojams sabiedrības izglītošanai. Vienlaikus tās ir izmantojamas rekreācijas vajadzībām kompleksi ar pārējām dabas teritorijām (bez aizsardzības statusa), plānojot tajā apmeklētāju plūsmas un nosakot pieļaujamās antropogēnās slodzes.

Uz bioloģisko daudzveidību negatīvu ietekmi var atstāt tūristu skaita palielināšanās. Mežizstrādes attīstība – potenciāli negatīva ietekme varētu būt privātajos mežos. AS „Latvijas valsts meži” valdījumā esošajos mežos vides kvalitātes saglabāšanu nodrošina uzņēmuma vides aizsardzības politikas ievērošana.

10. PAŠVALDĪBAS PĀRVALDE

10.1. Pārvaldes struktūra un funkcijas

Pareiza, efektīva pārvaldes sistēma ievērojami ietekmē attīstības procesus pašvaldības teritorijā, tāpēc jāpievērš pietiekama uzmanība tās izvērtēšanai un atbilstošai organizācijai.

Strenču novada pašvaldībā lēmējvara ir nodalīta no izpildvaras. Novada dome pieņem lēmumus, nosaka pašvaldības institucionālo struktūru, lemj par autonomo pašvaldības funkciju un brīvprātīgo iniciatīvu īstenošanu un par kārtību, kādā tā nodrošina pašvaldībai deleģēto valsts pārvaldes funkciju un pārvaldes uzdevumu izpildi. Dome izstrādā pašvaldības budžetu un kontrolē tā izpildi. Pašvaldības dome, atbilstoši kompetencei, ir atbildīga par pašvaldības institūciju tiesisku darbību un finanšu līdzekļu izlietojumu.

Dome, atbilstoši Republikas pilsētas domes un novada domes vēlēšanu likumam, sastāv no 13 deputātiem.

Dome ir izveidojusi sekojošas **komitejas**:

- Finanšu komiteju (5 cilvēku sastāvā);
- Sociālo, izglītības, kultūras un sporta jautājumu komiteju (5 cilvēku sastāvā);
- Attīstības komiteju (3 cilvēku sastāvā);
- Komunālo jautājumu komiteju (4 cilvēku sastāvā).

Atsevišķu pašvaldības funkciju pildīšanai dome no deputātiem un Strenču novada iedzīvotājiem ir izveidojusi šādas **komisijas**:

- Vēlēšanu komisiju;
- Administratīvo komisiju;
- Iepirkumu komisiju;
- Privatizācijas un izsoles komisiju;
- Strenču novada Civilās aizsardzības komisiju;
- Dokumentu ekspertu komisiju;
- Saimnieciskās darbības komisiju;
- Zemes komisiju Sedā;
- Zemes komisiju Strenčos.

Pašvaldības dome ir izveidojusi izpildinstitūciju, kas sastāv no šādām **iestādēm**:

- Strenču novada vidusskola;
- Strenču mūzikas skola;
- Strenču novada pirmsskolas izglītības iestāde;
- Strenču pilsētas bibliotēka;
- Sedas pilsētas bibliotēka;
- Plāņu pagasta bibliotēka;
- Jaunklidža bibliotēka;
- Jērcēnu pagasta bibliotēka –informācijas centrs;
- Strenču novada Kultūras centrs;
- Strenču novada dome;
- Strenču novada bāriņtiesa;
- Strenču novada dzimtsarakstu nodaļa;
- Plāņu feldšeru punkts;
- Jērcēnu pagasta veselības punkts;
- Ģimenes atbalsta centrs "Liepugatves";
- Publiskais interneta pieejas punkts Strenči;
- Sedas veco ļaužu sociālās aprūpes un invalīdu rehabilitācijas centrs;
- Pašvaldības policija;
- Sociālais dienests;
- Sedas ambulance.

Strenču novada domes **centrālā administrācija** (pašvaldības iestāde, kas nodrošina novada domes pieņemto lēmumu izpildi, kā arī tās darba organizatorisko un tehnisko apkalpošanu) saskaņā ar pašvaldības nolikumu sastāv no:

- Kancelejas;
- Saimnieciskās darbības nodrošināšanas departamenta;
- Grāmatvedības un finanšu departamenta;
- Izglītības, kultūras un sporta departamenta;
- Attīstības un plānošanas departamenta;
- Strenču pilsētas pārvaldes;
- Sedas pilsētas pārvaldes;
- Jērcēnu pagasta pārvaldes;
- Plāņu pagasta pārvaldes.

Pašvaldības administrācija darbojas uz domes apstiprināta nolikuma pamata. Administrācijas struktūrvienības darbojas, pamatojoties uz administrācijas nolikumu un administrācijas struktūrvienību nolikumiem, ko apstiprinājusi dome.

Pašvaldībā nav **pašvaldības aģentūras**.

Pašvaldība ir kapitāldaļu turētāja šādās **kapitālsabiedrībās**:

- SIA „Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas organizācija”;
- „Pašvaldības mācību centrs”;

Pašvaldībai nav kapitāldaļu **privātajās kapitālsabiedrībās**.

Pašvaldības sniegto pakalpojumu pieejamību pašvaldības teritoriālajās vienībās nodrošina šādi **pakalpojumu sniegšanas centri**, kas ir svarīgi iedzīvotājiem pakalpojumu saņemšanai tuvu dzīvesvietai:

- Strenču pilsētas pārvalde: Rīgas iela- 7, Strenči, Strenču novads;
- Sedas pilsētas pārvalde: Skolas laukums- 1, Seda, Strenču novads;
- Jērcēnu pagasta pārvalde: „Jērcēnmuiža”, Jērcēni, Jērcēnu pagasts, Strenču novads;
- Plāņu pagasta pārvalde: Skolas iela- 2, Plāņi, Plāņu pagasts, Strenču novads.

Pakalpojumu centri novada teritoriālo vienību bijušo pašvaldību administrāciju telpās veidoti kā vietas, kur novada administrācijas struktūrvienību teritoriālo nodaļu darbinieki sniedz pakalpojumus iedzīvotājiem.

Novada administratīvajā centrā, Strenčos, tiek nodrošināta visu pašvaldības administratīvo pakalpojumu sniegšana, bet Sedā, Jērcēnos un Plāņos iedzīvotāji var norēķināties par pašvaldības pakalpojumiem; veikt noteikto nodokļu un nodevu maksājumus, iesniegt iesniegumus, sūdzības, priekšlikumus un saņemt atbildes uz tiem, saņemt sociālo pabalstu izmaksas, apliecināt darījumus, kārtot mantojuma lietas (noteiktās dienās), saņemt informāciju un konsultācijas par pašvaldības darbību, saņemt sociālo palīdzību, izmantot bibliotēku un interneta pieejas punktu pakalpojumus.

Pašvaldības funkciju attīstības stratēģija Strenču novadā kā galvenos virzienus nosaka šādus pasākumus:

- Organizēt iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus (novada investīciju prioritātes komunālo pakalpojumu jomā ir: centralizētās siltumapgādes, ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmu rekonstrukcija un tīklu paplašināšana)
- Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību
- Noteikt kārtību kādā izmantojami publiskā lietošanā esošie meži un ūdeņi
- Gādāt par iedzīvotāju izglītību
- Rūpēties par kultūru un sekmēt tradicionālo kultūras vērtību saglabāšanu un tautas jaunrades attīstību

Kā visām vietējām pašvaldībām arī Strenču novada domē būtu vajadzīgi papildus speciālisti, lai varētu apgūt papildus projektu līdzekļus un izmantot jaunas iespējas. Pārvaldes funkciju uzlabošanai 2011.gadā pašvaldība (projekta "Speciālistu piesaiste Strenču novada pašvaldībā" ietvaros) piesaistījusi projektu koordinatoru un ekonomistu. Tāpat nozīmīgs ir projekts „Attīstības plānošanas kapacitātes paaugstināšana Strenču novadā”, kura ietvaros pašvaldībai ir iespēja piesaistīt ārējos ekspertus novada attīstības programmas izstrādei, tādējādi nodrošinot daudzpusīgāku skatījumu uz novada esošo situāciju, tās izvērtējumu no dažādiem aspektiem, kā arī stratēģisku pieeju nākotnes attīstības pasākumu izvēlei.

10.2. Sadarbība

Pašvaldība ir **dalībnieks šādās biedrībās** (nodibinājumos):

- „Latvijas Pašvaldību Savienība”, kas uz brīvprātības principiem apvieno Latvijas Republikas novadu un republikas pilsētu pašvaldības un palīdz veidot pašvaldību politiku Latvijā, risināt pašvaldību kopīgas problēmas, kā arī aizstāv pašvaldību intereses;
- „Lauku partnerība Ziemeļgauja”, kuras mērķis ir teritorijas ilgtspējīga attīstība, iedzīvotāju dzīves un vides kvalitātes uzlabošana. Šai risināmajai problēmai nav administratīvu robežu, tāpēc kopīga darbība un sadarbība pašvaldību līmenī ir svarīgs ilgtspējīgas attīstības priekšnoteikums;
- „Latvijas Piļu un muižu asociācija”, kuras mērķis ir Latvijas kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana, piļu un muižu unikālās kultūrvēsturiskās vides saglabāšana, kopšana un atjaunošana, tūrisma un ar to saistītās infrastruktūras veicināšana un veidošana, rosinot sabiedrības pašiniciatīvu un pašorganizēšanos. Asociācija apvieno piļu un muižu attīstībā ieinteresētās fiziskās un juridiskās personas, veido attiecīgās mērķa programmas piļu un muižu attīstībai, iesaistot arvien plašāku sabiedrību, kā arī veicina optimālas tūrisma infrastruktūras izveidi Latvijā;
- „Vidzemes tūrisma asociācija”, kuras darbība saistīta ar Vidzemes tūrisma produkta mārketingu Latvijā un ārvalstīs, kā arī ar Vidzemes tūrisma produktu identificēšanu, izveidi un attīstību.
- „Gaujas plostnieku asociācija”, kuras darbības mērķis ir izpētīt un saglabāt Gaujas plostnieku kultūrvēsturisko, sabiedrisko un profesionālo mantojumu, kā arī popularizēt sabiedrības vidū plostniecību un tās tradīcijas kā Latvijas kultūrvēsturiskā mantojuma daļu.

Dalība šajās biedrībās Strenču novada pašvaldībai nodrošina plašas iespējas kopīgu sadarbības projektu plānošanai un ieviešanai sadarbībā ar blakus esošajām teritorijām (piem., Lauku partnerības „Ziemeļgauja” vietējā rīcības teritorijā). Svarīgi papildus izvērtēt ieguvumus no biedru statusa šajās biedrībās.

Strenču novadam ir 3 sadraudzības pilsētas: Sayda - Vācijā, Rosice - Čehijā, Linate - Itālijā.

Savstarpējie sadarbības līgumi paredz trīs galvenos virzienus, kuros turpmāk plānots izstrādāt sīkiskus sadarbības projektus:

- radīt iespējas abu pašvaldību iedzīvotājiem labāk iepazīt otras puses kultūru, mākslu un profesionālās aktivitātes;
- radīt iespējas un apstākļus abu pašvaldību jaunatnes ciešākai draudzībai;
- radīt iespējas un apstākļus ciešāk sadarboties abu pašvaldību uzņēmējiem.

Lai attīstītu praktisku sadarbību, iespējams piesaistīt finansējumu no vairākām ES programmām, t.sk. starpreģionu sadarbības programmas INTERREG IVC, kuras mērķis ir atbalstīt reģionālās attīstības politiku inovāciju, zināšanu ekonomikas, vides un risku novēršanas jomās, kā arī veicināt Eiropas ekonomisko modernizāciju un konkurētspējas palielināšanu, kā arī vides risku novēršanu. Sadraudzības, pieredzes apmaiņas aktivitātes, tematiski semināri, konferences un mācību vizītes ir pasākumi, ko šī programma atbalsta.

Strenču novadā vērojama salīdzinoši augsta iedzīvotāju sabiedriskā aktivitāte sava brīvā laika saturīgā pavadīšanā, to pamato **biedrību un interešu grupu** skaits Strenču novadā:

- Pensionāru klubs “Sarma” Strenčos;
- Biedrība „Latvijas Sarkanais Krusts” Valkas nodaļas grupas;
- Biedrības “Glābiet bērnus” Strenču nodaļa un Jērcēnu nodaļa;
- Biedrība “Gaujas plostnieki”;
- “Centrs “Artava”;
- Biedrība “Mednieku biedrība Jērcēni”;
- Biedrība “Medību sporta klubs Gausturmi”;
- Biedrība “Mednieku biedrība Strenči”;
- Biedrība “Mednieku klubs Plāņi”;
- Biedrība “Lauku partnerība Ziemeļgauja”
- Ziemeļvidzemes kultūrvēstures biedrība;
- Biedrība “Cerību pakāpiens” Sedā;
- Biedrība “Latvijas piļu un muižu asociācija” - Jērcēnmuiža
- Latvijas Politiski represēto apvienības Strenču nodaļa;
- Biedrība “Variācija”;
- Biedrība “Kāre”;
- Biedrība „Šūpolēs”.

Atzīstami vērtējams tas, ka pašvaldības mājas lapā sniedz informāciju par biedrību aktivitātēm, taču būtu nepieciešams papildus veicināt biedrību savstarpējo komunikāciju, sadarbību un jaunu biedru iesaistīšanos aktivitātēs. Viens no veidiem ir mājas lapā publicēt visu biedrību un interešu grupu kontaktinformāciju, lai interesenti varētu sazināties.

Novadā ir arī 5 **religiskās organizācijas**: Strenču ev. luteriskās baznīcas draudze, Sedas Svētā Arhangeļska Mihaila Pareizticīgo draudze, Strenču Septītās dienas Adventistu draudze, Valmieras ev. ticības kristiešu Vasarsvētku draudze "Atklāsme" Jērcēnos un Plāņos, Pestīšanas armija Sedā.

10.3. Projekti

Pašvaldībai ar likumu ir uzlikta plaša profila funkcijas, kuras ne vienmēr ir iespējams realizēt pašu spēkiem. Strenču novada dome turpina kopš 2004.gada iesāktu aktīvo darbu projektu īstenošanā ar mērķi piesaistīt papildus līdzekļus pašvaldības budžetam, lai nodrošinātu kvalitatīvu pakalpojumu sniegšanu pilsētas iedzīvotājiem.

Galvenie virzieni, kuros tiek izstrādāti projekti līdzfinansējuma saņemšanai ir:

- infrastruktūras attīstības projekti;
- izglītības un kultūras projekti.

26.tabula. Pašvaldības realizētie un realizējamie projekti no 2009.gada līdz šim brīdim

FONDS/Nosaukums	Mērķis	Laiks	Attiecināmo izmaksu summa
ERAF Kvalitatīvai dabas zinātņu apguvei atbilstošas materiāli tehniskās bāzes nodrošināšana Strenču novada vidusskolā	Uzlabot vispārējās izglītības sniegto prasmju līmeni matemātikā un dabas zinātnēs Strenču novada vidusskolā	05.2009.- 30.04.2011.	98392.00LVL
ESF Speciālistu piesaiste Strenču novada pašvaldībā	Paaugstināt pašvaldības administratīvo kapacitāti, piesaistot efektīvas publiskās pārvaldības vajadzībām atbilstošus speciālistus – ekonomistu un projektu koordinatoru	15.11.2010.- 30.09.2012.	18500.00LVL
ESF Attīstības plānošanas kapacitātes paaugstināšana Strenču novadā	Pašvaldības attīstības plānošanas kapacitātes paaugstināšana, lai nodrošinātu kvalitatīvu vietēja līmeņa teritorijas attīstības plānošanas procesu	12.2010.- 06.2012.	20900.00LVL
Igaunijas – Latvijas pārrobežu sadarbības programma Ilgtspējīgu un zemas enerģijas ēku un būvju izmantošanas veicināšana Latvijā un Igaunijā („Active through Passive!”)	Zemas enerģijas ēku un būvju izmantošanas veicināšana Latvijā	02.2010.- 07.2011.	6953EUR
ELFLA Strenču kultūras nama rekonstrukcija, I, II kārtā	Kultūras nama tehniskā stāvokļa uzlabošana, lai nodrošinātu kvalitatīvu kultūras un izglītojošo pasākumu pieejamību Strenču novada iedzīvotājiem	I kārtā: 03.2009. - 12.2010. II kārtā: 04.2010. – 12.2010.	I kārtā: 129 291.92 LVL II kārtā: 124 141 LVL
ELFLA “Tilta pār Lielupi rekonstrukcija uz autoceļa “Ķeīži- šoseja Valmiera-Strenči”(posmā Ķeīži- Puriņi) 3,489 kilometrā”	Tilta pār Lielupi Jērcēnu pagastā rekonstrukcija	Realizēts līdz 2009. gada 1. novembrim	116545,34

FONDS/Nosaukums	Mērķis	Laiks	Attiecināmo izmaksu summa
ELFLA „Saieta nama būvniecība Plāņu pagasta Jaunklidža ciemā”	Saieta nama (bibliotēka, lasītava) būvniecība	Realizēts līdz 2010.gada 30.jūnijam	233 800,00
ERAF Energoefektivitātes paaugstināšana Strenču novada pašvaldības ēkās	Energoefektivitāte paaugstināta 2 ēkām Valkas iela 16 un Rīgas iela 7 Strenči	16.11.2009.- 01.12.2010.	95968,43
ESF Strenču novada izglītības iestāžu informatizācija	Strenču novada vidusskolas Sedas filiāle un Plāņu filiāle iegūs katra 5 stacionāros datorus, 2 portatīvos datorus, kā arī multimediju kabinetu aprīkojumu. Izmantojot projekta ietvaros iegādātās informācijas un komunikāciju tehnoloģijas, novada skolās būs iespēja uzlabot mācību procesu	01.2010. - 06.2012.	15837,24
ERAF „Tranzītielas posma Valkas ielā (no krustojuma ar Slimnīcas ielu līdz Valkas ielai 19) rekonstrukcija”	Satiksmes drošības uzlabošanas pasākumi (barjeras, nobrauktuves un ceļa segums, ietves), tai skaitā lietuss ūdens kanalizācijas izbūve	01.11.2010.- 30.09.2014.	650013,75
ERAF „Ūdenssaimniecības attīstība – rekonstrukcija Sedas pilsētā”	Ūdenssaimniecības un kanalizācijas tīklu rekonstrukcija, NAI izbūve	12.07.2010 - 12.07.2012	431487,58
ERAF „Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība Jērcēnu pagasta Jērcēnu ciemā”	Ūdenssaimniecības un kanalizācijas tīklu rekonstrukcija un paplašināšana, NAI izbūve	07.2010. – 07.2012.	421 072.99
ERAF Ūdenssaimniecības attīstība Strenču novada Plāņu pagasta Plāņu ciemā	Ūdenssaimniecības un kanalizācijas tīklu rekonstrukcija un paplašināšana, NAI izbūve	16.11.2010.- 15.06.2012.	267971,53
ERAF Ūdenssaimniecības attīstība Strenču pilsētā 3. etaps	Ūdenssaimniecības un kanalizācijas tīklu paplašināšana	07.2011. - 12.2012.	429 393,61
ELFLA Sedas kultūras nama rekonstrukcija I kārtā	Ēkas fasādes apdares darbi, jumta seguma remontdarbi, nostiprināti pamati, izbūvēta elektroinstalācija, sakārtota ūdensapgādes un kanalizācijas sistēma, sakārtota apkures sistēma, logu rāmju remonts un stiklojuma atjaunošana, daļai iekštelpu veikti iekšējie apdares darbi un atjaunots grīdas segums	05.2011.- 06.2012.	170 925,97
ERAF Satiksmes drošības uzlabošana Pulkveža Zemitāna ielā Strenču pilsētā	Satiksmes drošības uzlabošanas pasākumi, tai skaitā lietuss ūdens kanalizācijas izbūve	01.2011.- 12.2012	173 283,00

Projektu ietvaros Strenču novada dome jau veikusi vai tuvākajos gados paredzējusi ievērojami uzlabot dzīvē ūdens kvalitāti un piegādi iedzīvotājiem, notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas kvalitāti, uzlabot ielu un ceļu segumu, ierīkot nobrauktuves, gājēju pārejas, ierīkot ielas apgaismojumu, lietuss ūdens kanalizāciju, uzlabot satiksmes drošību, paaugstināt vairāku ēku energoefektivitāti (t.sk. nodrošināt zemu enerģijas patēriņu), uzlabot pasākumu organizēšanas iespējas, izglītības, kultūras un medicīnas pakalpojumus, kā arī veicināt moderno tehnoloģiju izmantošanu izglītības iestādēs, tūrisma jomā un pašvaldības pakalpojumu sniegšanā kopumā.

Blakus pašvaldības realizētajiem projektiem liela nozīme ir novadā esošo **valsts, privāto uzņēmumu un biedrību (nodibinājumu) ieviesto projektu** rezultātiem:

- VSIA „Strenču psihoneiroloģiskā slimnīca” jau pirms novada apvienošanās 2009.gadā projekta „VSIA „Strenču psihoneiroloģiskā slimnīca” infrastruktūras attīstība” ietvaros nodrošinājusi slimnīcas atbilstību ES rekomendācijām veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju infrastruktūrai un paaugstinājusi uzņēmuma kā specializētās slimnīcas konkurētspēju, sniegto veselības aprūpes pakalpojumu kvalitāti, darbības augstu izmaksu efektivitāti un veselības aprūpes pakalpojumu racionālu pieejamību pacientiem. 2009.gadā ar ERAF līdzfinansējumu un valsts budžeta finansējumu tika rekonstruēta psihotuberkulozās pacientu nodaļas ēka (izveidota labiekārtota nodaļa ar 20 gultas vietām bacilāriem un 43 gultas vietām nebacilāriem pacientiem, labiekārtotas pacientu diagnostikas un ārstēšanas, kā arī ēdināšanas telpas, ierīkota ventilācijas sistēma, kas nodrošina gaisa apmaiņu telpās, un liedz jebkādas infekcijas pārvietošanās iespējas ar gaisa plūsmu, izbūvēts lifts pacientu pārvietošanas vajadzībām, uzcelta psihiatriskās rehabilitācijas ēka (t.sk. izveidota nodaļa ar 60 gultas vietām, telpas vingrošanas terapijai, ergoterapijas nodarbībām), veikta Neatliekamās medicīniskās palīdzības ar uzņemšanas nodaļu un administratīvo daļu būvniecība, veikti siltumapgādes sistēmas rekonstrukcijas darbi, iegādāts nepieciešamais aprīkojums rekonstruētās un jaunuzceltās ēkas darbības sekmīgai nodrošināšanai.
- Biedrību un nodibinājumu projekti: kaut arī šo projektu budžeti parasti nav lieli, tie sniedz nozīmīgu ieguldījumu iedzīvotāju sociālā klimata uzlabošanā, iedzīvotāju lokālpatriotisma paaugstināšanā un dzīves telpas labiekārtošanā, t.sk.
 - Lauku partnerības „Ziemeļgauja” un Nīderlandes KNHM fonda organizētajā projektu konkursā “Sabiedrība ar dvēseli” 2011.gadā tika iesniegti 33 projektu pieteikumi, no kuriem finansējums tika piešķirts arī šādu projektu īstenošanai Strenču novada teritorijā: projekts “Plūdu stabs”, Strenču lielā ozola godināšanas vietas iekārtošana pie Gaujas (projekta realizētājs: neformālā grupa “Dabas spēka atspoguļotāji” Strenčos), projekts „Plāņu skolas ēdamzāles remonts” (projekta realizētājs: neformālā grupa “Ar prieku!” Plāņos), projekts „Sūnu ciema atpūtas parks - aktīvās atpūtas laukuma labiekārtošana” (projekta realizētājs: neformālā grupa “Sūnu ciems” Strenčos), projekts “”Oliņu” avota rekonstrukcijas un labiekārtošanas darbi” (projekta realizētājs: neformālā grupa “Ūdenslāse” Plāņos), projekts “Mežābeles pūrs - tērpi folkloras kopai” (projekta realizētājs: neformālā grupa “Folkloras kopa “Mežābele”” Jērcēnos), projekts “Mēs Sedai”, bērnu dārza un bibliotēkas teritorijas labiekārtošana (projekta realizētājs: neformālā grupa “Par labāku vidi” Sedā);
 - „Lauku partnerības ZIEMEĻGAUJA” vietējās attīstības stratēģijas īstenošanas ietvaros, piesaistot ELFLA programmas līdzekļus (LEADER), realizēti 2 projekti Strenču novadā: projekts “Izstāžu sanāksmju telpa un šautuve Jērcēnos” (Mednieku biedrība „Jērcēni”, Jērcēnu pagasts) un projekts “Saieta telpu ierīkošana Plāņu tautas namā” (biedrība „Kāre”, Plāņu pagasts), Tautas tērpu iegāde (biedrība „Šūpolēs”).
 - Viens no biedrības “Lauku partnerība ZIEMEĻGAUJA” pašas veiksmīgi realizētajiem pasākumiem ir projekts “Darbosimies kopā”, kuru pirms kāda laika finansēja Īpašu uzdevumu ministra sabiedrības integrācijas lietās sekretariāts. Projekta ietvaros notika četras nodarbības, kurās projekta dalībniekus par dabas un kultūrvēstures vērtībām biedrības teritorijā informēja lektori no Latvijas Dabas fonda un Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta administrācijas, par tūrisma produkta veidošanu, sadarbības veicināšanu un komunikāciju stāstīja Vidzemes augstskolas Tūrisma organizācijas un vadības pasniedzēji. Savā pieredzē ar projekta dalībniekiem dalījās tūrisma nozarē jau darbojošies uzņēmēji. Viena no nodarbībām bija pieredzes apgušanas brauciens – praktiska nodarbība, kuras laikā dalībnieki mācījās paši veidot piedāvājumu tūristiem trīs atšķirīgās vietās: senā lauku sētā, viesu namā un tā tuvākajā apkārtnē, Palsas upes krastā.

10.4. E-pārvalde

Strenču novada pašvaldības darbinieki ikdienas darbā pārvaldes efektīvai īstenošanai izmanto informācijas un komunikāciju tehnoloģijas, t.sk. tiek izmantota iekšējā ienākošo un izejošo dokumentu reģistrācijas sistēma, dokumenti tiek elektroniski nosūtīti/pārsūtīti atbildīgajam darbiniekam. Taču kopumā elektroniskās informācijas sistēmu ieviešana, lietošana un speciālistu pieejamība elektronisko datu apstrādē un e-pakalpojumu sniegšanā nav pietiekami nodrošināta, t.i. netiek nodrošināta pilnvērtīga e-pārvaldes funkcionēšana (iedzīvotājs nevar saņemt pilnvērtīgus pakalpojumus, neizejot no mājas). Daļu e-pārvaldes pakalpojumu novada iedzīvotājiem nodrošina valsts līmeņa informācijas sistēmas (piem. dzīvesvietas deklarēšana vai nekustama īpašuma nodokļa nomaksa), taču būtiski nepieciešams papildus attīstīt savstarpēji saistītos elementus - elektroniskos pakalpojumus, elektronisko identitāti, elektroniskos dokumentus, drošu elektronisko parakstu pielietošanu, sasaisti ar valsts informācijas sistēmām, reģistriem, datu apmaiņu, kā arī attīstīt un palielināt Strenču novada pašvaldības informācijas sistēmu drošību.

10.5. Sabiedrības līdzdalība

Pašvaldības informējošā darbība tiek realizēta vairākos veidos:

- Informācija par domes sēžu norišu laikiem izvietota domes 1.stāva gaitenī visiem pieejamā vietā uz informācijas stenda;
- Pārskata gadā tiek uzturēta pastāvīga saikne ar centrālajiem un reģionālajiem plašsaziņas līdzekļiem, nodrošinot tos ar savlaicīgu informāciju par pašvaldības aktualitātēm un skaidrojot domes pieņemtos lēmumus. Svarīgākā informācija tiek izvietota uz ziņojuma stenda un Strenču novada pašvaldības informatīvajā izdevumā „Mūsu novada vēstis” 1800 eksemplāru tirāžā, ko izdod reizi mēnesī un piegādā katrai māsaimniecībai individuāli bez samaksas;
- Liela loma ir reģionālajam laikrakstam „Ziemeļlatvija” (t.sk. elektroniskā versija), kas iznāk 3 reizes nedēļā - kaut arī tas katru reizi ietver tikai dažus rakstus vai informatīvus paziņojumus par Strenču novada aktualitātēm, tas ir ļoti nozīmīgs informācijas kanāls;
- Darbojas interneta mājas lapa www.strencunovads.lv, kur arī tiek ievietota aktuālākā informācija, informācija par domes lēmumiem, publiskajiem iepirkumiem, kultūras, tūrisma un sociālajām jomām u.c.
- Atzīstami vērtējama ideja par jauna Informācijas centra izveidi Sedas kultūras namā (t.sk. interaktīva informācijas stenda/paneļa izvietojumu informācijas centrā, ar kura palīdzību var sniegt īsas ziņas un noderīgu informāciju (ziņu lente) iedzīvotājiem).

Lai veiksmīgāk organizētu sabiedrības līdzdalību, nepieciešami papildus pasākumi veikto informatīvu darbību izvērtēšanai, sabiedrības viedokļa apzināšanai, t.s. atgriezeniskās saites nodrošināšanai, lai novērstu nevajadzīgu līdzekļu izšķērdēšanu, bet gan panāktu maksimālu sabiedrības iesaistes efektivitāti.

Viens no konkrētiem risinājumiem ir uzlabot novadā (īpaši Sedā) dzīvojošo krievvalodīgo iedzīvotāju iespējas saņemt informāciju krievu valodā un visu iedzīvotāju iespējām saņemt informāciju visiem saprotamā valodā (nevis, piemēram, „projektu valodā”). Aptaujas rezultāti parāda, ka informācija iedzīvotājiem tiek sniegta kopumā pietiekoši, bet iespēju robežās jāpalielina visiem saprotamas informācijas apjoms par pilsētu, pagastiem, novadu un pašvaldības darbu kopumā, par sociāliem jautājumiem un kultūras pasākumiem, kā arī par pašvaldības uzņēmumu sniegtajiem komunālajiem pakalpojumiem (tai skaitā informācija krievu valodā).

11. IZGLĪTĪBAS PAKALPOJUMI

Strenču novadā ir nodrošinātas iespējas iegūt vispārējo izglītību Strenču novada vidusskolā ar filiālēm Plāņu un Sedas pagastos, kā arī novadā darbojas 1 pirmsskolas izglītības iestāde - Strenču novada pirmsskolas izglītības iestāde "Minkāns" ar 2 struktūrvienībām ("Sprīdīši" Plāņu pagastā un "Dzērvīte" Sedā) un 1 profesionālās ievirzes izglītības iestāde - Strenču mūzikas skola.

Strenču skolai vidusskolas statuss piešķirts 1999.gadā. Vidusskolas sporta kompleksu atklāja 1997.gadā, skolas centrālo korpusu 1998.gadā, bet treniņzāli un dienesta viesnīcu 2000.gadā. 2009. gadā pēc skolu reorganizācijas Sedas vidusskola (dibināta 1954. gadā) un Plāņu pamatskola (dibināta 1991. gadā) kļūst par Strenču novada vidusskolas filiālēm. Vidusskolu apmeklē gan Strenču novadā dzīvojošie bērni, gan arī bērni no kaimiņu pašvaldībām - Ēveles, Trikātas, Kauguriem un Valmieras. Novada demogrāfiskā situācija, kā arī ģeogrāfiskais stāvoklis (blakus esošā Valmieras pilsēta) rada grūtības Strenču novada vidusskolai nokomplektēt vidusskolas klases, jo daudzi bērni pēc pamatskolas pabeigšanas dodas uz Valmieru turpināt mācības vidusskolās. 2010.gada 1.septembrī mācības Strenču novada vidusskolā uzsāka 324 skolēni. Lai gan tas ir nedaudz vairāk, kā iepriekšējā mācību gadā, tomēr pēdējo 4 gadu dati liecina par izglītojamo skaita samazinājuma tendenci Strenču novadā.

27.tabula. Izglītojamo skaita izmaiņas Strenču novada izglītības iestādēs

Nosaukums	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012
Strenču vidusskola	252	213	186	182	170
Plāņu pamatskola	52	52	49	43	23
Sedas vidusskola	106	103	81	92	88
Kopā	410	368	316	317	281

Strenču novada vidusskolai kopumā skolēnu skaita samazinājums un ar to saistītā finansējuma samazinājums nozīmē, ka tuvāko gadu laikā varētu draudēt nepietiekams finansējums pedagogu darba apmaksai no valsts mērķdotācijas. Zemā darba likmes samaksa ir iemesls tam, ka skolotāji atsaucas piedāvājumiem strādāt Valmierā vai meklē papildus/citas darba vietas. Drauds – profesionālākie skolotāji aizies. Nepietiekams finansējums interešu izglītībā ir iemesls zemam programmu piedāvājumam un zemam atalgojumam.

Plāņu pamatskolai skolēnu skaita samazināšanās draud ar skolas slēgšanu.

Sedas vidusskolai turpmākai attīstībai nepieciešama skolas renovācija, remonts skolas telpās, kabinetu nodrošinājums ar tehniku, mēbelēm (tāfeles, IT).

Nākotnē iecerēts Plāņu pamatskolu un, Sedas vidusskolu saglabāt kā izglītības un kultūras centru pagastā, pilsētā. Sedas vidusskolas izredzes ir lielākas, jo tiek realizētas mazākumtautības programmas. Sedas vidusskola vēlas attīstīt interešu izglītību, programmas, kuras vērstas uz nacionālo kultūras vērtību saglabāšanu. Iespējami sadarbības projekti skolēniem.

Uz Strenču novada vidusskolas materiālās bāzes varētu attīstīt vasaras nometņu programmas, piedāvāt pieaugušo izglītības programmas, daudzveidot interešu izglītību, piedāvāt vasaras maksas kursus dabaszinībās vidusskolēniem, lai sagatavotu studijām augstskolās. 2011/2012 mācību gadā tiek gatavoti projekti skolēnu apmaiņai, tiek strādāts pie vasaras nometnes Vācijā atjaunošanas, meklētas iespējas dziedāšo un dejojošo kolektīvu koncertu viesbraucieniem. Skolēnu pašpārvalde varētu būt laba iniciatīvas institūcija pilsētas jauniešu kustības attīstībai (vajadzīga koordinēta darbība no novada puses).

Visā skolā ir jāattīsta programmas (pedagoģiskā korekcija un atsevišķas speciālās izglītības programmas), kuras dod lielāku efektivitāti skolēnu ar specifiskām vajadzībām izglītošanā. Jāmeklē iespējas neformālās izglītības iespējas vecākiem kopā ar bērniem, skolotājiem, lai mazinātu profesionālo izdegšanu.

Plāņu pamatskolas telpās esošais ģimenes centrs pašreiz netiek izmantots pilnvērtīgi.

Strenču novada vidusskolā ir renovēti un modernizēti dabaszinātņu kabineti, kurus perspektīvā var izmantot jaunu fakultatīvu mācību programmu izveidei un realizācijai, uz kā bāzes iespējams izveidot mācību bāzes (kūdras kompetenču centrs, garīgās veselības centrs).

Strenču novada pirmsskolas izglītības iestāde izveidota ar Strenču novada domes 4.09.2009. lēmumu, kurā deputāti nolēma reorganizēt Sedas pirmsskolas grupu pie Sedas vidusskolas un Plāņu pamatskolas pirmsskolas grupu,

pievienojot Strenču pirmsskolas izglītības iestādei „Minkāns”. Sedā atrodas Strenču novada pirmsskolas izglītības iestādes „Minkāns” struktūrvienība „Dzērvīte” un Plāņos - „Strenču novada pirmsskolas izglītības iestādes „Minkāns” struktūrvienība „Sprīdīši”. 2010. gada septembrī Strenču novada pirmsskolas izglītības iestādi „Minkāns” apmeklēja 143 Strenču novada bērni. Iestādē tiek īstenotas divas izglītības programmas: vispārējā pirmsskolas izglītības programma un pirmsskolas izglītības mazākumtautību programma. Nākotnē PII „Minkāns” plānos ir licencēt speciālās izglītības programmu bērniem ar runas un stājas problēmām, kā arī atvērt diennakts grupu un „Bēbīšu skolas” piedāvājumu jaunajiem vecākiem.

Strenču mūzikas skola ir Strenču novada domes dibināta profesionālās ievirzes izglītības iestāde profesionālās ievirzes mūzikas izglītības programmu īstenošanai. Skola īsteno licencētas profesionālās izglītības programmas, tās saskaņojot ar Strenču novada domi. Skola īsteno šādas profesionālās ievirzes izglītības programmas - taustiņinstrumentu spēle, stīgu instrumentu spēle, pūšaminstrumentu spēle un vokālā mūzika (kora klase). Visas izglītības programmas akreditētas līdz 28.05.2013. Audzēkņu mācību maksa veido daļu no Strenču novada domes piešķirtā skolas finansējuma. Šobrīd skolā mācās 78 audzēkņi, pēdējos četros gados audzēkņu skaits ir saglabājies stabils un pat nedaudz pieaudzis. Tomēr skolas attīstībai problēmas sagādā bērnu skaita samazināšanās novadā, kā rezultātā audzēkņus skolā uzņem bez atlases un ir grūtāk nodrošināt kvalitāti. Daudziem vecākiem ir grūtības finansiāli nodrošināt bērnu muzikālo izglītību - nepieciešama pašvaldības līdzdalība. Sabiedriskā transporta tīkla pārklājums un maršrutu nodrošinājums neļauj apkārtējo pagastu, pilsētu un novadu bērniem izmantot sabiedrisko transportu mūzikas skolas apmeklēšanai. Skolas telpas nav piemērotas mūzikas izglītībai - nepieciešama skaņas izolācija un iekštelpu remonts, lielāka zāle, nepieciešama jumta konstrukcijas maiņa un zāles ierīkošana jumta izbūvē. Tāpat šobrīd telpas nav piemērotas bērniem ar īpašām vajadzībām. Skolai nepieciešams mūsdienīgs mācību aprīkojums - mūsdienīgi instrumenti, mūzikas un video atskaņotāji, digitālās tāfeles mūzikas teorijas, mūzikas literatūras nodarbībām, datorklase mūzikas programmu izmantošanai, mūsdienīgākas mēbeles.

Strenču mūzikas skola dod ieguldījumu interešu izglītībā un pašdarbībā, kas saistās ar dziedāšanu, dejošanu un orķestra spēlēšanu, kur pateicoties mūzikas skolai tiek uzturēta augsta kvalitāte.

Nākotnē Strenču mūzikas skolā iecerēts atvērt mākslas klasi, atvērt ģitārspēles programmu, kā arī piesaistīt vairāk bērnus no Beverīnas novada un attīstīt mūžizglītības iespējas.

Strenču novadā tiek realizēts ERAF finansēts projekts „Strenču novada izglītības iestāžu informatizācija” 15 837,24 LVL apjomā.

12. SOCIĀLĀ DROŠĪBA

Sociālo pakalpojumu sniegšanu un sociālo palīdzību Strenču novadā nodrošina novada Sociālais dienests, kā arī Strenču novada Veco ļaužu un invalīdu rehabilitācijas centrs Sedā. Papildus šīm institūcijām Sociālā dienesta redzeslokā esošām ģimenēm atbalstu sniedz biedrības „Glābiet bērnus” nodaļas Strenčos un Jērcēnos, „Sarkanais Krusts” un Pestīšanas armija Sedā, kā arī Ģimenes atbalsta centrs “Liepugatves” Jērcēnu pagastā un Ģimenes atbalsta centrs "Saulstariņš" Plāņu pagastā.

Strenču novada Sociālajā dienestā ir pieci darbinieki un vadītāja. Trīs no darbiniekiem ir sociālie darbinieki – Jērcēnu un Plāņu pagastos, kā arī Strenčos un Sedā. Divi darbinieki ir Ģimenes atbalsta centru dežuranti, no kuriem viens atrodas Plāņu pagastā un otrs Jērcēnu pagastā. Visiem darbiniekiem ir augstākā izglītība.

2010. gadā pašvaldības budžeta izdevumi sociālā atbalsta pasākumiem sastādīja 193 513 Ls, kas ir 2.8 reizes vairāk, kā 2009. gadā. No tiem pašvaldības sociālās palīdzības pabalstiem tika izlietoti 62 220 Ls, citiem atbalsta pakalpojumiem un kompensācijām iedzīvotājiem 130 293 Ls, bet sociālā dienesta uzturēšanas izdevumiem tika izlietoti 22 309 Ls. 2010. gadā pašvaldības sociālos pabalstus saņēma 417 ģimenes jeb 945 personas.

Sociālā dienesta darbības turpmākajai attīstībai ir nepieciešamas papildus štata vietas – darbinieks (-i) darbā ģimenēm ar bērniem, kā arī sociālais aprūpētājs. Novadā ir vērojama iedzīvotāju novecošanās, vientuļu cilvēku novecošanās, kuriem nav tuvinieku, kas varētu par viņiem rūpēties, līdz ar to pakalpojums aprūpe mājās būs viens no galvenajiem Sociālā dienesta darbības uzdevumiem. Tāpat būtu nepieciešams pakalpojums sociālie dzīvokļi vai sociālā māja, kā arī īslaicīgas izmitināšanas pakalpojums, lai nodrošinātu īslaicīgu izmitināšanu personām, kurām radusies krīzes situācija novada administratīvās teritorijas robežās.

Pašlaik sociālās infrastruktūras jomā Strenču ir nodrošinātas minimālās prasības, lai notiktu sociālais darbs, pagastos un pilsētās ir sociālie darbinieki. Ir divi ģimenes atbalsta centri, kur iedzīvotājiem tiek sniegta iespēja apmeklēt dušu un izmazgāt veļu (maksas pakalpojumi), bērniem tiek nodrošinātas brīvā laika pavadīšanas iespējas (bezmaksas).

Sedas veco ļaužu aprūpes un invalīdu rehabilitācijas centrs ir ilgstošas sociālās aprūpes iestāde pensionāriem un invalīdiem, kuriem nepieciešama sociālā aprūpe. Centrs atrodas Sedā un sociālos pakalpojumus sniedz gan novada iedzīvotājiem, gan citu novadu iedzīvotājiem. 2011. gadā Sedas veco ļaužu aprūpes un invalīdu rehabilitācijas centra plānotais vietu skaits bija 40 personām, centra vajadzībām izlietoto līdzekļu kopapjoms sastādīja 180 202 Ls. Centrā strādā 27 darbinieki.

Pašvaldības funkciju pildīšanai dome no deputātiem un Strenču novada iedzīvotājiem ir izveidojusi Strenču novada Bāriņtiesu 4 locekļu sastāvā.

13. VESELĪBAS APRŪPE

Veselības aprūpes pakalpojumus Strenču novadā nodrošina Valsts SIA „Strenču psihoneiroloģiskā slimnīca”, ārstu prakses un ambulatorie veselības aprūpes punkti. 2011. gadā novadā darbojās:

- VSIA „Strenču psihoneiroloģiskā slimnīca”
- 4 ģimenes ārstu prakses;
- 3 ambulatorie veselības aprūpes punkti;
- 1 zobārstniecības prakse Strenčos;
- 3 aptiekas.

Valsts SIA „Strenču psihoneiroloģiskā slimnīca” (turpmāk – slimnīca) ir valsts kapitālsabiedrība, kuras galvenais darbības veids ir cilvēku veselības aprūpe. Slimnīca nodrošina valsts apmaksātu ārstniecības pakalpojumu sniegšanu ambulatori, stacionāri, kā neatliekamā, akūtu un plānveida palīdzību, piedāvājot arī izvēles maksas pakalpojumus. Slimnīca sniedz pacientiem kvalificētu un specializētu profesionālo psihiatrisko un psihoftiziatriisko palīdzību akūto un hronisko psihisko un uzvedības traucējumu diagnostikā, ārstēšanā, profilaksē un sociopsihiatriskajā rehabilitācijā, kā arī veic konsultatīvo darbību praktiskajā un teorētiskajā medicīnā savas kompetences ietvaros, ir laba mācību un prakses bāze medicīnas darbiniekiem un citiem interesentiem psihiatrijas specialitātē. 2010.gadā slimnīcas 329 darbinieki apkalpoja 2480 pacientus, no kuriem ilglaicīgi slimnīcā uzturējās 329 pacienti.

No 2006.gada īstenots projekts „VSIA „Strenču psihoneiroloģiskā slimnīca” infrastruktūras attīstība”. 2009.gadā Eiropas Savienības fondu 3.1.5.3.1.aktivitātes ”Stacionārās veselības aprūpes attīstība” ietvaros slimnīca rekonstrukcijas un renovācijas darbu veikšanai saņēma Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) līdzfinansējumu 1 700 000 LVL un valsts budžeta līdzfinansējumu 300 000 LVL. Apvienojot valsts galvotā aizdevuma līdzekļus, ERAF līdzfinansējumu un valsts budžeta finansējumu, slimnīcas attīstības plāna realizācijai, laika posmā no 2007.gada līdz 2011.gada I ceturksnim Strenču psihoneiroloģiskā slimnīcā ir rekonstruēta psihotuberkulozās pacientu nodaļas ēka, uzcelta psihiatriskās rehabilitācijas ēka, veikta Neatliekamās medicīniskās palīdzības ar uzņemšanas nodaļu un administratīvo daļu būvniecība (ERAF līdzekļi), veikti siltumapgādes sistēmas rekonstrukcijas darbi, nomainot siltumtrases un uzstādot jaunu apkures katlu, iegādāts nepieciešamais aprīkojums rekonstruētās un jaunuzceltās ēkas darbības sekmīgai nodrošināšanai.

Strenču psihoneiroloģisko slimnīcu perspektīvā iespējams izmantot kā bāzi Garīgās veselības centram, ar garīgo veselību izprotot ne tikai specifisku ārstniecisku palīdzību psihisku un uzvedības traucējumu gadījumos, bet arī citus garīgās veselības nodrošināšanas jautājumus– veselības veicināšanu, profilaksi, negatīvas attieksmes mazināšanu pret garīgās veselības pakalpojumu lietotājiem, garīgās veselības jautājumu nozīmīguma akcentēšanu izglītības sistēmā, adekvātu sociālo apstākļu nodrošināšanu pakalpojumu lietotājiem, sadarbību ar citiem speciālistiem.

Ģimenes ārstu prakšu darbība nosedz visu novadu. Viena ģimenes ārstu prakse atrodas Strenčos, viena Sedā, vienā ģimenes ārstu prakse sniedz veselības aprūpes pakalpojumus Jērcēnu un blakus esošā Ēveles pagastu iedzīvotājiem, bet Plāņu pagasta iedzīvotājus apkalpo ģimenes ārsta prakse SIA „Trikātas doktorāts” ietvaros.

Ambulatoros veselības aprūpes pakalpojumus nodrošina Plāņu feldšeru punkts, Jērcēnu pagasta veselības punkts un Sedas ambulance.

Pēc Valsts Zāļu aģentūras ziņām medikamentus un higiēnas preces Strenču novada iedzīvotāji var iegādāties 3 aptiekās – 2 aptiekas Strenčos un 1 aptieka Sedā.

Strenčos darbojas viena neatliekamās palīdzības brigāde, uz Strenču VSIA „Strenču psihoneiroloģiskā slimnīca” bāzes.

14. KULTŪRA

Kultūras norises Strenču novadā koordinē Strenču novada domes Sociālo, izglītības, kultūras un sporta jautājumu komiteja un Izglītības, kultūras un sporta speciāliste.

Valsts kultūras dzīvē Strenču novads ir slavens ar Plostnieku svētkiem. Lai saglabātu Gaujas koku pludinātāju amata prasmi un popularizētu plostu siešanas tradīciju, katru gadu maija trešajā sestdienā Strenčos notiek Gaujas plostnieku svētki. Pasākums iesākas jau pāris dienas iepriekš, kad pie Spicu tilta tiek siets plosts un notiek divu dienu nobrauciens pa Gauju no Spicu tilta līdz Vecajam ozolam Strenčos. Svētku dienā Strenču brīvdabas estrādē notiek gadatirgus, dažādas aktivitātes bērniem un pieaugušajiem, kā arī dienas gaitā notiek plaša kultūras programma.

Kā vēl viens no Strenču novada spilgtākajiem kultūras dzīves notikumiem jāmin Novada svētki, kas līdz 2010. gadam pastāvēja ka Strenču pilsētas svētki. Pirmo reizi Strenču pilsētas svētkus svinēja 1995.gadā. Svētki Strenču novadā notiek katra gada augusta pirmajā sestdienā. Svētku laikā pilsētā no ziediem tiek veidota "Ziedošā iela", notiek gadatirgus, pašdarbības kolektīvu priekšnesumi un koncerti, izstādes, sporta sacensības un citi pasākumi.

Novadā darbojas Strenču novada kultūras centrs ar sekojošām struktūrvienībām:

- Strenču pilsētas kultūras nams
- Jērcēnu tautas nams
- Plāņu tautas nams

Strenču kultūras namā darbojas 7 pašdarbības kolektīvi

- Jauktais koris „Rītu puse”
- Jauniešu deju kolektīvs
- Vidējās paaudzes deju kopa „Tīne”
- Senioru dāmu deju kolektīvs „Madaras”
- Strenču pūtēju orķestris
- Jāņa Ziemeļnieka Strenču Tautas teātris
- Jaunais teātris „Jokdaris”

Skatēs kolektīvi ieguvuši ļoti augstus rezultātus un iespēju piedalīties Dziesmu un deju svētkos. Pašdarbības kolektīvi ir augstā līmenī, par to liecina skates rezultāti.

Kolektīvi aktīvi iesaistās pilsētas un kultūras centra rīkotajos pasākumos (katrs tik daudz, cik atļauj šī kolektīva specifika).

Jērcēnu tautas namā darbojas Latvijā labi zināmi kolektīvi:

- Jērcēnu dzejas teātris
- Jērcēnu pagasta folkloras kopa „Mežābele”
- Kapela „Jērcēnu muzikanti”
- Muižas kapela "Pauls fon Krīdeners".

Materiāli tehniskais nodrošinājums, kas saistīts ar pasākumu apskaņošanu, ir augstā līmenī. Ar esošo aparatūru Strenču kultūras nams palīdz apskaņot pasākumus arī pārējām novada pašvaldības iestādēm (skola, PII „Minkāns”, mūzikas skola). Strenču Kultūras nama ēkas esošais stāvoklis ir labs. 2009. gada decembrī tik sāka ēkas renovācija, un 2010. gada novembrī tā pabeigta. Ēku izmanto profesionālie un amatieru mākslas kolektīvi, kā arī telpās tiek organizēti saviesīgi un kultūras pasākumi. Problēmas sagādā palīgtelpu (noliktavu) trūkums, jo nav kur novietot teātra dekorācijas, kā arī telpu noformēšanas materiālus un dekorus. Tāpat problēmas sagādā Kultūras nama saimnieka štata vietas neesamība, kā arī sabiedrības nevēlēšanās iesaistīties pasākumu īstenošanā.

Nākotnes vīzija ir saglabāt esošos kolektīvus un to darbību, kā arī dot iespēju izveidoties jauniem kolektīviem. Veidojot Strenču novada lielos masu pasākumus, būtu nepieciešams pieaicināt masu pasākumu režisoru, lai varētu nodrošināt sabiedrībai ne tikai kvantitatīvu, bet arī kvalitatīvu pasākumu norisi un saturu.

Novads lepojas ar Strenču novada Jaunklidža saietu namu. Tagad Plāņu pagasta Jaunklidža iedzīvotājiem ir gaiša, silta un mājīga pulcēšanās vieta un bibliotēka. Saieta nama projekta autors ir arhitekts Armands Bisenieks. Ēka tika atklāta 2010. gadā. Ēku būvēja SIA "Bazalts". Būvdarbu kopējās izmaksas Ls 169 400 LVL no kurām 75% sedza Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai, bet pārējo summu nodrošināja Strenču novada pašvaldības līdzfinansējums. Jaunajās mājās atliek tikai veidot jaunas tradīcijas, pulcēt interesentus un domubiedrus, veidot Saieta namu par sabiedriskās dzīves centru.

Arī Plāņu tautas nams un Jērcēnu muiža ir ļoti labā stāvoklī. Plāņu tautas namā 2011. gadā „LEADER” projekta ietvaros ierīkotas saietu telpas un izstāžu zāle.

Vissliktākajā stāvoklī ir Sedas kultūras nams. Kultūras dzīvei Sedā tiek izmantotas skolas telpas, kas arī nav labā tehniskajā stāvoklī. Tiek veikta Sedas kultūras nama rekonstrukcija, piesaistot ELFLA finansējumu.

Strenču novada iedzīvotājiem ir pieejamas 5 bibliotēkas:

- Strenču novada Strenču pilsētas bibliotēka
- Sedas pilsētas bibliotēka
- Jērcēnu pagasta bibliotēka – informācijas centrs (bibliotēkas pakalpojumu sniegšanas punkts Jērcēnu pagasta ģimenes atbalsta centrā „Liepugatves”)
- Plāņu pagasta bibliotēka
- Plāņu pagasta Jaunklidža bibliotēka

Strenču pilsētas bibliotēka veic novada bibliotēku tīkla administratīvās un profesionālās vadības funkcijas.

Savukārt metodisko, konsultatīvo atbalstu un bibliotēku darbības reģionālo koordināciju nodrošina Valkas novada Centrālā bibliotēka, kura paralēli veic reģiona galvenās bibliotēkas funkcijas un darbojas kā koordinējošais metodiskais centrs arī Strenču novada publiskajām un izglītības iestāžu bibliotēkām. Šī bibliotēka ir valsts vienotās bibliotēku informācijas sistēmas reģionālā līmeņa atbalsta centrs (reģionālais kopkatalogs, datu bāzes, darbinieku apmācība u.c.).

Brīvdabas kultūras pasākumu norisei tiek izmantota Strenču estrāde. Jērcēnmuižas parkā ir maza brīvdabas estrāde, kur vasarās notiek dažādi kultūras pasākumi - teātra izrādes, koncerti.

15.SPORTS

Izglītības un zinātnes ministrijas pakļautībā esošais Sporta bāzu reģistrs Strenču novadā min 3 sporta objektus:

- Sedas sporta komplekss (Sedas stadions)
- Strenču novada vidusskolas sporta zāle un laukums
- Vidusskolas filiāles Sedā sporta zāle

Sedas sporta kompleksā atrodas kompleksais laukums ar 400m skrejceļu 400m ar gumijas asfalta segumu, futbola laukumu (60*90m), tāllēkšanas sektoru, basketbola laukumu ar asfalta segumu. Kompleksā notiek sacensības futbolā, basketbolā, vieglatlētikā. Futbolā organizē valsts mēroga sacensības, pārējos sporta veidos novada mēroga. Komplekss ir sliktā stāvoklī.

Strenču novada vidusskolas sporta infrastruktūra sastāv no sporta spēļu zāles ar iezīmētiem basketbola un volejbola laukumiem, elektrisko tablo, ģērbtuvēm un dušas ar ūdens elektrisko apsildi, kompleksā laukuma ar 333m skrejceļu ar asfalta segumu un lēkšanas un mešanas sektoriem, kā arī no minifutbola laukuma (30*60m).

Sedas skolā sporta vajadzībām tiek izmantota vispārējās fiziskās sagatavotības zāle un trenažieru zāle.

Strenču novada vidusskolā darbadienu vakaros tiek piedāvāta iespēja spēlēt volejbolu, basketbolu, galda tenisu, novusu, savukārt Sedā tiek piedāvāta iespēja nodarboties ar šautriņu mešanu (darts), novusu, loku šaušanu, šaušanu no pneimatiskās šautenes, futbolu un slēpošanu.

Novadā regulāri notiek skriešanas sacensības un volejbola sacensības.

16. SABIEDRISKĀ DROŠĪBA UN KĀRTĪBA

Rūpes par cilvēku drošību, nodrošinot sabiedrisko kārtību ir viens no Strenču novada pašvaldības prioritārajiem uzdevumiem.

Pašvaldības policijas darbu vada tās priekšnieks, kurš ir tieši pakļauts Strenču novada domes izpilddirektoram. Tās sastāvu veido Pašvaldības policijas priekšnieks un vecākais inspektors.

Strenču novada Strenčos un Sedā, Jērcēnu un Plāņu pagastos strādā arī Valsts policijas Vidzemes reģiona pārvaldes Valkas iecirkņa iecirkņu inspektori un nepilngadīgo lietu inspektori.

Galveni noziedzīgo nodarījumu veidi ir sadzīves zādzības, ģimeņu skandāli, nepilngadīgo alkohola lietošana.

Strenču novadu apkalpo Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta Vidzemes reģiona brigādes Valkas daļas Strenču postenis. Laika posmā no 2011. gada 1. janvāra līdz 31. jūnijam VUGD Strenču postenis saņēmis 24 izsaukumus.

17. PIELIKUMI

1. pielikums. Ūdens ieguves apjomi, avoti un ieguves vietu skaits Strenču novada teritoriālajās daļās 2006. - 2010.g.

Avots: VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" datu bāze "Valsts statistiskais pārskats Nr.2-ūdens"

Pilsēta/pagasts	Ūdens ņemšana no dabīgiem avotiem, tūkst. m ³ /gadā					
	ņemts svaigais ūdens					Citi
	Kopā	Vietu skaits	t.sk. izmērīts	Virszemes	Pazemes	
2010.g.						
Jērcēnu pagasts	10,6	1	10,6	0	10,6	0
Plāņu pagasts	11,963	3	11,963	0	11,963	0
Seda	99,342	3	99,342	0	99,342	0
Strenči	56,596	4	56,596	0	56,596	0
Kopā	178,501	11	178,501	0	121,905	0
2009.g.						
Jērcēnu pagasts	12,29	1	12,29	0	12,29	0
Plāņu pagasts	11,705	3	11,705	0	11,705	0
Seda	74,943	3	74,943	0	74,943	0
Strenči	53,399	4	53,399	0	53,399	0
Kopā	152,337	11	152,337	0	152,337	0
2008.g.						
Jērcēnu pagasts	13,66	1	13,66	0	13,66	0
Plāņu pagasts	10,192	3	10,192	0	10,192	0
Seda	86,815	3	86,815	0	86,815	0
Strenči	63,197	4	63,197	0	63,197	0
Kopā	173,864	11	173,864	0	173,864	0
2007.g.						
Jērcēnu pagasts		1	9,416	0	2,582	
Plāņu pagasts	9,416	0	174,721	0	0	6,834
Seda	174,721	0	51,805	0	0	174,721
Strenči	5,805	1	235,942	0	2,582	51,805
Kopā	189,942	1	9,416	0	2,582	233,36
2006.g.						
Jērcēnu pagasts						
Plāņu pagasts	10,2	1	10,2	0	2,18	8,02
Seda	147,127	0	147,127	0	0	147,127
Strenči	58,71	0	58,71	0	0	58,71
Kopā	216,037	1	216,037	0	2,18	213,857

2. pielikums: Ūdens izmantošana Strenču novada teritoriālajās daļās 2006. - 2010.g.

Avots: VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" datu bāze "Valsts statistiskais pārskats Nr.2-ūdens"

Pilsēta/pagasts	Ūdens izmantošana, tūkst. m ³ /gadā				
	Kopā	tai skaitā		atgriezeniskās sistēmās	Ūdeņu zudumi
		ražošanas vajadzībām	komun., sadzīves vajadzībām		
2010.g.					
Jērcēnu pagasts	10,6	0	10,6	0	0
Plāņu pagasts	11,963	0,273	11,69	0	0
Seda	99,342	0	99,342	0	2,5
Strenči	56,596	0	56,596	0	0,75
Kopā	178,501	0,273	178,228	0,000	3,250
2009.g.					
Jērcēnu pagasts	12,29	0	12,29	0	0
Plāņu pagasts	11,705	1,847	9,858	0	0
Seda	69,943	0	69,943	2,5	2,5
Strenči	51,399	0	51,399	0	2
Kopā	145,337	1,847	143,490	2,500	4,500
2008.g.					
Jērcēnu pagasts	13,66	0	13,66	0	0
Plāņu pagasts	10,192	2,814	7,378	0	0
Seda	81,015	0	81,015	2,5	3,3
Strenči	61,997	0	61,997	0	1,9
Kopā	166,864	2,814	164,050	2,500	5,200
2007.g.					
Jērcēnu pagasts					
Plāņu pagasts	9,41	0	9,41	0	0
Seda	169,48	169,48	0	0	5,24
Strenči	50,61	0	50,61	0	1,2
Kopā	229,500	169,480	60,020	0,000	6,440
2006.g.					
Jērcēnu pagasts					
Plāņu pagasts	10,2	0	10,2	0	0
Seda	145,03	145,03	0	0	2,09
Strenči	57,21	0	57,21	0	1,5
Kopā	212,440	145,030	67,410	0,000	3,590

3. pielikums: Strenču novada teritoriālajās daļās apkārtējā vidē novadīto notekūdeņu daudzumi un to atbilstība normatīvo aktu prasībām 2006. - 2010.g.

Avots: VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" datu bāze "Valsts statistiskais pārskats Nr.2-ūdens"

Pilsēta/pagasts	Novadīšanas vietu skaits (izplūdes)	Kopā novadītie notekūdeņi, tūkst m ³ /gadā	tai skaitā					
			ar att. norm. tīri	ar att. norm. netīri	bez att. norm. tīri	bez att. norm. netīri	lietus	citi
2010.g.								
Jērcēnu pagasts	1	4,242	0	4,242	0	0	0	0
Plāņu pagasts	1	6,6	6,6	0	0	0	0	0
Seda	1	69,538	69,538	0	0	0	0	0
Strenči	1	177,68	177,68	0	0	0	0	0
Kopā	4	258,06	253,818	4,242	0	0	0	0
2009.g.								
Jērcēnu pagasts	1	4,916	0	4,916	0	0	0	0
Plāņu pagasts	1	5,838	5,838	0	0	0	0	0
Seda	1	52,46	52,46	0	0	0	0	0
Strenči	1	170,36	170,36	0	0	0	0	0
Kopā	4	233,574	228,658	4,916	0	0	0	0
2008.g.								
Jērcēnu pagasts	1	5,46	5,46	0	0	0	0	0
Plāņu pagasts	1	5,1	5,1	0	0	0	0	0
Seda	1	60,77	60,77	0	0	0	0	0
Strenči	1	177,137	177,137	0	0	0	0	0
Kopā	4	248,467	248,467	0	0	0	0	0
2007.g.								
Jērcēnu pagasts								
Plāņu pagasts	1	6,013	6,013	0	0	0	0	0
Seda	1	169,48	169,48	0	0	0	0	0
Strenči	0							
Kopā	2	175,493	175,493	0,000	0,0		0,0	0,0
2006.g.								
Jērcēnu pagasts								
Plāņu pagasts	1	7,062	7,062	0	0	0	0	0
Seda	1	145,033	145,033	0	0	0	0	0
Strenči								
Kopā	2	152,095	152,095	0	0	0	0	0

4. pielikums: Bioloģiskajās attīrīšanas iekārtās attīrītie notekūdeņu daudzumi, to sadalījums pa attīrīšanas pakāpēm Strenču novadā 2006. - 2010.g.

Avots: VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" datu bāze "Valsts statistiskais pārskats Nr.2-ūdens"

Pagasts	Skaitis	Jauda (tūkst.m3/dnn)	Notekūdeņu daudzums, tūkst m³/gadā	t.sk. to attīrīšanas pakāpe		
				pirmējā attīrīšana	otrējā attīrīšana	Biogēnā redukcija
2010.g.						
Jērcēnu pagasts	1	0,05	4,242	4,242	0	0
Plāņu pagasts	1	0,05	6,6	0	6,6	0
Seda	1	0,45	69,538	69,538	0	0
Strenči	1	0,7	177,68	0	177,68	0
Kopā novadā	4	1,25	258,06	4,242	184,28	0
2009.g.						
Jērcēnu pagasts	1	0,05	4,916	4,916	0	0
Plāņu pagasts	1	0	5,838	0	5,838	0
Seda	1	0,45	52,46	0	52,46	0
Strenči	1	0,7	170,36	0	170,36	0
Kopā novadā	4,000	1,200	233,574	4,916	175.277	4.917
2008.g.						
Jērcēnu pagasts	1	0,05	5,46	0	5,46	0
Plāņu pagasts	1	0	5,1	0	5,1	0
Seda	1	0,45	60,77	0	60,77	0
Strenči	1	0,7	177,137	0	177,137	0
Kopā novadā	4	1,2	248,467	0	248,467	0
2007.g.						
Jērcēnu pagasts						
Plāņu pagasts	1	0	6,013	0	6,013	0
Seda	1	0	169,48	0	169,48	0
Strenči						
Kopā novadā	2	0	175,493	0	175,493	0
2006.g.						
Jērcēnu pagasts						
Plāņu pagasts	1	0	7,062	0	7,062	0
Seda	1	0	145,033	0	145,033	0
Strenči						
Kopā novadā	2	0	152,095	0	152,095	0

5. pielikums. Notekūdeņos paliekošais piesārņojums Strenču novada teritoriālajās daļās 2006. – 2010.g.

Avots: VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" datu bāze "Valsts statistiskais pārskats Nr.2-ūdens"

Vielu daudzumi : t/gadā										
Pagasts	Piesārņ. dati	Suspendētās vielas	BSP ₅	ĶSP	Naftas produkti	SVAV	Pkop	P-PO4	Nkop	N-NO2
2010.g.										
Jērcēnu pagasts	1,45922	0	0,473	0,98622	0	0	1,45922	0	0	0
Plāņu pagasts	0,90047	0,03345	0,0347	0,24446	0,00059	0,00022	0,90047	0,02272	0,0126	0
Seda	7,778	0,299	0,1252	3,265	0	0	7,778	0,426	0,2434	0
Strenči	24,1064	3,8216	2,8333	6,2532	0,027	0	24,1064	0,7689	0,6144	0
Kopā	34,24409	4,15405	3,46620	10,74888	0,02759	0,00022	34,24409	1,21762	0,87040	0
2009.g.										
Jērcēnu pagasts	2,25946	0,3525	0,42401	0,93281	0,00002	0,00639	0,03316	0,02378	0,27896	0
Plāņu pagasts	1,29749	0,12831	0,1325	0,40425	0,00027	0,00025	0,03975	0,02898	0,315	0
Seda	6,47533	0,4	0,11037	2,0128	0,0001	0,00083	0,3728	0,34706	1,6847	0
Strenči	30,7966	3,7065	1,7905	14,7351	0,004	0,0208	0,6756	0,6045	5,0316	0
Kopā	40,82888	4,58731	2,45738	18,08496	0,00439	0,02827	1,12131	1,00432	7,31026	0
2008.g.										
Jērcēnu pagasts	2,05	0,41	0,39	0,9	0	0	0,03	0,02	0,16	0
Plāņu pagasts	1,06577	0,1087	0,069	0,4881	0,00046	0,00033	0,0296	0,0254	0,18364	0
Seda	7,2552	0,1651	0,9699	2,8786	0,0004	0,0015	0,3972	0	1,5053	0
Strenči	20,68054	3,6529	0,01434	10,0009	0,0032	0,0163	0,4866	0,36540	3,2474	0
Kopā	31,05151	4,33670	1,44324	14,26760	0,00406	0,01813	0,94340	0,04540	5,09634	0
2007.g.										
Jērcēnu pagasts										0
Plāņu pagasts	1,093	0,297	0,142	0,227	0,00000	0	0,033	0,031	0,161	0
Seda	11,261	0,917	0,645	3,646	0,02000	0,009	0,554	0,051	2,727	0
Strenči										0
Kopā	12,35400	1,21400	0,78700	3,87300	0,00000	0,00900	0,58700	0,08200	2,88800	0
2006.g.										
Jērcēnu pagasts										0
Plāņu pagasts	0,68	0,128	0,006	0,063	0,001	0,001	0,04	0,036	0,206	0
Seda	12,387	0,525	0,533	6,965	0,013	0,002	0,559	0,52	1,668	0
Strenči										0
Kopā	13,06700	0,65300	0,53900	7,02800	0,01400	0,00300	0,59900	0,55600	1,87400	0

6. pielikums: Nozīmīgākās Strenču novada derīgo izrakteņu atradnes un derīgo izrakteņu krājumi tajās

Nr. p.k.	Atradnes pases Nr. ⁴	Atrašanās, pagasts	Atradnes statuss	Atradne, karjers	Derīgo izrakteņu veids	Krājumi (tūkst.m ³) uz 01.01.2011. vai pēdējā krājumu novērtējuma dati, norādot gadu	Derīgā izrakteņa izmantošana	Izstrādātājs (licence)	Atradnes īpašnieks
1.	788	Jērcenu pagasts	Vietējās nozīmes	Sedas māls	Māls	A-78,74 N-0,00	Ķieģeļiem, būvkeramikai	Neizmanto	Nav informācijas
2.	1127	Jērcenu pagasts	Vietējās nozīmes	Priedkalni	Smilts	A-150,40 N-0,00	Būvniecībai, ceļu būvei	Neizmanto	Nav informācijas
3.	2261	Jērcēnu pagasts	Vietējās nozīmes	Kauči	Smilts	A- 763,70 (1992.gads) N-0,00	Būvniecībai, ceļu būvei	Neizmanto	Nav informācijas
4	16815	Jērcēnu pagasts	Vietējās nozīmes	Sedas (Tīreļa)	Kūdra	A- 1 813.37 (t) N-0,00	Lauksaimniecība, kurināmā frēzkūdra, kurināmā gabalkūdra	Tiek izmantota	Nav informācijas
5.	278	Plāņu pagasts	Vietējās nozīmes	Vijciems - kvarca smilts	Kvarca smilts	Nav informācijas	Metalurģijā	Neizmanto	Nav informācijas
6.	1122	Plāņu pagasts	Vietējās nozīmes	Lapsukalni	Smilts	A- 24,20 (1982.gads) N-0,00	Ceļu būvei	Neizmanto	Nav informācijas
7.	1124	Plāņu pagasts	Vietējās nozīmes	Pūkas	Smilts	A- 37,20 (1982.gads) N-0,00	Ceļu būvei	Neizmanto	Nav informācijas
8.	1135	Plāņu pagasts	Vietējās nozīmes	Oliņas	Smilts	A- 77.12 (2005.gads) N-0,00	Būvniecībai, ceļu būvei	Neizmanto	Nav informācijas
9.	1141	Plāņu pagasts	Vietējās nozīmes	Rame	Smilts	A- 249.50 (1983.gads) N-0,00	Būvniecībai, ceļu būvei	Neizmanto	Nav informācijas
10.	1160	Plāņu pagasts	Vietējās nozīmes	Seda - smilts-grants	Smilts-grants	A- 0,00 N-5 525,15 (1970.gads)	Ceļu būvei	Neizmanto	Nav informācijas
11.	1708	Plāņu pagasts	Vietējās nozīmes	Bērzi	Smilts	A- 69,04 (2004.gads) N-0,00	Būvniecībai, ceļu būvei	Neizmanto	Nav informācijas
12.	1792	Plāņu pagasts	Vietējās nozīmes	Seda II	Smilts Smilts-grants	A- 1 190.32 (2010.gads) N-0,00 A- 189.85 (2010.gads) N-0,00	Būvniecībai, ceļu būvei	Neizmanto	Nav informācijas

⁴ VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” datu bāzē „Latvijas derīgo izrakteņu atradņu reģistrs” dati

Nr. p.k.	Atradnes pases Nr. ⁴	Atrašanās, pagasts	Atradnes statuss	Atradne, karjers	Derīgo izrakteņu veids	Krājumi (tūkst.m ³) uz 01.01.2011. vai pēdējā krājumu novērtējuma dati, norādot gadu	Derīgā izrakteņa izmantošana	Izstrādātājs (licence)	Atradnes īpašnieks
13.	16813	Plāņu pagasts	Vietējās nozīmes	Geidas	Kūdra	A- 528,71 (t) N-0,00	Nav informācijas	Tiek izmantota	Nav informācijas
14.	16816	Plāņu pagasts	Vietējās nozīmes	Taures	Kūdra	A- 2 202.29 (t) N-0,00	Nav informācijas	Tiek izmantota	Nav informācijas